

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARSSKRIFT

FOR

HERLUFSHOLM

1935

INDHOLD:

OVERSIGT OVER SKOVKLOSTERS OG HERLUFSHOLMS
HISTORIE

AF LEKTOR H. J. HELMS

AARSBERETNING FOR SKOLEAARET 1934—35
VED REKTOR O. FRIIS-HANSEN

NÆSTVED

N. P. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI

1935

SKOVKLOSTER- HERLUFSHOLM

1135 — 29. NOVEMBER — 1935

EN OVERSIGT OVER
KLOSTRETS OG SKOLENS HISTORIE
AF
H. J. HELMS

Statens pædagogiske Studiesemling
København

Peder Bodilsen overrækker Sct. Peder sin Kirkebygning.
Miniatur i Calendarium Nestvedense. 1/1.

ET sjældent, ja her i Landet enestaaende Jubilæum kan Herlufsholm Skole fejre i Aaret 1935. Ingen By, ingen Institution i Danmark kan føre sin Historie saa langt tilbage i Tiden og tillige nøjagtigt angive Datoen for sin Tilblivelse og gøre Rede for de nærmere Omstændigheder derved.

Herlufsholm har jo nemlig sin Rod i et gammelt Benediktinerkloster, der oprindeligt kaldtes *Næstved Kloster* eller *St. Peders Kloster*, men som i Middelalderens sidste Aarhundrede og indtil Reformationen gik under Navnet *Skovkloster*, og den 29. November 1935 vil der være gaaet 800 Aar, siden dette Kloster blev stiftet.

Klostret har dog rimeligvis ikke fra første Færd, straks ved sin Oprettelse 1135, staaet her paa dette Sted; det var nemlig knyttet til St. Peders Kirke i Næstved og har da efter al Sandsynlighed i Begyndelsen ligget umiddelbart i Nærheden af denne Kirke. Spørgsmaalet er da, hvornaar det er blevet flyttet herud, hvor Herlufsholm nu ligger. De skriftlige Kilder oplyser intet sikkert paa dette Punkt; men en grundig Undersøgelse af Herlufsholm Kirke, som er den ældste bevarede Del af det gamle Skovkloster, har vist, at Kirken maa være blevet opført ca. 1200, og paa det Tidspunkt kan man derfor nogenlunde sikkert gaa ud fra, at Klo-

stret er blevet flyttet fra Næstved til sin senere Plads herude ved Susaaen.

Skovkloster indtager paa mange Maader en fremragende Stilling inden for de danske Benediktinerklostre. Det er for det første et af de ældste blandt alle de 32 Benediktinerklostre i Danmark; det var et af de rigeste, og det er det eneste blandt dem alle, hvis Oprettelse er fuldstændig dokumenteret. Vi ved nøje Besked med Aar og Dato for Klosters Stiftelse, hvem der har oprettet det, og hvor meget Gods der fra første Færd blev skænket til det, og den Slags Oplysninger foreligger ikke om noget som helst andet dansk Benediktinerkloster og overhovedet kun om meget faa Klostre i hele Landet. Vi kender ogsaa Stiftelsesbrevets Ordlyd fra Ende til anden; ganske vist er selve Originalen gaaet til Grunde; men Herlufsholm Skole ejer en Kopi af Originalen, som er meget gammel, nemlig fra Aaret 1245, 110 Aar efter Klosters Stiftelse. Denne Kopi er udført paa Foranledning af Biskoppen af Roskilde, Niels Stigsen, og man kan vel saa formode, at Biskoppen ved et Besøg paa Klosteret har forefundet det oprindelige Stiftelsesbrev i medtaget Tilstand og derfor har befalet at afskrive det. Denne Kopi af 1245 er i fuldkommen uskadt Stand og er et meget sirligt og tydeligt skrevet Dokument, som opbevares paa Herlufsholms Godskontor.

*

*

*

Stiftelsesbrevet er dateret den 29. November 1135. Klosters Stiftere er den sjællandske Stormand *Peder Bodilsen, hans Moder og hans to Brødre*; men det er ikke selve Stifterne, der optræder som Brevets Udstedere, men derimod den daværende Biskop i Roskilde,

Eskil, som senere blev Ærkebiskop i Lund. Formodentlig har Peder Bodilsen og hans Medstiftere været ude af Stand til at skrive og har derfor anmodet Biskoppen om at udstede Stiftelsesbrevet paa deres Vegne. I Følge dette Dokument skænker Peder Bodilsen, hans Moder og Brødre *Kirken i Næstved* til et Munkesamfund efter den hellige Benedikts Regel og forærer til Munkenes Underhold store Gaver af Jordegods, dels i selve *Næstved*, bl. a. Magle Mølle, dels i *Lille Næstved*, i *Ladby*, ved *Faksinge* og desuden spredte Godser rundt omkring paa *Møen* og *Falster*. Det var altsaa, hvad Peder Bodilsen og hans Familie skænkede til det nyoprettede Kloster; men ogsaa Biskop *Eskil*, der udstedte Brevet for dem, bidrog med rige Gaver til Klosters Oprettelse. For det første overdrog han Klostret alle de Indtægter af *Kirkerne i Næstved, Haarslev og Tjæreby*, som ellers tilkom Roskilde Bispestol; for det andet skænkede han det *Bispetienden af en Fjerdedel af Tybjerg Herred*, gav desuden Klostret *Tiendefrihed* for alle dets daværende og tilkommende Ejendomme i hele Roskilde Stift og lyste for en Sikkerheds Skyld Band over alle, der i Fremtiden maatte søge at fratage Klostret noget som helst af dets Ejendomme eller Rettigheder.

* * *

Ved Hjælp af alle disse Gaver havde Klostret faaet et solidt Grundlag at bygge paa; men dertil kom yderligere, allerede efter fem Aars Forløb, en meget vigtig Styrkelse af Klosters Stilling, da Kong *Erik Lam* den 21. Marts 1140 udstedte et Brev, hvori han skænkede Klostret meget betydningsfulde Privilegier. Erik Lams Gavebrev til Skovkloster er det ældste af alle bevarede danske Dokumenter og findes ogsaa her paa Herlufs-

holm i Skolens Arkiv. Det er et stort og meget smukt skrevet Kongebrev, naturligvis af Pergament, og fuldstændig uskadt. Kongen *fritager Klostret* med alle dets daværende Ejendomme *for alle kongelige Skatter* baade i Freds- og i Krigstid, og *lægger desuden hele Næstved By ind under Klostrets Herredømme*; alle kongelige Skatter af Næstved By skal for Fremtiden betales til Klostret, der tillige oppebærer alle *Toldafgifter* af Byen. Næstved lægges ind under Klostrets *Jurisdiktion*, saaledes at Klostret gennem sin Foged leder Retsplejen i Byen og oppebærer samtlige *Bøder*, der ikendes ved Domstolen, selv de største. Klostret blev saaledes i enhver Henseende Byens Overherre, og Klostret, Byen og al Klostrets daværende Gods dannede en Stat i Staten, fuldstændig fritagen for alle Byrder og Afgifter til Konge og Rige, og Klostret vedblev at være Næstved Bys Overherre i 400 Aar, hele Middelalderen igennem og lige op til Reformationen, da Klostret blev ophævet. Næstved forsøgte ganske vist mange Gange at løsrive sig fra Afhængighedsforholdet til Klostret, men uden Held; Klostret sørgede for at faa sine Privilegier stadfæstet ved hvert Tronskifte, og jo mere Næstved søgte at rykke i Lænken, der bandt den til Klostret, desmere strammedes den af Kongerne, der i stedse strengere og mere udførlige Vendinger understregede Klostrets Ret over Byen og Borgernes Pligt til at lyde Klostret og specielt dets Abbed. Det var Abbeden, der indsatte Byens Borgmester og Raadmænd; Klostret opkrævede Afgift af enhver, der førte Varer til Næstved Torv; det hævdede Grundskat af alle Grundejere i Byen og fik Kongen til at forbyde Køb eller Salg af Ejendom i Næstved uden Abbedens Samtykke.

*

*

*

Det kan maaske synes urimeligt, at en Købstad i den Grad skulde bastes og bindes under et Kloster; men Forholdet tager sig noget anderledes ud, naar man betænker, at Næstved By skylder Klostret sin Opkomst. Selve dens Eksistens kendes slet ikke før 1135, da Klostret stiftedes, og Næstved i den Anledning nævnes for første Gang. Næstved har sikkert paa den Tid kun været en Landsby; egentlige Købstæder med kongeligt stadfæstede Købstadsprivilegier fandtes overhovedet ikke paa den Tid; men alligevel gaves der naturligvis Byer i Landet, der praktisk talt var Købstæder, holdt Torv og for en Del levede af at drive Handel. Men i Stiftelsesbrevet af 1135 antydes der ikke noget om, at Næstved skulde være en Købstad; tværtimod omtales den som inddelt i Bol, hvad der ganske sidestiller den med almindelige Landsbyer; først i 1140, i Erik Lams Gavebrev, omtales Næstved Torv, der i samme Brev jo lægges ind under Klostret. Sammenhængen er da rimeligvis den, at først Klosters Grundlæggelse har forvandlet Landsbyen Næstved til en Købstad med Torvehandel; den store Tilstrømning af Mennesker, en gejstlig Stiftelse i de Tider førte med sig, og de betydelige Tilførsler, Klostersamfundet krævede, har givet Næstved et stort Opsving og forvandlet den til, hvad vi forstaar ved en Købstad. Næstveds Torv laa da ogsaa den Gang lige op til Klosters Kirke paa det Sted, hvor nu Kirkestræde og Vinhusgade udmunder i St. Peders Kirkeplads. Men naar Torvets Opstaaen og Næstveds Udvikling til Købstad skyldes Klosters Anlæggelse, er der heller ikke noget urimeligt i, at Klostret fik Herredømmet over Torvet og hele Byen; paa den anden Side kan man heller ikke undre sig over, at denne Afhængighed af Klostret i Tidens Løb har virket ydmygende og trykkende for Næstved, der selvfølgelig snart glemte, at den skyldte

Klostret sin Tilværelse som Købstad og fandt det urimeligt, at den i Modsætning til Landets andre Byer skulde være undergivet nogle Munke, der oven i Købet allerede ca. 1200 var flyttet bort fra Byen og boede ude i Skoven Nord for Byens Omraade.

* * *

De store Gaver, som Klosters Stiftere og Kong Erik Lam havde skænket, mangedoblede i Tidens Løb lige til op imod Reformationen; endnu i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede modtager Klostret betydelige Gaver af Jordegods. Baade Konger, Biskopper, andre gejstlige og Adelsmænd skænker Klostret Gods, enten uden Betingelser, blot for deres Sjæls Frelses Skyld, eller ogsaa mod Forpligtelse for Munkene til at læse Messer for deres Sjæle og derved lindre deres Kvaler i Skærilden og lette dem Vejen til Saligheden. Paa den Maade fik Klostret efterhaanden Jordegods i henved 100 Landsbyer, ikke alene rundt omkring paa Sjælland, men ogsaa i Skaane, paa Møen, Falster og Lolland. Givernes Navne har Munkene omhyggeligt opnoteret i deres pragtfulde, rigt billedsmykkede *Kalendarium* (Fig. 1) og i deres *Dødebog*, som begge er blevet ført hele Middelalderen igennem og endnu er bevaret, og en Fortegnelse over Klosters Gods med Angivelse af Givernes Navne, Betingelserne for Gaverne og disses Omfang findes antegnet i Klosters *Gavebog*, som er skrevet i 1528 af Munken *Peder Skjold* efter Befaling af Abbed *Rasmus Daw*. Af ganske særlig Interesse er det detaillerede *Gods-Regnskab*, som *Abbed Jcip* har efterladt sig fra Aarene 1467—81. Det er det eneste bevarede Kloster-Regnskab fra Danmark, er et meget omfattende Haandskrift paa 252 tætskrevne Sider og

Fig. 1. Miniatur i Kalendariet. Originalen er $18\frac{1}{2} \times 14$ cm.

indeholder en Rigdom af Oplysninger angaaende Klostergodsets Drift og Omfanget af dets Indtægter, foruden at det paa mange Maader kaster Lys over Datidens Sæder og Skikke, Klædedragt, Jordbrug, Pengevæsen, Prisforhold etc., og gør det muligt at leve med i den mere jordbundne Del af Klosters Liv, dets daglige Økonomi med dets talrige Tyende. Ogsaa dette interessante og endnu utrykte Haandskrift findes paa Herlufsholm.

* * *

Selvfølgelig fik Klosteret ofte Vanskeligheder med Arvingerne efter de Personer, der skænkede Gods til Klosteret, og som naturligvis meget nødig saa sig berøvet deres Arv, og Klosteret indvikledes derved i talløse Processer, som det dog altid vandt, idet det omhyggeligt sørgede for at have Papirerne i Orden, saa at Abbeden eller hans Stedfortræder kunde møde op paa Tinge med lovformelige Testamenter fra Giverne. Kun i et enkelt Tilfælde noterer Gavebogen, at et Gods er testamenteret Klosteret, men aldrig er kommet i dets Besiddelse paa Grund af Arvingernes Modstand; ellers ender det altid med, at Arvingerne maa give sig og udlevere Godset til Klosteret, selv om de ofte holder ud i adskillige Aar. Kun een Gang meldes der om, at Abbeden maa gribe til en saadan Yderlighed som at bandlyse en genstridig Arving. Abbeden havde ca. 1200 af Ærkebispens faaet Ret til at lyse Band over ulydige undergivne og benyttede nu 200 Aar efter denne Ret over for den omtalte genstridige Arving, skønt denne var en Adelsmand ved Navn Ingimar Grubbe og altsaa ikke en af Klosterets undergivne. Bandlysningen hjalp imidlertid; Ingimar Grubbe blev saa forskrækket, at

han ydmygt bedende anmodede Abbeden om at hæve Bandet, og fuldstændig opgav sin Modstand.

* * *

Alt Klosters Gods blev ved Reformationen inddraget under *Kronen* og styret som et kongeligt Len; Kongen bortsolgte ret snart store Dele af det forhenværende Klosterods, og det Skovkloster, som *Herluf Trolle* i 1560 mageskiftede sig til ved at afstaa *Hillerødsholm* til Kongen, ejede knap nok Tredjedelen af det Gods, Klostret besad inden Reformationen, og kun, hvad der laa i Nærheden af Klostret eller *Herlufsholm*, som det nu kom til at hedde. Medens Skovkloster indtil Reformationen havde ejet Gods i ca. 100 Byer og Landsbyer (ialt ca. 400 Gaarde), kom *Herlufsholms* Besiddelser kun til at bestaa af 131 Gaarde, fordelt paa 16 Landsbyer.

* * *

Man søger naturligvis saa vidt muligt at forestille sig, hvordan Klostret og dets Bygninger har taget sig ud i Middelalderen, og hvordan Livet har formet sig inden for dets Mure og rundt om paa dets Gods.

Hvordan *Klosters Bygninger* har set ud, medens det endnu laa i Næstved, ved man intet om; der findes ingen Rester af disse Bygninger, og man kan end ikke sige, hvor de har ligget; men efter al Sandsynlighed har de været opført lige i Nærheden af *St. Peders Kirke*. Af de Bygninger, som efter Klosters Flytning ca. 1200 opførtes, hvor *Herlufsholm* nu ligger, er der derimod betydelige Rester tilbage.

For det første er der *Kirken*, hvis Materiale og Bygningsmaade viser, at den maa være opført ca. 1200. Den oprindelige Kirke var dog langtfra saa anelig som den nuværende. Den var for det første lavere, idet Murene senere er blevet forhøjet med godt 1 Meter; den var ogsaa kortere; det store rektangulære Kor er nemlig senere tilbygget; den havde heller ikke noget Taarn. Derimod eksisterede fra første Færd den sydlige Korsarm, som stod i Forbindelse med Klosterbygningens Østfløj, og den nordlige Korsarm opførtes faa Aar efter. Kirkens Afslutning mod Øst var meget forskellig fra den nuværende. Til Skibet sluttede der sig nemlig en Apsis, en halvcirkelformet Udbygning, der altsaa fandtes paa det nuværende Kors Plads, men naturligvis var langt mindre end dette. Desuden var der paa hver af de to Korsarmes Østsider to mindre Apsider, der stødte op til den store Apsis for Enden af Skibet. Set fra Øst har Kirken altsaa præsenteret sig med ikke mindre end fem halvrunde Udbygninger, dækket af halvkuppelformede Hvælvinger. Man kan let danne sig en Forestilling om, hvordan det hele har taget sig ud, ved at betragte Ringsted Kirke, som netop afsluttes mod Øst af fem saadanne Apsider og som sikkert har været Forbilledet for Skovklosters Kirke.

Traadte man ind i Kirken, har Virkningen altsaa været en ganske anden end nu. Den var i romansk Stil med fem ret smaa, højsiddende, rundbuede Vinduer til hver Side i Skibet. Murene var som sagt godt en Meter lavere end nu, og Kirkerummet dækkedes af et fladt Bjælkeloft. Det maa altsaa have virket som et ret mørkt, lavt og trykket Rum, navnlig naar man tillige husker paa, at Kirken i Stedet for det nuværende store, lyse Kor kun havde en halvrund Apsis, hvis Vinduer sikkert ogsaa har været faa og smaa.

Men i 1261 brændte Klostret, og Branden maa

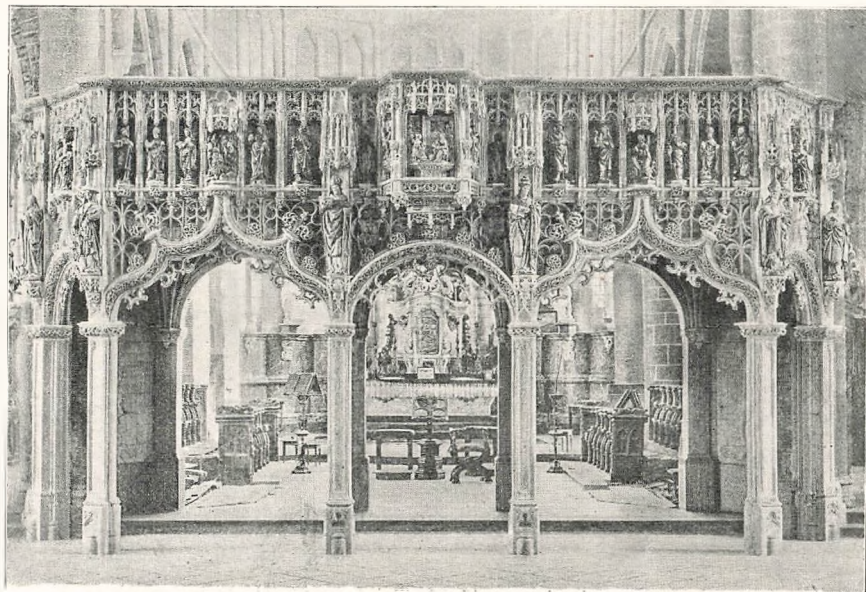

Fig. 2. Lektorium fra 1531 i Vor Frue Kirke i Walcourt (Belgien).

ogsaa have berørt Kirken, der nu blev fuldstændig forandret og, hvad Murværket angaar, fik omtrent samme Skikkelse, som den nu har. De fem halvrunde Udbygninger forsvandt, det rektangulære Kor blev bygget og forsynet med Hvælvinger, og ved samme Lejlighed blev Skibet og de to Korsarme forhøjet og ligeledes overhælvvet. Men selv om Kirken i det ydre efter Branden og Ombygningen fik nogenlunde samme Udseende som nu — bortset fra, at den stadig manglede Taarn — virkede dens Indre dog ganske anderledes end nutildags. For det første manglede alle Stolestaderne og Prædikestolen, for det andet var Koret adskilt fra Skibet ved et saakaldt Lektorium, d. v. s. en kunstfærdigt udskaaret Tribune af Træ, der dannede en Skranke mellem Koret, hvor Munkene holdt til, og Skibet, hvorfra det menige Folk kunde bivaane Guds-tjenesten i Koret. Fra Lektoriet forelæste Munkene den hellige Lektie, her stod Sangerne, og da Kirken i Slutningen af det 15. Aarhundrede fik et Orgel, er det sikkert ogsaa bleven anbragt heroppe. Dette Lektorium har været meget smukt, hvad man kan se af de bevarede Dele. Det prydedes bl. a. af fire gotiske Trætaarne, hvoraf de to er anbragt paa det nuværende Alter, det tredje i den søndre Korsarm; det fjerde er forsvundet. Desuden bar Lektoriet 20 udskaarne Træbilleder, forestillende de 4 Evangelister, Apostlene, de fire store Kirkefædre og Benedikt af Nursia, Ordenens Stifter. Alle disse udskaarne Træbilleder er bevaret og er nu anbragt, dels paa Altertavlen, dels paa Stolestader i Koret. Paa Lektoriet fandtes ogsaa det smukke Elfenbens-Krucifiks (Fig. 3), som nu hænger paa Alteret; det er et nordfransk Arbejde fra det 13. Aarhundrede.

Under Korbuen, den saakaldte Triumfbue, hang et mægtigt Krucifiks, hvoraf nu kun Korset er tilbage, ophængt i den søndre Korsfløj. I Koret stod de 30

Munkestole, hvoraf de 22 endnu er bevaret, og Højalteret, som var et udskaaret Træarbejde, men nu er forsvundet. Paa Alterbordets Forside sad den maledede

Fig. 3. Krucifiks fra ca. 1275 i Herlufsholm Kirke.

Trætavle (Fig. 4), forestillende Kristi Nedtagelse af Korset, som nu gør Tjeneste som Altertavle. Foruden Højalteret fandtes der mange andre Altre rundt omkring i Kirken; i alt kendes syv, og i det 15. Aarh. gennembrødes Skibets Sydmur, og to Kapeller opførtes som Udbygninger ud i Klostergaarden, men aabne ind imod

Fig. 4. Kristi Nedtagelse af Korset. Maleri fra det middelalderlige Antemensale. (S. 17).

Kirken, det ene for Ordenens Stifter, Benedikt af Nursia, det andet for den hellige Erasmus; det første bestod af den berømte Rigsmarsk under Christian I, Oluf Akselsen Thott, det andet skyldes en af Klostrets Abbeder, Jakob Germundsen.

Naar man traadte ind i Kirken, saa man altsaa Kristus paa Korset svæve højt oppe under Triumfbuen; derunder saas Lektoriet med sine mange udskaarne Træbilleder og fine, spinkle Taarne, alt udstyret med kraftige blaa og røde Farver og straalende Forgyldning. Mellem de Træsøjler, der bar Lektoriet, kunde man se op i Koret, Kirkens fornemste Del, hvor Munkene alene havde Adgang. Korets Hvælvinger og andre Steder i Kirken var smykket med Kalkmalerier.

Med sine mange Farver, det udskaarne Lektorium, det vældige, højt svævende Kristusbillede, de talrige Altre og Kapeller med brændende Lys og med Munkenes højtidelige Sang eller Messen i Koret maa Kirken have gjort et overordentlig levende og stemningsfuldt Indtryk.

Kirkens Gulv har for en væsentlig Del bestaaet af Ligstene, idet baade Munke, Adelsmænd og borgerlige har ønsket at faa deres sidste Hvilested i Klosterkirken. En Del af disse Ligsten er bevaret og findes opstillet i Korsarmene; de 8 af dem hidrører fra Skovklosters Tid.

Det yngste Parti af Kirken er Taarnet, hvis tre nederste Stokværk er opført ca. 1440, medens det øverste Parti først er bygget til efter Reformationen.

* * *

Klosterbygningen var i Middelalderen sammenbygget med Kirken ligesom nu. Den var i to Stokværk,

men lavere end den nuværende Bygning; naar man nærmede sig Klostret, har man altsaa set Kirkens Tag hæve sig højt over Klostrets Fløje. De fleste af Rum-

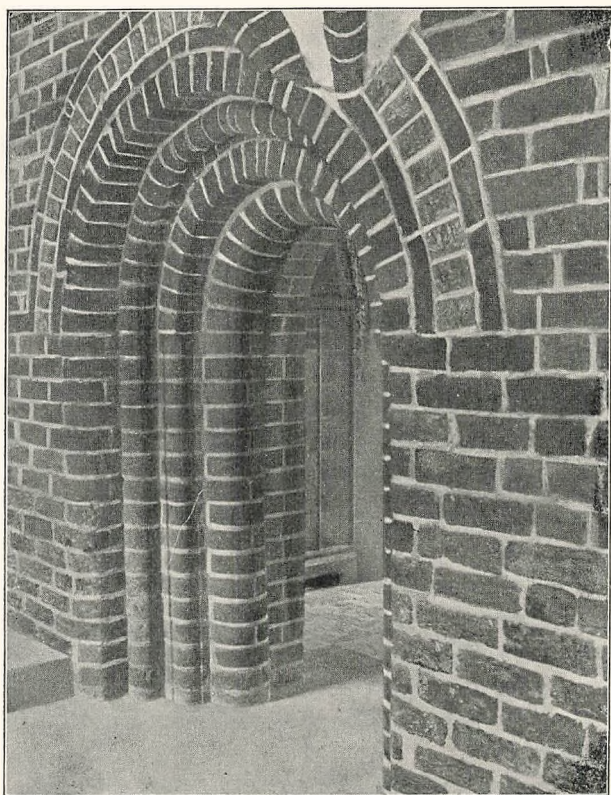

Fig. 5. Indgang til Pillesalen i Klosterbygningens Østfløj.

mene i nederste Stokværk var forsynet med Hvælvinger, der i de større Lokaler bares af Piller. En af Pillesalene, rimeligvis den i Østfløjen (Fig. 6), har gjort Tjeneste som Raadssal, hvor Abbeden samledes med Munkene til Konvent, naar vigtige Sager skulde afgøres. Munkenes Celler har sandsynligvis været i det øvre Stokværk

Fig. 6. Pillesal i Klosterbygningens Østfløj, opført i det 13. Aarh. (S. 20).

i Østfløjen, hvorfra de nemt kunde komme ned i Kir-
kens Kor gennem den sydlige Korsarm.

Af den middelalderlige Klosterbygning findes endnu
betydelige Rester. Den ældste Del er de hvælvede Rum
i Østfløjen ud mod Susaaen (Fig. 6); de stammer fra
Tiden lige efter Klosterbranden i 1261. Langs med disse
Rum løber en overhvælvet Munkegang med Vinduer ud
imod Klostergaarden (Fig. 7), der ifølge Inskription paa
Muren er opført i Aaret 1502 af Abbed Oluf.

* * *

Vest og Nord for Klostret fandtes en større *Gaards-*
plads omgivet af Mure samt af en Bygning paa den
nuværende Rektorboligs Grund; den omfattede altsaa
det Areal, der nu begrænses af Kirken, Klosterbygning-
en, Rektorboligen, Sygehuset og Biblioteket. Alle Mu-
rene undtagen Nordmuren var gennembrudt af Porte;
Vestmuren med samt sin smukke, rundbuede Portal
staar endnu, medens de andre blev nedrevet i Begyn-
delsen af det 19. Aarhundrede.

Nuværende Grønneplads og Arealet Vest derfor
var opfyldt af Fiskedamme, og det samme var Tilfæl-
det med det langt større Omraade mellem nuværende
Sygehus — Rektorbolig — Godsforvalterbolig paa den
ene Side og Kohaven paa den anden. Af disse Fiske-
damme er Store Park og Kjers Park ubetydelige Rester.
Beliggende mellem Susaaen i Øst og Fiskedammene i
Syd og Vest, med Vandløb fra Dammene til Aaen
baade mod Nord og mod Syd, har Skovkloster ligget
som en murindhegnet Fæstning paa en Ø. Ikke uden
Grund gav Herluf Trolle den Navnet Herlufsholm,
o: Herlufs Ø.

Fig. 7. Munkegang i Klosterbygningens Østfløj, opført af Abbed Oluf 1502. I Muren til højre (opført i det 13. Aarh.) ses Indgangen til Pillesalen. For Enden af Munkegangen Dør til Kirken. (S. 22).

Fiskedammene Syd og Sydvest for Klostret var omgivet af Bygninger; paa den nuværende Skolebygningens Plads fandtes der allerede i Middelalderen en Lade, fra hvis østlige Ende Stalde og Lader løb langs med Østkanten af nuværende Grønneplads til Klosterbygningens sydøstlige Hjørne. Paa Musæumsbygningens Grund fandtes der i Herlufsholm Skoles ældste Tid ligeledes Stalde og andre Bygninger, som uden Tvivl hidrørte fra Klostrets Tid. Blandt disse Bygninger Syd og Sydvest for Klostret maa man søge Koladen og Stalden, som Abbed Jeip omtaler i sine Regnskaber, ligeledes „Dejegaarden“ og Tyendets Boliger i det hele taget. Bosat uden for Klostrets hegnede Omraade, men dog i bekvem Nærhed, har Tyendet i Tilfælde af Fare hastigt kunnet søge Ly inden for Klostrets skærmende Mure.

*

*

*

Angaaende *Livet i Klostret* findes der ikke mange direkte Oplysninger; man er for en væsentlig Del henvist til at drage Slutninger fra Forholdene i andre Benediktinerklostre.

Ifølge *Benedikts Regel* skulde Brødrene daglig anvende ca. 4 Timer til Andagtsøvelser i Kirken, 4 til Læsning, 6½ til Arbejde, 8½ til Søvn og 1 Time til Maaltider. Andagtsøvelserne var fordelt over 8 Gudstjenester i Døgnet, nemlig Vigilie (Nattegudstjeneste), der varede ca. 1½ Time og foregik Kl. ca. 2—3³⁰, Matutin ved Daggry (ca. ½ Time), Prim ved Solopgang, Terts ca. Kl. 9, Sekst ca. 12, Non ca. 4, Vesper ca. 5 og Komplet ved Solnedgang. Gudstjenesterne fra Prim til Komplet var alle ret korte, ca. 15—20 Minutter.

Det legemlige Arbejde foregik ikke blot i Mark og

Have, men ogsaa i Køkken, Bageri, Værksted, Mølle etc. Af Maaltider fik Munkene to om Sommeren paa Grund af Dagens Længde, det ene ved Middagstid, det andet Kl. ca. 7, ellers kun eet, som nødes Kl. ca. 2³⁰, i Fastetiden dog først ca. Kl. 5. Maaltidets Hovedbestanddele var Grøntsager, Æg, Fisk og Brød, maaske ogsaa Kød af Fjerkræ; i hvert Fald forbyder Reglen kun Kød af firføddede Dyr.

Munkenes Sengetid var kort efter Solnedgang; de sov paa Sovesale, hvor der skulde herske fuldkommen Tavshed; om Dagen kræver Benedikt kun, at Brødrene skal tale saa lidt som muligt og undgaa højroret og navnlig lystig Tale; Tegnsprog skal kun anvendes under Maaltidet af Hensyn til den ledsagende Oplæsning.

Det varede dog ikke længe, inden Benediktinerne begyndte at afvige fra disse Regler. Benedikts Munke havde gennemgaaende været primitive Haandens Arbejdere; men snart blev det almindeligt, at Munkene næsten alle var uddannede som Præster, hvilket medførte, at de overlod det legemlige Arbejde til Tyende og anvendte Størstedelen af deres Tid paa Kor- og Altertjeneste; hertil bidrog ogsaa de mange Forpligtelser, Klostrene efterhaanden paatog sig i Retning af Sjælemesser og Mindegudstjenester for afdøde Velgørere. Ogsaa paa mange andre Punkter ændredes Munkenes Levevis; de fælles Sovesale, som Reglen foreskriver, afløstes af Cellesystemet; ved Maaltiderne blev Kød almindelig Kost og til sidst officielt autoriseret af Paven.

*

*

*

Da Skovkloster blev stiftet 1135, havde Benediktinerordenen forlængst gennemgaaet hele denne Udvikling; kort i Forvejen havde den passeret Højdepunktet

af sin Glans og var allerede paa Vej til at forfalde og slappe Fordringerne til Munkenes Liv. Man kan derfor vanskeligt tænke sig, at Skovkloster, der fra første Færd var et rigt udstyret Munkesamfund og stadig blev rigere, har været stærkt præget af Askese og Verdensforsagelse. Som Godsejer i stor Stil var det nødsaget til at beskæftige sig med mange verdslige Anliggender, og da Klostrene i de Tider gjorde Tjeneste som gratis Kroer for vejfarende, som Sygehuse, Fattighuse, Alderdomshjem m. m. ved Siden af deres Hovedvirksomhed med Bønner og Messer i Kirken baade Nat og Dag, har der næppe heller været megen Tid til at dyrke videnskabelige Sysler. Derimod kan der ikke være nogen Tvivl om, at de omhyggeligt har udført deres egentlige Munkevirksomhed med regelmæssige Bønner og Salmer i Koret og de mange Sjælemesser, de havde forpligtet sig til at afholde for Klosters Velgørere. Hvis de ikke omsorgsfuldt havde passet denne Side af deres Virksomhed, vilde man næppe være blevet ved med lige til det sidste at skænke Klosteret Jordegods mod til Gengæld at nyde godt af Brødrenes Bønner og fromme Liv. Man maa derfor forestille sig, at der næsten bestandig hele Døgnet rundt har lydt Bøn og Salmesang i Skovklosters Kirke. Noget Studium og nogen Undervisning maa der ogsaa være foregaaet, eftersom de fleste af Munkene var uddannet til Præster, og denne Uddannelse for det meste maa være foregaaet i Klosteret. Desuden nævnes der Drengene blandt Klosterbrødrene, og ogsaa de maa jo have faaet Undervisning paa Stedet; det samme gælder Novicerne, de vordende Munke, som boede i Klosteret, men endnu var paa Prøve. Af litterære Arbejder, der kan henføres til Skovkloster, kendes kun to ret magre historiske Aarbøger, af hvilke den ældste og korteste (fra ca. 1230) endnu eksisterer, medens den yngre, som

gaar til Aar 1300, nu kun kendes gennem Afskrifter. De øvrige Haandskrifter fra Skovkloster beskæftiger sig kun med rent praktiske Ting, som Kalendariet og Dødebogen med Navnene paa dem, der skulde mindes ved Klosters Gudstjenester, Abbed Jeips Regnskaber, Gavebogen og to Haandskrifter fra Slutningen af det 15. Aarhundrede med Afskrift af Valdemars og Eriks sjællandske Love samt af sjællandske Kirkelov; men flere af disse Haandskrifter, navnlig Kalendariet og Lov-Haandskrifterne, er meget smukt og kunstnerisk udført. I Slutningen af Middelalderen hører man Tale om trykte Bøger, der foræres til Skovkloster, og endnu eksisterer der ialt fem Bøger, som har tilhørt Klosters Bibliotek. Skovklosters litterære Efterladenskaber er altsaa kun beskedne; men meget er formodentlig gaet tabt uden at efterlade sig Spor.

* * *

At Skovkloster har været et ægte „Herrekloster“, faar man klart Indtryk af, naar man opdager, hvilket talrigt *Tyendepersonale*, der har været knyttet til Ste-det. Abbed Jeips Regnskaber viser, at Tyendet paa hans Tid (1467—82) maa have udgjort 45—50 Personer, deriblandt ogsaa Piger. Der nævnes Bagere og Bryggere, Kokke og Køgemestre, Humlemestre og Kældersvende, Stegersdreng og Stegerspiger — Klo-stret havde baade et Herre-Stegers, vel sagtens bereg-net paa fornemme Gæster og de i Klostret „indgivne“ Adelsfolk, og et Broderstegers til Munkene selv. End-videre omtales flere Skrivere — sikkert udvalgt blandt Brødrene og veluddannede, eftersom de ene af alle betegnes med *Herr* — Bordsvende, Stuedreng, Abbed Jeips Dreng, diverse andre „Smaadrenge“ og nogle

Ragere 3: Barberer. Længere ude i Periferien høres om Kodrenge i Koladen, Vognsvende, Stalddrenge og Ride-svende; Klosters Foged nævnes et Par Gange, ligesaa en Skovfoged, i Teglgården arbejder Oleff Teglslager og Jens i Teglgården, i Marken Plovmand, Sædemænd, Fædreng og Faarehyrder. Der nævnes ogsaa en hel Del Fiskere; Fisk har sikkert udgjort en væsentlig Del af Munkenes Kost, og Klostret havde, som før nævnt, udstrakte Fiskedamme, foruden at det vel ogsaa drev Fiskeri i Susaaen. Mest forbavsende er det at se et stort Antal Piger eller „Dejer“ blandt Klosters Tyende, som f. Eks. Store Sidse og Lille Sidse, Ingeborg i Stegerset, Karine i Bryggerset, Mette som renser Gryn, Karine som renser Korn, Tyre Pøsekone m. m. fl. Ganske vist boede de for sig selv i den saakaldte „Dejegaard“; men de ses dog at arbejde i Bryggers og Stegers sammen med det mandlige Tyende, og man har i høj Grad Indtryk af, at de personlig møder op hos Abbed Jeip og faar deres Løn udbetalt. Ialt nævner Abbed Jeips Regnskaber i Løbet af 13 Aar 210 forskellige Navne paa Tyende af alle Slags, hvoraf 33 Piger. Da en Del af Regnskaberne er stærkt defekte, maa man altsaa regne med, at der endda skulde have været mange flere. Paa de 6 af Regnskaberne, som ses at være fuldt bevarede, opregnes gennemsnitlig 42 Tjenestefolk, og dog mangler der selv paa disse adskillige Navne paa Folk, som har været nævnt før og figurerer paany og altsaa rimeligvis ogsaa har tjent Klostret i de Aar, deres Navne af en eller anden Grund mangler paa Listen. Altsaa har Klostret til Stadighed haft mindst ca. 40, maaske helt op til 50 Tjenestefolk i sit Brød.

*

*

*

Det kan ikke nægtes, at det Indtryk, man faar af Klostret gennem Abbed Jeips Regnskaber, er overmaade verdsligt og mest af alt henleder Tanken paa en stor Herregaard, og disse Regnskaber stammer oven i Købet fra en Periode, hvor Klosters Disciplin lige var blevet strammet. Midt i det 15. Aarhundrede var der nemlig i Tyskland opstaaet en stærk Bevægelse for at hæve Klostertugten, og lidt efter lidt bredte den sig ogsaa til Danmark. Nogle af Skovklosters Munke paa-virkedes af Bevægelsen og fandt Livet i Klostret saa verdsligt, at de ansøgte om, at Klostret maatte blive reformeret. Deres Bøn blev opfyldt, og en tysk Munk, der gav sig af med at rejse rundt og bringe forfaldne Klostre paa Fode, ankom til Skovkoster for at skærpe Disciplinen. En Del af Munkene skulde dog meget have sig frabedt at blive reformeret og forlod i Forbitrelse Klostret og spredte sig, hedder det, over næsten hele Danmark. Da denne Reform fandt Sted kun ti Aar før Abbed Jeip paabegyndte sine Regnskaber, maa man altsaa gaa ud fra, at det Klosterliv, man gennem Regnskabsbogen faar Indblik i, repræsenterer Klosterlivet i reformeret Tilstand med Fjernelse af alt for verdslige Vildskud, og at Livet i Klostret før Reformen i endnu højere Grad har været præget af Verdslighed.

* * *

Det vilde være interessant at vide, hvor mange Personer der til Stadighed har boet i eller været knyttet til Klostret, og det er ogsaa muligt nogenlunde at danne sig et Skøn over det. For det første var der de egentlige *Munke*. Deres Antal er hidtil i Reglen blevet anslaaet til 11; men dette Tal beror paa en Misforstaaelse af et Sted i Kalendariet, og det er i sig selv

lidet sandsynligt, at et saa rigt Kloster, hvor der blandt Brødrene nævnes baade Abbed, Prior, Underprior, Præster, Diakoner, Underdiakoner og Levitter, kun skulde have haft et saa ringe Antal Munke. I Koret, hvor jo kun de egentlige Munke maatte komme, fandtes 30 Munkestole, og man tør vel nok heraf drage den Slutning, at der i hvert Fald til Tider har været 30 Munke. Men foruden de egentlige Munke fandtes der ogsaa de saakaldte *Konverser* eller *Lægbrødre*, som sluttede sig til Munkelivet og havde Bolig i Klosteret uden dog at paatage sig alle Klosterlivets Forpligtelser; endvidere *Novicer*, som tilbragte deres Prøvetid i Klosteret, og de saakaldte *indgivne*, dvs. Adelsmænd og -kvinder, som mod Gaver af Jordegods til Klosteret fik Lov til at ende deres Dage i eller ved Klosteret, og endelig er der *Tyendet*. Hvis man sætter Munkene til et Antal af 30, Novicerne til 5, Konverserne til 10, de indgivne til 5 og Tjenestefolkene til 40, kommer man stærkt op imod de Hundrede, der daglig skulde have deres Livsophold ved Klosteret, rent bortset fra de vejfarende, syge og fattige, der ogsaa skulde bespises. Man ser altsaa, at selv om Klosteret har haft gode Indtægter, har der ogsaa været rigelig Brug for dem.

Selvfølgelig kan disse 100 Mennesker ikke alle have boet i Klosteret, hvad der ogsaa vilde have været en alvorlig Krænkelser af Ordenens Regler. I selve Klosteret boede Munkene, Novicerne og Konverserne; ganske vist oplyser Klosters egne Kilder intet herom; men man kan slutte sig dertil ud fra Forholdene i andre Benediktinerklostre. Hvad de indgivne angaar, ses de Gang paa Gang at betinge sig, at de skal „bo i Kloster“. Disse Ord er vanskelige at tyde paa anden Maade, end at de skal bo i selve Klosterbygningen; men paa den anden Side vilde dette være en saa grov Krænkelser af Ordensreglerne, navnlig da der ofte er

Kvinder blandt de indgivne, at man har svært ved at tænke sig den mulig, og Ordene *kan* vel ogsaa fortolkes derhen, at de skal bo i særlige Bygninger paa Klosters Grund. Tyendet har, som nævnt ovenfor, efter al Sandsynlighed haft til Huse i Udbygninger Syd for Klostret.

*

*

*

Ved Reformationens Indførelse blev Klostret ophævet og kom under Styrelse af en kongelig Lensmand. Munkene fik dog Lov til at blive i Klostret, til de efterhaanden uddøde; men i 1560, da Skovkloster fra Kronens Eje gik over i *Herluf Trolles*, maa man formode, at alle Munkene er døde, og at det sidste Spor af Klosterliv er forsvundet. Samme Aar fik det ogsaa meget passende sit nye Navn *Herlufsholm*, hvorved der ligesom blev sat et Punktum for Skovklosters mere end 400aarige Tilværelse, og fem Aar efter genopstod der et nyt, myldrende Liv, der navnlig i Begyndelsen paa mange Maader mindede om Munkelivet, da *Herluf Trolle* og *Birgitte Gøye* gjorde Herlufsholm til *en lærd Skole og Opdragelsesanstalt*.

Herluf Trolles og Birgitte Gøyes *Fundats* for den nyoprettede Herlufsholm Skole er dateret den 23. Maj 1565 og bestemmer, at Herlufsholm for Fremtiden skal være en Skole for „adelige og andre ærlige Mænds Børn“ og skal kaldes den „danske Adels frie Skole“. Saa længe Stifterne lever, skal de føre Overtilsynet med Skolen; efter deres Død skal Rigsraadet udnævne „en gudfrygtig og velbeskeden Adelsmand“ til Forstander, og han skal hvert Aar give Rigsraadet Underretning om Skolens Tilstand.

Herluf Trolle kom dog aldrig til at se Skolen i Virksomhed; faa Dage efter at han havde udstedt

Fig. 8. Herluf Trolle.
1516—1565.

Fundatsen, gik han om Bord paa Flaaden, blev saaret i et Søslag mod Svenskerne ud for Mecklenburgs Kyst den 4. Juni 1565 og døde i København den 25. Juni.

Først Aaret efter Herluf Trolles Død, i Sommeren 1566, traadte Skolen i Funktion. Til at begynde med virkede *Birgitte Gøye* som Forstander for Skolen; men allerede 1567 bad hun *Rigsraadet* om at udnævne en

Fig. 9. Birgitte Gøye.
1511—1574.

anden paa den Betingelse, at han altid skulde være enten af Herluf Trolles eller af hendes egen Slægt. Rigsraadet efterkom denne Opfordring ved at udnævne Herluf Trolles Broder *Børge Trolle* til Forstander, medens Fru Birgitte tog Ophold paa Magle Mølle og senere i det forhenværende Sortebrødre-Kloster i Næstved, hvor hun døde 1574.

Rigsraadet vedblev at udnævne Herlufsholms Forstandere, saa længe det bestod, dvs. til Enevældens Indførelse 1660; siden den Tid har Forstanderne været udnævnt af *Kongen*. Forstanderne var af Stifternes Æt indtil 1731; i de følgende 150 Aar beklædtes Posten af en fungerende eller forhenværende Minister indtil 1887, siden hvilket Aar Forstanderne igen har tilhørt Stifternes Slægt.

* * *

Herluf Trolle og *Birgitte Gøye* ligger begravet under Korgulvet i Herlufsholms Kirke. Deres *Sarkofag* i Koret bag Altret er opstillet af Birgitte Gøye i Aaret 1568 og er af rødflammet og sort Marmor med Figurer og Prydelser af Alabast (Fig. 10). Oven paa Sarkofagen ses Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Skikkelser hvilende Side om Side; Herluf Trolle er fremstillet i fuld Rustning med Tapperhedens Symbol, Løven, ved sine Fødder; medens Birgitte ved sine Fødder har en Hund, der betyder Trofasthed. Ved Sarkofagens 4 Hjørner ses Statuer af de 4 Evangelister. Paa den nordre Korbæg lod Birgitte Gøye ophænge en stor *Mindetavle* af sort Marmor omgivet af en pragtfuld Ramme af Alabast med Herlufs og Birgittes Anevaaben.

De to Figurer ved Mindetavlens Sider er Krigsguden Mars og Krigsgudinden Bellona; Medusahovedet forneden symboliserer Krigerens bratte Død. Figuren foroven, som forøvrigt har faaet Hovedet slaaet af, er en Skytsaand for Fredens og Rigdommens Gerninger. Baade Sarkofagen og Mindetavlen er udført af den berømte belgiske Billedhugger *Cornelis Floris*, der ogsaa er Mester for det pragtfulde Gravmæle over Frederik I i Slesvig Domkirke og det endnu mere impone-

rende Gravmonument over Kristian III i Roskilde Domkirke. Af andre Minder om Herluf Trolle og Birgitte Gøye indeholder Kirken *Døbefonten*, som de skænkede i 1561, altsaa Aaret efter at Skovkloster var kommet i deres Eje. Døbefonten er imidlertid i sig selv meget ældre end 1561; den stammer fra Norge og er udført i det 13. Aarhundrede. Dens Kumme har Form som en Firkløver og bæres af en firsidet Pille, omgivet af 4 Søjler. Ogsaa Kirkens forgyldte Sølvkalk er en Gave fra Herluf Trolle og Birgitte Gøye; Malm-Lycestagerne paa Altret har Birgitte Gøye skænket Kirken efter sin Mands Død og ligesaa den lille *Altertavle af Alabast*, der nu er anbragt i den sydlige Korsarm og ligesom Sarkofagen og Mindetavlen er belgisk Arbejde. Den forestiller Herluf Trolle og Birgitte Gøye knælende ved deres Bedepult foran et Reliefbillede af Dommedag og opstilledes paa Alterbordet i Stedet for den middelalderlige udskaarne Altertavle af Træ og gjorde Tjeneste som Kirkens Altertavle indtil 1811.

* * *

Herlufsholm Stiftelse fik lignende Besvær med misfornøjede Arvinger, som Skovkloster i sin Tid havde haft. To Adelsmænd, der følte sig snydt for deres Arv, Fru Birgittes Broder, *Christoffer Gøye* til Gunderslevholm og *Jørgen Marsvin* til Dybeck i Skaane, gift med en Søsterdatter af Birgitte, *anlagde Sag* for at faa Stiftelsen kendt ugyldig. Processen stod paa i flere Aar og saa en lang Tid truende ud for Skolen; men det endte dog med, at Rigsraadet i 1575 erklærede Skolen for lovligt oprettet og frakendte Arvingerne enhver Ret til Herlufsholm.

* * *

Paa det Tidspunkt da Retssagen endte, var Skolen forlængst i fuld Gang. Den var blevet aabnet i Sommeren 1566, og i Marts 1567 forelaa de nærmere Bestemmelser angaaende Skolens daglige Virksomhed og Godsets Drift i Form af en saakaldt *Ordinans*, hvis Forfatter utvivlsomt er den berømte Theolog, Herluf Trolles Ven, Professor *Niels Hemmingsen*.

Ifølge denne Ordinans skulde en *Skriver* holde Regnskab over Stiftelsens Indtægter og Udgifter, føre Tilsyn med Avlingen og sørge for Bispisningen af Skolens Lærere, Disciple og samtlige Funktionærer og Tjenestefolk; med andre Ord, han skulde i sin Person forene en Forpagters, Økonoms og Godsforvalters Bestilling. Desuden skulde Stiftelsen have en *Foged* til at „regere over alle Bønderne, Godset og daglige Arbejdstjenere“ og altsaa fungere som Ridefoged paa Godset. Skolen fik *tre Lærere*, nemlig en Skolemester (3: Rektor) og tvende Hørere, samt *42 Disciple*, som alle skulde nyde Kost, Undervisning, Lys og Varme fuldstændig gratis. Der kunde dog godt optages Disciple ud over de 42; men disse overtallige Elever skulde betale 30 Daler og holde sig selv med Klæder og Seng.

Disciplenes daglige Liv formede sig ifølge Ordinansen yderst klosteragtigt og maa have mindet betydelig mere om Skovklosters Munketilværelse end om det nuværende Skoleliv paa Herlufsholm. Klokkeren 5 om Morgenen (om Vinteren Kl. 6) skulde de alle være oppe og have fuldendt deres Morgentoilette, hvorefter de fra 5—ca. 5³/₄ under Ledelse af Rektor og de to Hørere skulde holde Korsang i Kirken. Fra 5³/₄—6 læste de paa deres Lektier til den næste Skoletime, der varede fra 6—7. Alt dette foregik endda paa fastende Hjerte; først Kl. 7 fik de Davre, bestaaende af „Øllebrød, Suppe eller andet efter Tidens Lejlighed“. Efter Nydelsen af dette Maaltid fulgte indbyrdes Diskussion —

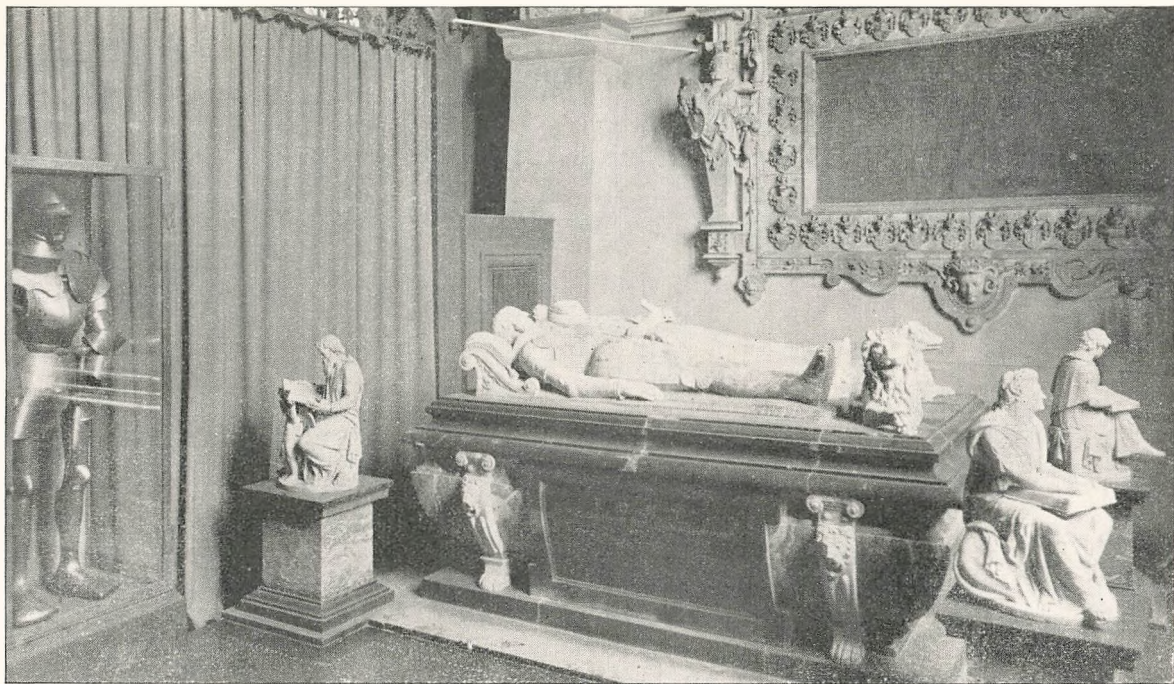

Fig. 10. Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Gravmæle i Herlufsholm Kirke, opstillet 1568. Til højre Mindetavle over Herluf Trolle, til venstre hans Rustning. (S. 34).

paa Latin — om det, de havde læst i første Undervisningstime, og fra 7^{3/4}—8 læste de paa Lektien til 2. Time (fra 8—9). Fra 9—10 skrev de latinsk Stil og nød derefter Middagsmaaltidet, bestaaende af 4 Retter, fra 10—11. Ved Middagsbordet maatte de ganske ligesom Munkene skiftevis læse højt af Biblen eller „Historier“; det var ikke Meningen, at Disciplene skulde passiare indbyrdes, navnlig ikke paa Dansk. Baade Rektor og de to Hørere spiste sammen med Disciplene ved tre Borde, med en Lærer og 12 Disciple ved hvert Bord — hvilket viser, at det i Ordinansen fastsatte Antal af 42 Disciple ikke straks er blevet naaet. Ved Maaltiderne og forøvrigt hele Dagen igennem stod der Øl til Raadighed for baade Lærere og Disciple i et Omfang, som nutildags virker ganske overvældende; til Rektor beregner Skolens ældste Spisereglement (af 1650) 9 Potter Øl daglig, til hver af Hørerne 6 Potter og 3^{1/2} Pot til hver Discipel. Disse mægtige Portioner Øl virker ikke mindre imponerende, naar man betænker, at baade Rektor og Hørerne paa den Tid skulde være ugifte, og at alt dette Øl altsaa har været beregnet for deres egen Mund alene. Men i de Tider ansaa man det for en Selvfølge, at man hele Dagen igennem maatte kvæge sig med Øl, og selv den strenge Ordinans tillader udtrykkelig Disciplene at faa Øl hele Dagen, naar de tørstede, men tilføjer udtrykkelig, at „ingen maa sidde til Sæde at drikke eller lade hente Øl fra Næstved“. — Skolens Klokker vartede op ved Bordet og havde desuden det Hverv „at stille Klokken og rede Børnenes Senge“. Fogeden og Skrивeren (c: Ridefogden og Godsforvalteren) ansaas ikke for værdige til at spise sammen med Lærere og Disciple, men maatte „æde udi Borgestuen med Gaardsens Folk“.

Efter Middagen rekreative Disciplene sig ved at „lege Bold, slaa Top og anden Børneleg“, fik 12—1

Undervisning i Musik, Sang og Skrivning, nød almindelig Skoleundervisning 1—2, læste paa egen Haand fra 2—3 og begav sig derefter for anden Gang over i Kirken for at holde Korsang (3—4). Saa fulgte Dagens sjette og sidste Undervisningstime, efter hvis Slutning alle de Disciple blev opregnet, som i Dagens Løb havde „talet Dansk, stimet eller slagets“, og straffet for disse Forseelser med Riis paa den bare Ryg. Det betragtedes altsaa som et ganske selvfølgeligt Led i Dagens Program, at en Del af Skolens Disciple paa et bestemt Tidspunkt stillede til korporlig Afstraffelse. — Kl. 5 fik Disciplene Nadver med tre Retter, der ligesom Middagsmaaltidet ledsagedes med Oplæsning og Sang, og legede derefter til Kl. 7. Efter dette Klokkeslet skulde de læse paa deres Lektier, hver især paa sit Kammer.

Onsdag og Lørdag havde deres særlige Program og skulde ikke anvendes til at bibringe Disciplene nye Kundskaber, men til at overhøre dem i det, de havde lært de andre Dage, og til at gennemgaa og rette deres skriftlige Arbejder. Lørdag Eftermiddag oplæstes desuden Søndags-Evangeliet. Søn- og Helligdage holdtes der som sædvanlig Korsang i Kirken Kl. 5—5³/₄, Kl. 6 Oplæsning af Katekismen og Overhøring deri, Kl. 8 mødte alle til Højmesse og deltog i Kirkesangen; men efter Gudstjenesten og den paafølgende Middag (10—11) var der ikke fastsat nogen bestemt Beskæftigelse for Disciplene.

Skolens Ordinans indeholder intet om, hvad Disciplene skulde lære; men ifølge Fundatsen skulde Undervisningen være indrettet som i Roskilde Domscole, hvilket vil sige, at Latin var det vigtigste Fag, og at Disciplene skulde kunne udtrykke sig baade mundtligt og skriftligt i dette Sprog. De øvrige Fag var Skrivning, Musik og Sang; i øverste Klasse desuden Vel-

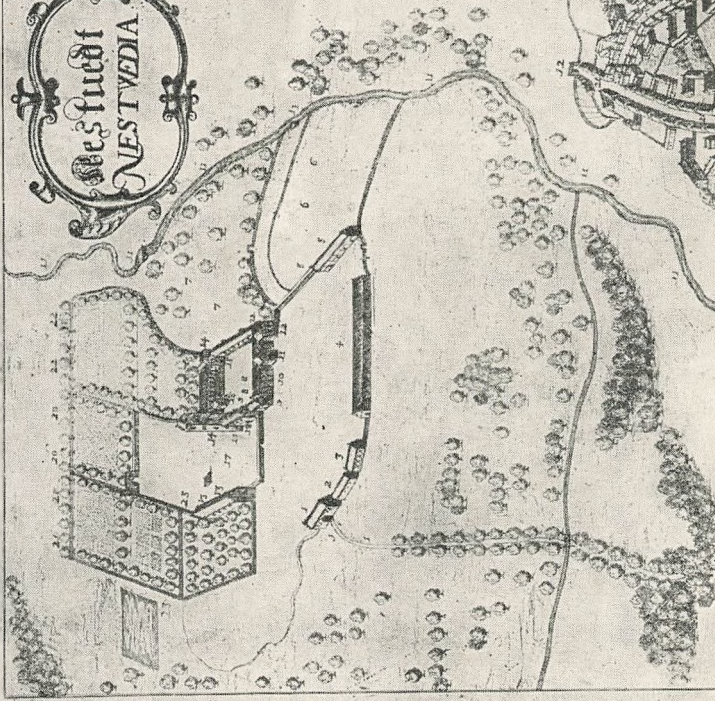

talenhedslære og Disputerekunst og Begyndelsesgrundene i Græsk. Dertil kom Religionsundervisningen, som foregik gennem de daglige Andagtsøvelser i Kirken, Oplæsning af Biblen under Middags- og Aftenmaaltidet og Gennemgang af Katekismen hver Søndag Morgen. Ved Korsangen i Kirken blev der sunget tre af Davids Salmer paa Latin, oplæst et Kapitel af Biblen paa Dansk, sunget Te Deum (i Herluf Trolles Oversættelse) og til sidst oplæst en Bøn „for Kongen, Rigens Raad og anden Nødtørftighed“.

Disciplenes Kundskaber blev prøvet dels ved almindelig Overhøring, dels ved Disputereøvelser fire Gange om Aaret over det gennemgaaede Stof. Den, der gik af med Sejren, fik Plads oven for den besejrede, medens den tabende Part skulde „sidde en hel Dag paa bart Gulv til en Straf for sin Forsømmelse“. Desuden skulde Sjællands Biskop og en af Universitetets theologiske Professorer een Gang aarlig rejse til Herlufsholm og eksaminere Skolens Disciple.

Legemsøvelser blev der ikke undervist i; dog skulde Disciplene, som før nævnt, een Gang daglig „lege Bold og slaa Top“ el. l. Renligheden har næppe staaet synderlig højt, naar Ordinansen kun forlanger, at „hver 14. Dag skulde Kvindfolkene to Børnenes Skjorter og Lagen, og hver 8. Dag skulde Børnenes Hoved toes“; men den kræver dog, at Disciplene skal have vasket og kæmmet sig, naar de møder til Korsang Kl. 5 om Morgen.

For Disciplenes Moral drager Ordinansen Omsorg ved at forbyde Gaardens Folk, ogsaa Fogeden, at have noget med dem at gøre og derved muligvis fordærve dem ved slet Eksempel. Hvis nogen af Tjenestefolkene skulde lokke Disciplene til sig og forlede dem til Drik „eller anden Uskikkelighed“, skulde vedkommende først alvorligt formanet og i Gentagelsestilfælde bortvises.

HERI OESHOLM	
1. Dörkbygd. 2. Sönder. 3. Söder. 4. Döngelid. 5. Skog. 6. Skog. 7. Skog. 8. Skog. 9. Skog. 10. Skog. 11. Skog. 12. Skog. 13. Skog. 14. Skog. 15. Skog. 16. Skog. 17. Skog. 18. Skog. 19. Skog. 20. Skog. 21. Skog. 22. Skog. 23. Skog. 24. Skog. 25. Skog. 26. Skog. 27. Skog. 28. Skog. 29. Skog. 30. Skog. 31. Skog. 32. Skog. 33. Skog. 34. Skog. 35. Skog. 36. Skog. 37. Skog.	1. Frigstaden. 2. Skog. 3. Skog. 4. Skog. 5. Skog. 6. Skog. 7. Skog. 8. Skog. 9. Skog. 10. Skog. 11. Skog. 12. Skog. 13. Skog. 14. Skog. 15. Skog. 16. Skog. 17. Skog. 18. Skog. 19. Skog. 20. Skog. 21. Skog. 22. Skog. 23. Skog. 24. Skog. 25. Skog. 26. Skog. 27. Skog. 28. Skog. 29. Skog. 30. Skog. 31. Skog. 32. Skog. 33. Skog. 34. Skog. 35. Skog. 36. Skog. 37. Skog.

1571

ANNO 1571

1472

ANNO 1472

1596

ANNO 1596

1622

ANNO 1622

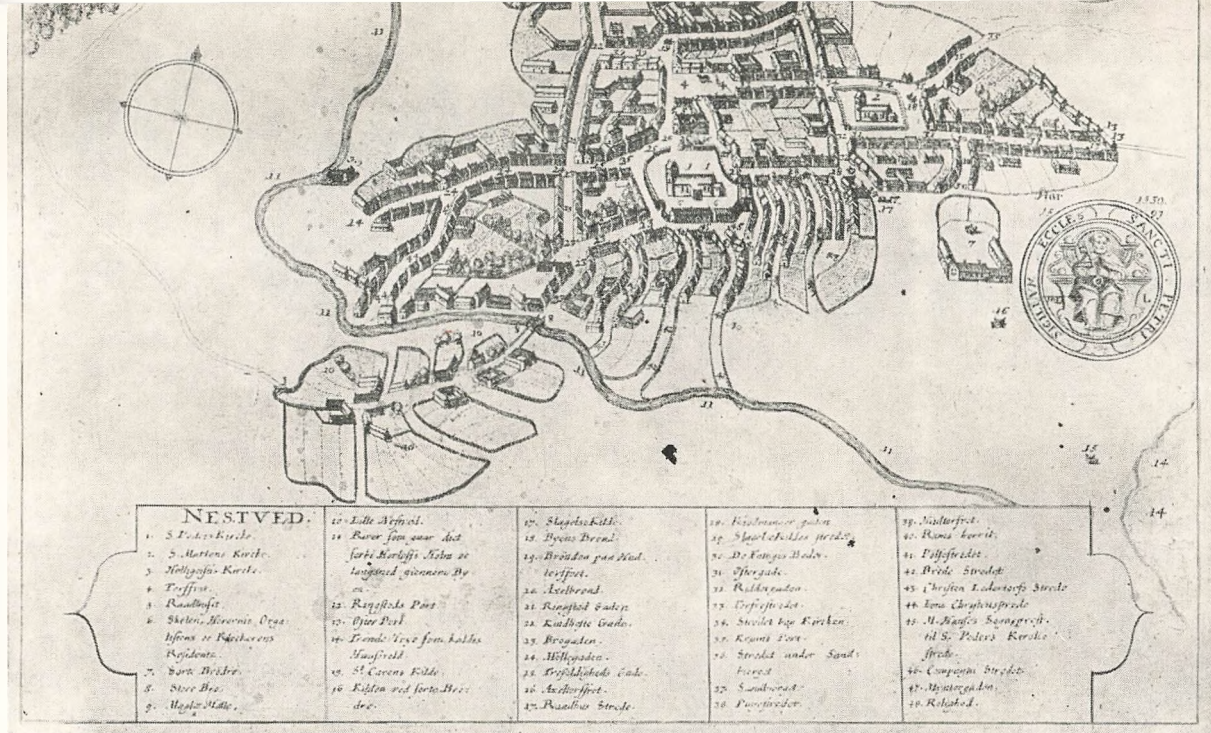

Fig. 11. Kort over Næstved og Herlufsholm i Resens Atlas (ca. 1670).

Til Næstved maatte Disciplene overhovedet ikke komme, ja de maatte end ikke, uden speciel Tilladelse fra Rektor, forlade den murindhegnede Skolegaard Vest og Nordvest for Klosterbygningen.

Ensformigt, tvungent og trist er det Billede, Ordinansen tegner af Disciplenes Liv med evindelige Sprog- og Andagtsøvelser, sparsom Fritid og som eneste Re-creation Boldspil o. l. inden for de snævre, gamle Klostermure. Slet saa strengt som Ordinansen kræver det, har Disciplenes Liv dog næppe formet sig; undertiden er vel Naturen gaaet over Optugtelsen og har reageret mod saa megen Flid, saa megen Fromhed, som Skolelovene forlangte. Herom faar man indirekte Besked gennem de *Tillæg til Ordinansen*, der udstedtes 1605 af *Arild Huitfeld*, den berømte Historiker og Statsmand, Skolens Forstander 1583—1609. De huitfeldske Love betegner en Skærpelse af den i Forvejen saa strenge Ordinans; Disciplene skal staa endnu tidligere op end før, nemlig om Sommeren Kl. 4, om Vinteren Kl. 5, og uden særlig Tilladelse maa ingen være længere oppe end til Kl. 9. De i Forvejen saa vidtløftige Andagtsøvelser bliver yderligere udvidet, idet Disciplene foruden Korsangen i Kirken Morgen og Eftermiddag tillige skal holde Bøn om Aftenen, og efter Middagsbordet skal de øve sig i de Salmer, der skal afsynges ved Korsangen. Det forbydes dem at besøge hinanden paa deres Kamre; hvis de skal aftale noget indbyrdes, maa det foregaa i Kirken eller paa Klassen; Dansk maa de aldrig tale med hinanden. Bestemmelsen om, at ingen maa forlade Skolegaarden, indskærpes, og naar de faar Lov til at spasere uden for denne — hvilket kun maa ske under en Hørers Ledelse — skal samtlige Disciple deltage i Turen. Det findes ogsaa fornødent at opfriske Forbudet mod at hente Drikkevarer fra Næstved, og der tilføjes nye

Bestemmelser om, at Disciplene ikke maa svire eller spille Kort paa Kamrene eller tage Øl eller Mad med sig derop fra Skolens Bord; ej heller maa de laane Penge eller Klæder af hinanden eller sælge eller bortskænke nogen af deres Ejendele. Hvis nogen Discipel fornærmer en anden, maa den krænkede Part ikke selv tage sig til Rette, men skal melde det til en af Lærerne, og paa samme Maade skal en Discipel forholde sig, hvis han ser en Kammerat blive krænket af en anden.

Disse Skolelove, der ofte mere henleder Tanken paa et Trappist-Kloster end paa en Drengeskole, og som vil indrette et Kostskoleliv ud fra det Princip, at Eleverne saa vidt muligt ikke skal have noget med hinanden at gøre, vidner stærkt om Tidens dystre og uforstaaende Syn paa Opdragelsen, men kaster tillige skarpe Strejflys over de mere uregelmæssige Sider af Disciplenes Liv; man mærker tydeligt, paa hvilke Maader Drengens naturen har gjort Oprør mod det indstængte Klosterliv, og selve den overdrevne Strengthed i Huitfeldts Love afgiver en sikker Garanti for, at heller ikke de er blevet overholdt; officielt stod de i Kraft — tillige med Ordinansen — indtil 1731.

Lige saa lidt som Ordinansen indeholder de huitfeldtske Love Bestemmelser angaaende Undervisningen; men Aaret før havde Christian IVs Skoleforordning af 1604 indført nye Undervisningsfag, nemlig Aritmetik, Geometri og Hebraisk samt Græsk, hvilket sidste Fag allerede læstes paa Herlufsholm inden den Tid, og en Undervisningsplan fra Herlufsholm af 1643 viser, at Fagene i øverste Klasse har været Latin, Græsk, Hebraisk, Theologi, Logik, Retorik, Geometri, Aritmetik og Astronomi.

*

*

*

Hvor middelalderlige Skolens daværende Love og Skoleplan end kan forekomme Nutidens Mennesker, har Herlufsholm dog aabenbart haft en efter Tidens Forhold glimrende Periode i de første 80 Aar af sin Levetid, hvad man bl. a. kan slutte af det store Antal af fremragende Mænd, der i dette Tidsrum er udgaaet fra Skolen. De næste 80 Aar viser derimod en næsten uafbrudt Tilbagegang. Rektor Zacharias Lund, der blev ansat 1646, viste saa stor Ligegyldighed og forsømte Tilsynet med Disciplene i den Grad, at disse fuldstændig demoraliseredes, begik de værste Udskejelser hjemme og drak og svirede i Næstved. Da Skolen saa begyndte at komme paa Fode igen under Forstanderen *Jørgen Rosenkrantz*, der blev udnævnt 1653 og havde en glimrende Støtte i Skolens Økonom, *Luxdorph*, udbrød Svenskekrigen faa Aar efter, og Fjenderne huserede og plyndrede saa frygteligt paa Skolen og dens Gods i Aarene 1657—60, at den var sin Undergang nær og kun holdtes oppe ved privat Hjælp fra Rosenkrantz og Luxdorph, og der gik mange Aar hen, før den kom blot nogenlunde til Kræfter.

Efter Krigen blev Rosenkrantz nødt til at reducere Discipeltallet til 10 (det havde i 1627 været oppe paa 82), og Skolen er aldrig siden naaet op paa de 42 Fripladser, som Ordinansen bestemmer. En af Rosenkrantz' nærmeste Efterfølgere, *Marcus Gøye*, der var Forstander 1685—98, bidrog kraftigt til at bringe Skolens Økonomi paa bedre Fod; det er over ham, det pragtfulde *Marmorgravmæle* er rejst i Kirkens nordlige Korsarm (Fig. 12). Men efter Marcus Gøyes Død fik Skolen to ganske elendige Forstandere efter hinanden, nemlig *Jørgen Brahe* og *Børge Trolle*, der ved deres usle Styrelse eller snarere Mangel paa Styrelse bragte Skolen endnu nærmere Undergangen, end Svenskekrigen havde gjort. Jørgen Brahe viste sig saa godt som

aldrig paa Herlufsholm, hvad Skolens Økonom og dens Ridefoged benyttede sig af til at bedrage Stiftelsen og udsuge dens Bønder. Der blev klaget til Kongen, som indledede Undersøgelse; men inden den var blevet afsluttet, døde Jørgen Brahe 1716. Hans Efterfølger, Børge Trolle, misbrugte sin Stilling, bl. a. til at nedslagte Skovene, og i Aaret 1727 afsatte Kongen ham fra hans Stilling og indledede Undersøgelse mod ham ligesom mod hans Forgænger. Børge Trolle unddrog sig Retssagen ved at flygte til Udlandet og vendte aldrig mere tilbage til Danmark.

Paa Grund af disse to Forstanderes Misregimente var Skolen nedsunken i saa dyb Elendighed og Gæld, at det blev nødvendigt at *lukke den* i nogen Tid, hvad man end ikke havde behøvet paa Svenskekrigens Tid. Den stod dog kun lukket i eet Aar, 1729—30; saa blev den aabnet igen med det beskedne Antal af een Lærer og fire Disciple. Den nye Forstander, *Gregers Juell* (udnævnt 1731), virkede meget kraftigt og dygtigt for Skolens Opkomst, fik Discipeltallet bragt op til 10, Lærernes til 2, og udstedte nye Skolelove til Afløsning af Niels Hemmingsens og Huitfeldts fra 1567 og 1605; men han døde allerede samme Aar, han var tiltraadt. Med ham ender foreløbig Rækken af Forstandere af Stifternes Slægt.

Efter Juells Død udnævnte Kongen Grev *Johan Ludvig Holstein* til Forstander. Han blev faa Aar efter Præsident for Danske Kancelli, og i over 100 Aar blev nu Indehaveren af denne Post tillige Forstander for Herlufsholm. Grev Holstein blev en af Herlufsholms bedste Forstandere. Han interesserede sig levende for

Fig. 12. Marcus Gøyes Gravmæle.

Skolen, restaurerede dens forfaldne Bygninger, ophjalp dens elendige Økonomi og fik Discipeltallet hævet til 20. Grev Holstein har bl. a. anlagt den pragtfulde *Allé* og den indtil for nylig saa skønne og maleriske *Hvælvingebro*. Det er karakteristisk for Grev Holstein, at han vilde skaane Godsets Bønder for at udføre

disse besværlige Arbejder og fik Kongens Tilladelse til at lade Soldater fra København besørge det. Han anlagde endvidere *Nyhave*, som inden hans Tid kaldtes Munkehave og vel altsaa, til Dels i hvert Fald, har eksisteret som Have allerede i Skovklosters Tid, men som var blevet til et fuldkomment Vildnis, og byggede den store *Lade* Syd for Klosterbygningen, hvor der allerede i Munketiden havde staaet en Lade, og hvor nu Skolebygningen ligger paa de samme Fundamenter og for en stor Del bygget af samme Materiale, som havde været benyttet til Holsteins Lade. Trods alle disse mange store Arbejder efterlod han ved sin Død 1763 Skolen fuldkommen gældfri og med en Kapital paa 20,000 Rdl., uagtet han jo havde overtaget den i det dybeste Forfald.

Grev Holstein tog sig ogsaa interesseret af den pædagogiske Side, hvad der var saa meget mere nødvendigt, som Skolen ved sin Genaabning 1730 havde faaet en ganske umulig Rektor ved Navn Werring og en lige saa uduelig Hører, hvis Forsømmelighed og forargelige Liv gik saa vidt, at de fleste af Forældrene tog deres Drengene ud af Skolen, og i de 17 Aar, Werrings Rektorat varede, dimitteredes der ialt kun 3 — tre — Disciple til Universitetet. Langt om længe — man skulde synes alt for sent — afskedigede Holstein baade Rektor og Hører (1747) og ansatte i Stedet den dygtige, men strenge Magister Marcus Buck, der ved sin Tiltræden kun forefandt et Antal af 5 Disciple, om hvem han endda siger, at de var „vanvittige og vankundige“.

Fra nu af gaar det i mange Aar rask fremad med Opdragelsen og Undervisningen. Gregers Juels Skolelove af 1731 havde paa Grund af de kaotiske Forhold under Werrings Rektorat ikke faaet synderlig Betydning og kom kun til at gælde til 1755. I dette Aar

udstedte Grev Holstein meget omfattende *Love og Instrukser* angaaende Opdragelsen og Undervisningen paa Herlufsholm. Ifølge disse skulde der anvendes 34 Timer ugentlig til Undervisning, 7 til Lektielæsning og ca. 22 til Andagtsøvelser. Sidstnævnte bestod af Lovsang i Spisestuen Morgen og Aften (ca. $\frac{1}{2}$ Time hver Gang), Korsang i Kirken to Gange daglig (1 Time hver Gang), om Søndagen tillige Gudstjeneste (9—12), Repetition af Dagens Prædiken med den inspektionshavende Hører (2—3) og „Aftensang“ (3—5). Man ser, at Munketraditionerne stadig holdes vedlige, ja Andagtsøvelserne optager endda betydelig mere Tid paa den holsteinske Skoleplan end paa Niels Hemmingsens og Huitfelds.

Foruden Rektor fik Skolen nu 2 Hørere i Stedet for 1; desuden skulde Sognepræsten docere Religion og Hebraisk i øverste Klasse, og Skolens Økonom, nu kaldet „Spisemester“, undervise alle Klasser i Skrivning og Regning, Paa den Maade fik Skolen i Virkeligheden fem Lærere, og hertil kom endda faa Aar efter en „fransk Sprogmaster“ samt en Lærer i Botanik og Fysik; men Præsten og Sprogmasteren forsvinder dog snart igen af Skoleplanen.

Grev Holstein forøgede ogsaa Skolens Personale med en *Oldfrue* og „en *Dugsvend*“ 3: Taffeldækker, der foruden at passe deres særlige Hverv mærkelig nok tillige skulde deltage i Opdragelsesarbejdet ligesom Spisemesteren i Undervisningen. Oldfruen skulde f. Eks. spise med ved Skolens Bord, og i hendes Lejlighed skulde alle Disciplene møde op umiddelbart før Middags- og Aftensbordet, for at hun kunde undersøge, om de var renvaskede, kæmmede og ordentligt paaklædte. Ved Bordet kontrollerede hun Madens Kvalitet og holdt Øje med Disciplenes „Sæder og Manerer“, og om Aftenen Kl. 8—9 (om Søndagen tillige 1—2) skulde hun

overvaage Disciplenes Leg i Skolens „Auditorium“, en Sal, som Holstein havde ladet indrette i Klosterbygningens Sydfløj paa 1. Sal, og hver Søndag Eftermiddag Kl. 5 skulde hun have samtlige Disciple til The. — „Dugsvenden“ skulde ikke blot dække Bord og varte op, men tillige pudse Fødtøj, vække Disciplene om Morgenen, hjælpe dem med at „pudse“ deres Klæder og „accommodere“ deres Haar, holde Tilsyn med deres Leg paa visse Tider om Eftermiddagen og følge dem paa deres Ture i Mark og Skov — foruden at han skulde ringe med Kirkeklokkerne baade til Gudstjeneste, Lovsang, Korsang og Maaltider. Det var Holsteins Grundsætning, at Disciplene bestandig skulde være under Opsigt, og ved sine Instrukser for Oldfrue og Dugsvend vilde han give Skolens Lærere Hjælp til at gennemføre et konstant og effektivt Tilsyn. Dugsvendens Deltagelse i Opdragelsesarbejdet kan dog næppe have været synderlig virkningsfuld og er rimeligvis snart faldet bort, navnlig da han efter faa Aars Forløb fik Lov til at gifte sig og bo i det efter ham opkaldte „Klokkerhus“, som laa lige ved det nuværende Hus af samme Navn, men tværs over Alléen med Port igennem ligesom det daværende „Rødehus“ ved Alléens modsatte Ende. Noget større Betydning fik Oldfruen som Opdrager for Disciplene; men allerede 1783 ophørte den Skik, at hun skulde spise med ved Skolens Bord, og er først blevet genindført saa sent som 1934.

Som en stor Velgerning mod Disciplene indførte Grev Holstein regelmæssige *Ferier*; de var ikke saa lange som nu, og kun i Sommerferien tog Disciplene hjem; men det betød dog et mægtigt Lyspunkt og en kærkommen Afveksling i deres ensformige Tilværelse.

Ogsaa for *Rektor* og *Hørere* giver Holstein i 1755 udførlige Instrukser og indfører bl. a. den endnu eksisterende *Uge-Inspektion*, der gaar paa Omgang mel-

Prospect of Herlufsholm.

Vuë de Her

Fig. 13. Herlufsholm 1749. Efter

holm).

Prospect von Herlufsholm.

C. H. Schlegel

Thurah: Den danske Vitruvius.

lem Lærerne. Det indskærpes Hørerne „saa vidt muligt“ at tiltale Disciplene „med en venlig Mine og et mildt Ansigt“, og ikke ved stoisk Ubevægelighed eller Catonisk Surseenhed betage dem Mod og Lyst til at lære“. Straffe skal foretages med Ris eller en tynd Stok, hvormed Disciplene „i Henseende til deres Lemmers Brug ikke kan beskadiges“ og maa ikke ske med „vredt Ansigt, Banden, Skælden“ el. I. Hørerne skal fremdeles spise sammen med Disciplene, saaledes at Rektor og den ene Hører sidder ved Bord Nr. 1 og Madammen (∴ Oldfruen) samt den anden Hører ved Bord Nr. 2. Ved Bordet skal Lærerne føre „opbyggelige og nyttige Diskurser“, og desuden skal de, i Forening med „Madammen“, „give Disciplene Anledning til selv at tale noget“.

*

*

*

Efter Glansperioden under Grev Holstein fulgte en stærk Afslappelse under hans Efterfølger, Grev *Otto Thott* til Gaunø (1763—85), der var en lærd og velmenende, men ikke synderlig energisk Mand. Rektor Bernth, der var blevet ansat 1755, samtidig med at Grev Holsteins Skolelove traadte i Kraft, ældedes tidlig, og Disciplene blev i deres Fritid nærmest overladt til sig selv. Dette var saa meget farligere, som Thott udvidede deres Fritid meget stærkt ved en drastisk Nedsækering af Andagtsøvelserne. Med Grev Holstein var Pietismens Aand forsvundet fra Skolen, og i Rationalismens Tidsalder fandt man det ganske fornuftstridigt, at Kostskoledrenge skulde anvende 22 Timer ugentligt til Andagtsøvelser. Korsangen i Kirken afskaffedes helt; tilbage blev kun Morgen- og Aftenlovsang, der holdt sig lige til 1927, da Aftenlovsangen

bortfaldt; den eneste Rest af de mange Timers Andagtsøvelser er nu en Morgenlovsang paa faa Minutter. Da Thott afskaffede Korsangen, bestemte han imidlertid ikke, hvortil den indvundne Tid skulde bruges; Onsdag og Lørdag Eftermiddag havde Disciplene helt fri; Ferierne blev stærkt udvidede; Sommerferien blev lige saa lang som nu, Juleferien 3 Uger, Paaskeferien 2, Pinseferien 1, foruden at der var en Mængde spredte Fridage som Kongens Fødselsdag, 4 Markedsdage m. m. Under en slap Ledelse og praktisk talt uden Tilsyn misbrugte Disciplene deres alt for rigelige Fritid; i 1784 blev f. Eks. to Disciple udvist af Skolen paa Grund af „Udsvævelser“ og to andre fjernet formedelst „Dovenskab og Uduelighed“; de to sidstnævnte lod sig øjeblikkelig hverve som Korporaler ved Rytteriet i Næstved. Aaret efter klages der over, at de ældre Disciple stod op af Sengen og gik til Næstved, hvor de „svirede og sloges med Bønder og Ryttere“, og da *A. W. Brorson* samme Aar blev ansat ved Skolen, mødte øverste Klasses Disciple allerede om Morgenen halvfulde paa Klassen og erklærede under høje Raab, at de ikke vilde høres af denne ny Lærer, men kun af Rektor. Brorson sprang øjeblikkelig op paa et Bord og lod en Regn af Stokkeslag suse ned over de forbløfede Ynglinge, der snart maatte give op over for den iltre og energiske Mand, og fra da af bedredes efterhaanden de disciplinære Tilstande.

* * *

Heldigvis fik Skolen nogle faa Aar efter Thotts Død en meget dygtig Forstander i Geheimeraad *Christian v. Brandt*, en Broder til den Grev Enevold Brandt, der var Struensees Ven og blev halshugget sammen

med ham i 1772. Brandt havde fremragende økonomiske og administrative Evner og bragte Skolen fremad i alle Henseender. Under ham indførtes der *Undervisning efter Fag*, medens det tidligere havde været saaledes, at hver Klasse havde sin specielle Lærer, der underviste vedkommende Klasse i samtlige Fag. Desuden indførte han Karakterer og aarlige Eksaminer. Særlig vigtigt var det, at han indrettede *Sovesale* og lod en Lærer sove paa hver af dem; derved satte han en Stopper for Disciplenes Tilbøjelighed til at stikke af fra Skolen om Natten. Disciplene fik nu ogsaa hver sin Seng, medens de hidtil havde ligget sammen to og to. Det er ogsaa Brandt, der har ladet den nuværende *Rektorbolig* opføre paa samme Plads, hvor den forrige Rektorbolig havde staaet, en Bygning, der stammede fra Munkenes Tid.

Ogsaa Brandts Efterfølger, Geheimestatsminister *Frederik Julius Kaas*, blev Herlufsholm en god Mand. Han opførte den nuværende *Skolebygning* 1809 paa samme Plads, hvor Grev Holstein havde bygget sin lange Lade. Den var dog ikke saa høj som nu, men havde kun een Etage og en Kvistetage. To Aar efter tog han fat paa en omfattende Restauration af *Kirken*. Den Tids Smag var præget af Klassicismen og hadede overfyldte Rum og snørklede Former. Det gjaldt om at skabe store, tomme Rum og klare, enkle Linier. Altsaa maatte man se med Afsky paa det smukke, gamle Lektorium, der for det første fyldte op og spærrede Udsigten til Koret og for det andet var overlæsset med Prydelser og Udskæringer, som var Klassicismens Mænd en Torn i Øjet. Det blev da ogsaa ved den Lejlighed betegnet som en „vansirende Udbygning“ og skaanselsløst fjernet; heldigvis blev dog de fleste af dets Prydelser bevaret og kom senere til Anvendelse i Kirken. Det berømte Elfenbens-Krucifix, der ogsaa

havde siddet paa Lektoriet, blev anbragt paa en malet Trætavle, der saa indtil videre gjorde Tjeneste som Altertavle. Birgitte Gøyes lille Altertavle af Alabast, som nu hænger i den sydlige Korsarm, blev fjernet og sat om bag Alteret. Desværre blev ogsaa 8 af de 30 gamle Munkestole fjernet for at give bedre Plads omkring Alteret, med det Resultat, at de er sporløst forsvundet. Orgelet, som paa det Tidspunkt stod, hvor Prædikestolen nu er, blev flyttet til sin nuværende Plads oven over Hovedindgangen. Endelig blev alt Træværk i Kirken, ja selv Elfenbenskrucifikset paa Altertavlen, overmalet med graa Perlefarve, og dermed havde man opnaaet at berøve Kirken ethvert Præg af Middelalder og skabt et stort, overskueligt, koldt og øde Rum med kun to Farver, hvidt og perlegraa.

Af *Klosterbygningens Østfløj* (Fig. 14), som lige siden Munketiden bestod af to Stokværk, lod han det øverste nedrive og opførte i Stedet to andre, saa at Østfløjen altsaa fik tre Etager, af hvilke den nederste stammer fra c. 1265 og de to øverste fra Aarene 1819—22. Kaas' Tilføjelser til Østfløjen er let kendelige paa, at de er bygget af gule Sten, medens de øvrige Dele af Klosterbygningen jo er opført af røde Mursten. I det nederste af de to nye Stokværk, altsaa paa 1. Sal, lod han indrette en smuk Lejlighed til sig selv og sine Efterfølgere som Forstandere. Den eksisterer stadig og benyttes endnu som Forstanderlejlighed, men bruges dog ogsaa og brugtes allerede i Kaas' Tid til Skolens Fester. Den nuværende *Grønneplads* mellem Klosterbygningen og Skolebygningen, der henlaa som en stinkende Mødding, lod han planere og tilsaa, saa den fik sin nuværende Skikkelse. Endvidere anlagde han *Nyvej*, den smukke, brede Vej, der nordfra fører ned til Herlufsholm; ved samme Lejlighed nedbrødes de gamle *Klostermure*, der i saa mange Hundrede

Fig. 14. Herlufsholm c. 1820. Efter Andersen Feldborg: Denmark delineated.

Aar havde indhegnet Pladsen mellem Klosterbygningen og Rektorboligen, og som Skolens Disciple strengt taget, ifølge Skolens Regler, aldrig maatte forlade uden særlig Tilladelse. Den nye Vej kom saaledes i dobbelt Forstand til at bringe et friskere Pust over Skolen og fjerne det alt for klosteragtige Præg, den hidtil havde haft. Den smukke, højtliggende Granplantage Øst for Herlufsholm, som nu krones af „*Pinetum*“, har Kaas' beplantet; inden hans Tid var det en gold Sandbanke,

Nutildags vilde en Skole uden Gymnastikundervisning synes ganske utænkelig; ikke desto mindre er det en Kendsgerning, at der aldrig havde været undervist i Gymnastik paa Herlufsholm, før Kaas i 1810 indførte *Legemsøvelser og Svømning* som Led i Undervisningen, og takket være ham nyder Herlufsholm Æren af at være den første danske Skole uden for København, der har indført Undervisning i Gymnastik.

Desværre foregik alle disse store og nyttige Arbejder, Kaas satte i Gang, i den dyre Tid under og efter den ulykkelige Krig med England (1807—14); han kan derfor nok roses for at have bragt Skolen stor Fremgang, men han opbrugte rigtignok hele Skolens Kapital og efterlod den ved sin Død i en Gæld paa 50,000 Rdl.

Under hele Kaas' Forstandertid havde Skolen haft en udmærket Kraft i en af Lærerne, nemlig *H. B. Melchior*, der allerede var blevet ansat i Brandts Tid (1797). Han havde fremragende pædagogiske Evner, forstod i en sjælden Grad at omgaas og indvirke paa Drengene og unge Mennesker og har stor Fortjeneste af den gode Disciplin paa Herlufsholm i denne Periode. Desuden har han gjort sig bekendt ved at skrive et ganske ypperligt Værk om Skolens Historie. Skolens Rektor i Kaas' Tid var *Brorson*, den førnævnte dygtige

og energiske Pædagog, der havde genrejst Disciplinen efter det Thott'ske Regimente.

* * *

Efter Kaas' Død trængte Skolen først og fremmest til en Mand, der kunde genrejse Skolens Økonomi, og det fik den unægtelig ogsaa i Geheimestatsminister *Poul Christian v. Stemann*, uden at man derfor kan sige, at han var nogen heldig Forstander. Han interesserede sig næsten udelukkende for det økonomiske og foretog saa kraftige Nedskæringer paa alle Kanter, at han gjorde Lærerne lede og kede af at være ved Skolen. Han beskar deres Løn saa stærkt, at den blev betydelig ringere end ved Landets andre Latinskoler, skønt en Kostskole jo dog krævede større Arbejde end en almindelig Skole. Pensioner gav han slet ikke, end ikke til Rektor Brorsons Enke, skønt hendes Mand havde virket ved Skolen i 48 Aar, deraf de 29 som Rektor. Han vilde ikke tillade, at Lærerne rejste bort i deres Ferier; de skulde blive og undervise de Disciple, der blev paa Skolen. Han fratog Melchior den ledende Stilling, han havde siddet inde med i saa mange Aar til saa stor Gavn for Skolen, og voldte derved denne udmærkede Mand saa stor Græmmelse, at hans Helbred blev nedbrudt, og han døde 1831 i en Alder af 58 Aar. Skolens Anseelse gik stærkt tilbage; Lærerne skiftede hyppigt paa Grund af de daarlige Vilkaar, og Discipeltallet, der lige siden Holsteins Tid havde været i langsom Vækst, sank til 19; det havde været oppe paa 66, da Stemann tiltraadte. I Slutningen af Stemanns Tid steg det dog igen, fordi den ny Skolelov af 1845 krævede seks Klasser i Stedet for fire; i hans sidste Aar var Discipeltallet steget

til 80. Alligevel blev der i hele Stemanns Forstandertid, fra 1827—51, ialt kun dimitteret 63 *Studenter*, altsaa kun 2—3 om Aaret i Gennemsnit. Men man kan ganske vist ikke nægte, at Stemann naaede sit Maal, at bringe Skolens Finanser paa Fode. Da han trak sig tilbage i 1851, efterlod han Skolen gældfri og med en Kapital paa 70,000 Rdl.

* * *

En helt anden Type end Stemann var hans Efterfølger, *Grev F. M. Knuth*, der var Amtmand i Sorø og havde været Udenrigsminister i det berømte Martsministerium af 1848. Han var i Modsætning til Stemann overordentlig elskværdig og tillige meget dygtig. Han lod bygge en ny Etage paa *Skolebygningen*, der derved fik sit nuværende Udseende; den blev indviet 1853.

Da man gennemgaaende var utilfreds med den Alttertavle, Kirken havde faaet ved Restaurationen under Kaas 1811—12, bestilte Grev Knuth hos Billedhuggeren J. A. Jerichau en Statue af den opstandne Kristus, som skulde træde i Altertavlens Sted paa samme Maade som Thorvaldsens Kristus i Domkirken i København. Men da Kristusfiguren var færdig, erklærede Provstesyndet, at den ikke passede til Kirken. Efter nogle Aars Forløb fik den saa Plads i den nordre Korsarm lige ved Døbefonten, som dengang ogsaa fandtes der; for faa Aar siden blev Døbefonten flyttet til sin nuværende Plads, og Kristusfiguren blev anbragt, hvor den nu staar, i den sydlige Korsarm.

Discipeltallet steg kolossalt under Knuth, skønt han kun var Forstander i fem Aar, og naaede et Antal af 108, af hvilke dog kun de 12 havde Friplads.

Fig. 15. Det indre af Herlufsholm Kirke set mod Højalteret.

Grev Knuth døde i en ung Alder, allerede 1856, og fulgtes af en lige saa fortræffelig Forstander, nemlig Kultusminister *Hall*, der Aaret efter blev Statsminister. Hall opholdt sig meget paa Herlufsholm og udfoldede en stor og gavnlig Virksomhed for Skolen. Bl. a. lod han *Kirken* grundigt restaurere og gav den i det hele og store sit nuværende Udseende. Den kedelige graa Perlefarve blev fjernet fra Træværket; det nuværende Alter blev opført; og de fleste af de gamle Prydelser fra det middelalderlige Lektorium kom til Ære og Værdighed, idet to af de gotiske Trætaarne og 12 af Træfigurerne anbragtes paa det ny Alter foruden det gamle Maleri, der i Middelalderen havde smykket Alterbordets Forside. Prædikestolen, som i sin Tid var blevet skænket af Forstanderen Palle Rosenkrantz 1623, blev flyttet fra den sydlige Væg til sin nuværende Plads ved den nordlige. Kirken fik ogsaa nye Vinduer, og Østgavlen blev omtrent helt fornyet.

Faa Aar efter denne omfattende og kostbare Restauration af Kirken tog Hall fat paa en endnu større Opgave, nemlig Nedrivningen og Genopførelsen af *Klosterbygningen*. Men medens der ved Restaurationen af Kirken blev vist megen historisk Sans og stadig droges Omsorg for at bevare Kirkens middelalderlige Stil, kan det samme desværre ikke siges om Behandlingen af Klosterbygningen. Lige til Halls Tid stod Skovklosters gamle Bygning endnu i det væsentlige, som den havde været i Munkenes Tid, som et enestaaende Mindesmærke fra Danmarks Middelalder. Man maa glæde sig over, at Kaas havde sat to nye Etager paa Østfløjen; ellers havde Hall sikkert ladet hele Østfløjen med dens ældgamle nederste Etage fra ca. 1265 gaa med i Løbet. I Aarene 1868—70 foregik det mægtige Nedrivnings- og Genopbygningsarbejde, der har erstattet det gamle, maleriske Skovkloster med en ret pompøs,

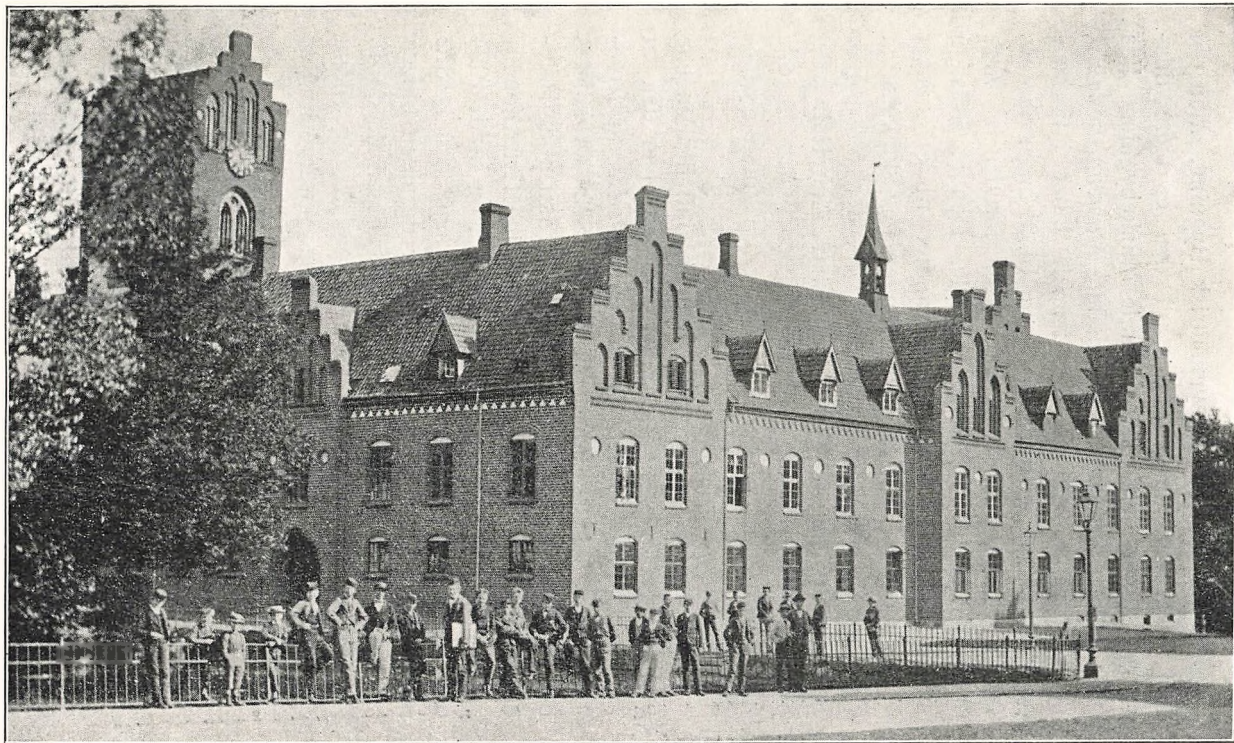

Fig. 16. Klosterbygningen efter Restaurationen 1868—70.

men kedelig og alt for symmetrisk Bygning. Men det kan naturligvis ikke nægtes, at den er mere tidsvarende end den dystre, gamle Munkebygning. Faa Aar efter opførte Hall den saakaldte *Musæumsbygning*, den trefløjede Bygning, hvis Façade løber i Forlængelse af Skolebygningens, og som bl. a. huser Skolens fysiske og naturhistoriske Samlinger foruden at være Bolig for Skolens ældste Disciple. Den af Holstein anlagte *Nyhave* var igen forvandlet til et sumpet Vildnis og blev bragt i sin nuværende Skikkelse af Hall; ogsaa den saakaldte *Gangbro*, der fører over Susaaen fra Nyhave til Raadmandshave, har Hall ladet bygge. I det hele taget staar Hall som den af alle Skolens Forstandere, der har iværksat de største Byggearbejder.

Man spørger uvilkaarligt, hvorfra Hall fik Pengene til alle disse Byggeforetagender, og Svaret er det, at han bortsolgte Størstedelen af *Bøndergodset* til Arvefæste eller Selveje. Alene i Aarene 1872—81 solgtes der for henved 3 Millioner Kroner, hvoraf godt Halvdelen blev henlagt til Stiftelsens urørlige Grundfond.

Discipeltallet svingede i Halls Tid og indtil 1924 omkring 110; Antallet af *Fripladser* satte han i 1872 op fra 13 til 26, og ved dette Tal er de siden bleven staaende. Der er altsaa endnu langt igen til de 42 Fripladser, Ordinansen af 1567 bestemmer, og endnu den Dag i Dag sporer Skolen altsaa Eftervéeerne af Svenskekrigen!

* * *

Da Hall trak sig tilbage 1887, fik Herlufsholm for første Gang siden 1731 en Forstander af Stifternes

Slægt, nemlig Lensbaron, senere Statsminister, *Tage Reedtz-Thott* til Gaunø, der nedstammede fra Birgitte Gøyes Broder, Falk Gøye. Reedtz-Thott øgede yderligere Skolens Kapitalformue ved Bortsalg af Bøndergods og skabte derved Mulighed for adskillige større Byggeforetagender, bl. a. Skolens *Sygehus*, der opførtes 1906, og den pragtfulde *Biblioteksbygning*, der stod færdig i 1915, netop 350 Aar efter Skolens Oprettelse.

Reedtz-Thott indførte straks efter sin Tiltrædelse den nuværende smukke og klædelige *Uniform*, som endnu bæres i Gymnasiet, medens Mellemskolen fra 1924 anlagde Matrosdragt.

Ved sin Død 1923 fulgtes Reedtz-Thott af sin Søn, Lensbaron *Otto Reedtz-Thott*, under hvem der blev indrettet nye Lokaler for Skolens mindste Disciple i Klosterbygningens Østfløjs øverste Etage og installeret elektrisk Lys i alle Skolens Bygninger. Det førstnævnte af disse Foretagender bragte Discipeltallet op fra ca. 110 til ca. 125; nu er det steget til 135.

Da den yngre Reedtz-Thott døde 1927 efter kun fire Aars Virksomhed som Forstander, afløstes han af Skolens nuværende Forstander, Nationalbankdirektør, Lensbaron *H. Rosenkrantz*, der ligesom sine to Forgængere nedstammer fra Falk Gøye og desuden er en Efterkommer af Jørgen Rosenkrantz, Skolens Forstander og Redningsmand under Svenskekrigen. Under denne Forstander er der allerede foretaget meget betydelige Byggearbejder, nemlig det udmærkede ny *Gymnastikhus* med tilhørende Badeanstalt og Omklædningsrum, et astronomisk *Observatorium* og Omdannelsen af det gamle Gymnastikhus til en smuk og tidssvarende *Læsesal* for de yngre Disciple.

*

*

*

Det *daglige Liv* paa Herlufsholm er selvfølgelig undergaaet mange Ændringer i Løbet af de sidste 100 Aar, men dog mere jævnt og umærkeligt end før og uden de voldsomme Spring i Udviklingen, som Skolens ældre Historie opviser. I 1821 udstedte *Kaas* nye *Sko-lelove*, som kom til at danne Basis for Skolens daglige Liv i godt 100 Aar. Undervisningstiden var i hele denne Periode delt, saaledes at der var Skoletimer fra 8—11 og 3—6, og Lektielæsning tre Gange daglig, inden Kl. 8, efter Middagsbordet og efter Aftensbordet. De længste samlede Fritider var 11—12 og 6—7, hvad der frembød den Fordel, at der bragtes større Afveksling i Disciplenes daglige Tilværelse, og at de hele Aaret rundt kunde røre sig i fri Luft i en af Dagens lyseste Timer, fra 11—12. Denne Ordning holdt sig, med ubetydelige Ændringer, lige til 1929, da den nuværende samlede Skoletid blev indført, ifølge hvilken Disciplene først faar en længere samlet Fritid Kl. 2³⁵.

Fra Brandts og *Kaas'* Tid af høres der hyppigt Tale om *Skolens Fester*. I det 18. Aarhundrede havde Skolen foruden de kirkelige Højtider kun fejret Kongens Fødselsdag, medens ingen, mærkeligt nok, tænkte paa at hædre Stifterens Minde. *Melchior* var den første, der fik gennemført den smukke Tanke at højtideligholde *Herluf Trolles Fødselsdag*, den 14. Januar, ved at fore-slaa Komedi ballet i Anledning af Majestætens Fødselsdag flyttet fra den 29. Januar til den 14. Dette skete 1797, og siden den Tid er Trolledagen som Regel blevet fejret, i Begyndelsen paa Disciplenes Initiativ og paa deres Bekostning, men fra 1838 af Stiftelsen selv. *Stemann* saa nemlig ugerne, at Disciplene forlod Skolen paa Fridage og i mindre Ferier, og foreslog derfor allerede i sit første Aar som Forstander (1827), at der 4—5 Gange i Vinterens Løb skulde afholdes selskabelige Sammenkomster, og det blev snart Tradition, at

den ene af disse henlagdes til Stifterens Fødselsdag, og at Dagen begyndte med Mindehøjtid i Kirken og endte med Bal. De andre selskabelige Sammenkomster antog fra ca. 1850 samme Form som nu, Komodiebal i November eller December og Koncertbal i Marts eller April.

Foruden disse Fester med Bal afholdt Skolen fra ca. 1800 aarlige *Fugleskydninger* lige efter Sommerferien; ogsaa denne Fest er indstiftet af *Melchior* og har holdt sig omtrent uforandret lige siden hans Tid som en højst original og for Herlufsholm ganske særegen Fest.

Skovture høres der om allerede i det 18. Aarhundrede; *Stemann* gav dem en mere festlig og storstilet Form end tidligere og indførte desuden en aarlig Fodtur, der ligesom Skovturen var stærk paaskønnet af Disciplene og regnedes blandt deres bedste Fornøjelser. Oprindeligt holdtes disse Ture i Maj og Juni; men senere henlagdes Fodturen til Efteraaret i Form af en Nøddetur til Stenskov. For ca. 10 Aar siden afskaffedes Nøddeturen, og Skovturen flyttedes til Efteraaret. I 1854, under Grev *Knuths* Forstanderskab, gik Skoleskovturen første Gang helt til Møens Klint og strakte sig over to Dage; Forsøget blev en saa glimrende Succes, at det snart blev gentaget, og efterhaanden blev det Tradition, at Møensturen skulde foregaa hvert 7. Aar, saa at enhver Discipel, der gik hele Skolen igennem, kunde opleve en Skoleskovtur til Klinten. Det mægtige Optog af ca. 25 Char-à-banc'er med feststemte Lærere og Disciple og med Musikkorps i en af Vognene, og det herlige Besøg i Fællesskab med Kammeraterne paa dette vidunderligt naturskønne Sted staa som et uforglemmeligt og straalende Minde for alle Herlovianere, som har oplevet det. Verdenskrigen bragte for lang Tid Møensturen til Ophør; kun een Gang har

Skolen siden da haft Udflugt til Møen, men under ganske andre Former end tidligere, rent bortset fra, at Turen nu, da der anvendes Biler, kun varer een Dag.

* * *

En af de Ulemper, der knytter sig til en Kostskole, Faren for Mishandling af yngre og svagere Disciple, har selvfølgelig ogsaa altid været til Stede paa Herlufsholm, og lige til ca. 1900 kan man vel nok sige, at en meget stor Del af Skolens Disciple har maattet døje adskilligt i den Retning, navnlig i de første Aar af deres Skoletid; men omtrent fra Aarhundredskiftet forsvinder efterhaanden næsten ethvert Spor af Tyranni og kan vel nu siges at være praktisk talt ophørt.

Bortset fra denne Skyggeside er det daglige Samvær mellem Kammeraterne paa en stor, velindrettet Skole, under passende Opsigt, i smukke og sunde Omgivelser et uvurderligt Gode ved Kostskolelivet. Betingelserne for at drive Gymnastik og Sport er bedre end ved nogen anden Skole i Danmark, navnlig efter at store Arealer er blevet udlagt til Fodbold-, Kricket- og Tennisbaner. Den saakaldte „Lille Sportsplads“ blev anlagt 1875—76, og samtidig opførtes Skolens *Badehus* ved Aaen; *Store Sportsplads* anlagdes 1888 og er for et Par Aar siden blevet omdannet til et første Klasses Stadion med Fodbold-, Kricket-, Haandbold-, Atletik- og Tennisbaner.

* * *

Den Stiftelse, som *Peder Bodilsen* og hans Slægt oprettede for 800 Aar siden, blomstrer kraftigere end

nogensinde, om end under andre Former, end dens første Stiftere havde tænkt sig. Som en Fugl Fønix rejste den sig af Asken efter Reformationstidens Storme, efter Svenskekrigens Hærgen og efter daarlige Skoleherrers Misregimente. Man maa haabe, at den ogsaa i Fremtiden maa staa fast, selv om Storme skulde ryste dens Grundvold, og det bedste Middel hertil vil være til Stadighed at holde sig paa Højde med de vekslende Tiders Krav til en lærd Skole og Opdragelsesanstalt. Herlufsholm har ikke altid opfyldt disse Krav, ja, den har endog haft sine meget mørke Perioder, hvor dens Standpunkt var sunket til et Lavmaal; saa meget glædeligere er det at se, at den lige fra forrige Aarhundredes Midte har været i stadig Opgang. Heri ligger det bedste Haab for Eftertiden, saa at man trods de urolige Tider tør se lyst paa Stiftelsens Fremtid og haabe paa, at Skovkloster — Herlufsholm maa have en lige saa lang Tid for sig, som den allerede har gennemlevet, og endnu i Aarhundreder maa trives og virke til Gavn for de unge, som betroes til dens Omsorg.

Med dette Haab for Fremtiden er der Grund til i dette mindeværdige Jubilæumsaar at se tilbage i Fortiden og mindes i taknemlig Ærbødighed den gavmilde Stormandsæt, der stiftede Klostret, den lange Række af Konger og Biskopper, hvis kraftige Beskyttelse sikrede dets Bestaaen, de Hundreder af Adelsmænd og -kvinder, der hele Middelalderen igennem øgede dets Rigdom, og sidst, men ikke mindst, det ædle og storsindede Ægtepar, der reddede Klostret og dets nærmeste Besiddelser fra Splittelse og skænkede det til den berømmelige Stiftelse, som har udgjort et Hjem for saa mange Tusind unge og forhaabentlig vil komme til at huse Tusinder endnu.

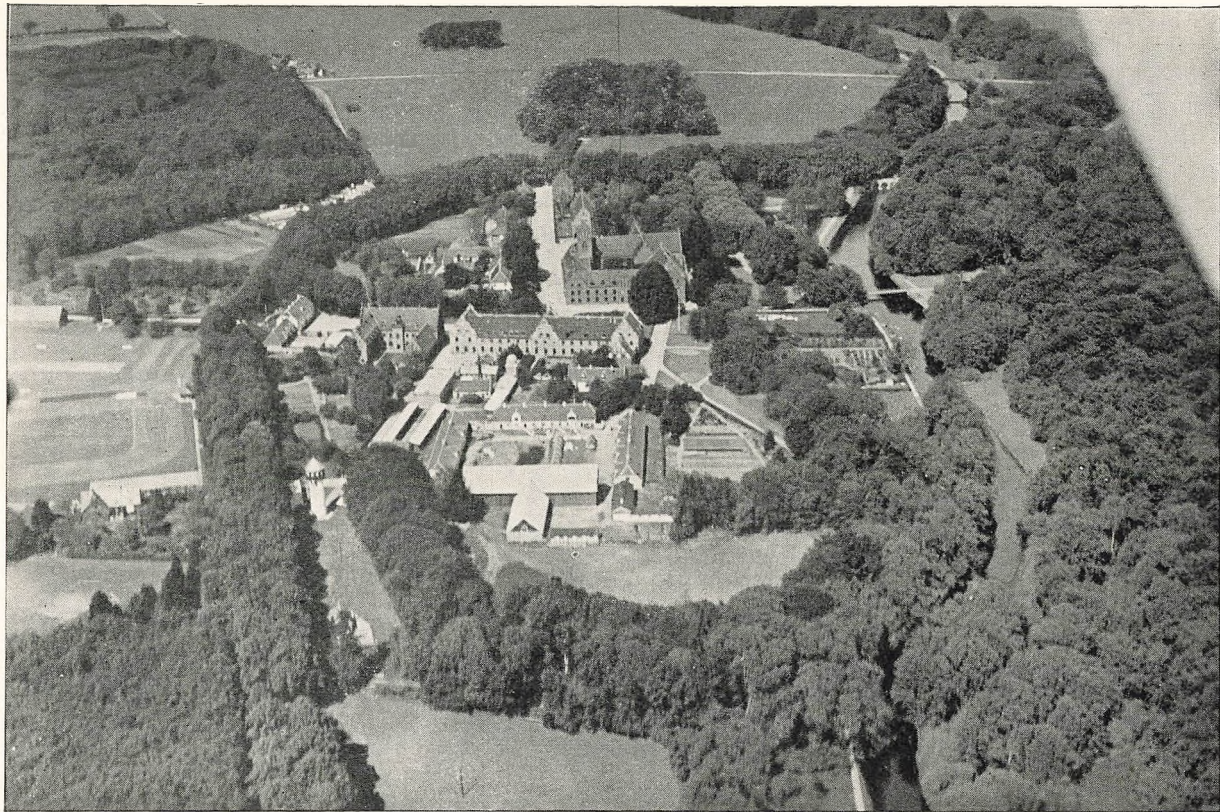

Fig. 17. Herlufsholm i Fugleperspektiv.

Fortegnelse over de vigtigste af de benyttede Kilder og Værker:

Kilder:

Calendarium monasterii beati Petri Nestvediensis (findes paa Universitetsbiblioteket, er trykt i *Scriptores Rerum Danicarum* IV S. 286—322.

Obituarium mon. b. Petri Nestv. („Dødebogen“), paa Univ. bibl., trykt i S R D IV S. 323—335.

Liber Donationum mon. b. Petri Nestv. („Gavebogen“), i Herlufsholms Arkiv, trykt i S R D IV S. 335—406.

Liber Reddituum mon. Sancti Benedicti de Nestweth (Abbed Jeips Regnskaber 1467—81), i Herlufsholms Arkiv; nogle faa Sider findes trykt i *Nye Danske Magazin* V S. 200 ff.

Kongers og Bispers *Gavebreve* og *Privilegier* til Klostreet findes registreret i ovenn. „Gavebog“; en Del af dem er trykt i *Thorkelins Diplomatarium*. I Original findes bevaret Erik Lams Gavebrev af 1140, Erik Plovpenning af 1239, Erik af Pommerns af 1403 og Christian IIs af 1514, alle i Herlufsholms Arkiv. Af Peder Bodilsens og Biskop Eskils Stiftelsesbrev af 29. Nov. 1135 ejer Herlufsholms Arkiv en Kopi fra 1245.

Litteratur:

Melchior og Leth: Historiske Efterretninger om Herlufsholms Stiftelse. 1865.

Hasselager: Herlufsholm 1865—1915.

Hilpisch: Geschichte des benediktinischen Mönchtums. 1929.

Butler, Cuthbert: Benedictine Monachism. 1929.

Palmer: English monasteries in the middle ages. 1930.

Schindler, P.: Den hellige Benedikt af Nursias Munke-regel. 1929.

Lorenzen, V.: De danske Benediktinerklostres Bygnings-historie. 1933.

Neergaard, C.: Næstved St. Peders Kloster. 1915.

Beckett, F.: Herlufsholm Kirke. 1915.

Kroman, E.: Et Par senmiddelalderlige Haandskrifter fra Skovkloster (Sprog og Kultur 1934).

Angaaende *Skovkloster* er et større Værk under Udarbejdelse, men kan næppe ventes færdigt før 1936.

AARSBERETNING

FOR

SKOLEAARET 1934—35

VED

REKTOR O. FRIIS-HANSEN

Skolens Styrelse.

Skolens og Stiftelsens Forstander er Kammerherre, Lensbaron *H. Rosenkrantz*, K. af D., og Dbmd. pp. Adr. Søholm, Hellerup.

Forstanderens Sekretær er Godsforvalter, Overretssagfører *J. Horstmann*. Adr. Bornakke pr. Næstved, Telef. Karrebæk Nr. 5.

Forstanderens pædagogiske Konsulent er Undervisningsinspektør, dr. phil. *Højberg Christensen*, R. Frederiksholms Kanal 26, Telef. Central Nr. 3749.

Skolens Rektor er *O. Friis-Hansen*. Adr. Herlufsholm pr. Næstved, Telef. Næstved Nr. 708.

Inventarieinspektør er Lektor *Borelli Møller*. Telef. Nr. 1286.

Kostinspektør er Adjunkt *Steffensen*. Telef. Nr. 20.

Bibliotekar er Lektor *Götzsche*. Telef. Nr. 488.

Discipelbiblioteket bestyres af Adjunkt *Illum*. Telef. Nr. 608.

Naturhistorisk Museum af Lektor *Ferdinand*. Telef. Nr. 694.

Oldfruen er Frk. *U. Quist*. Telef. Nr. 498.

Skolens Læge er Overlæge *Køster*. Telef. Nr. 35.

Sygeplejerske er Frk. *E. Varming*. Telef. Nr. 345.

Sovesalslærere er:

Paa Museumsbygningen Adjunkt *Illum*. Telef. Nr.

608. Paa Skolebygningen Adjunkt *Freil*, Telef. Nr. 371 (øverste Sovesal), Adjunkt *Hempel Hansen*, Telef. Nr. 755 (mellemste Sovesal), Adjunkt *Falk-Jensen*, Telef. 1028 (nederste Sovesal). I Klosterbygningen Lektor *Juel Møller*. Telef. Nr. 1098.

Ugeinspektionen har været besørget af Adjunkterne *Dinesen*, *Hempel Hansen*, *Falk-Jensen*, *Freil* og Organist *Gade* samt som Vikar for denne cand. mag. *P. Kierkegaard*.

Lærerne.

Under $30/5$ 34 udnævntes Rektor *Krarup*, R. til Dannebrogsmænd.

Under $11/5$ 34 modtog kst. Adjunkt *J. Falk-Jensen* fast Ansættelse fra $1/8$ s. A. at regne.

Under $6/6$ 34 konstitueredes cand. mag. *E. Freil* som Adjunkt fra $1/8$ s. A. i Stedet for cand. mag. *Sven Krogh*, der fratraadte fra samme Dato.

Under $15/8$ ansattes cand. mag. *P. E. Kierkegaard* som Timelærer i Stedet for Korpsofficiant *Hansen*, der fratraadte med Skoleaarets Udgang.

Under $30/6$ ansattes Frk. *E. Varming* som Sygeplejerske i Stedet for Frk. *Anker Jensen* fra $1/8$ at regne.

Under $18/7$ meddeltes der Oldfrue Frk. *Brasen* Afsked fra $1/9$ paa hendes derom indgivne Begæring, da hun agtede at gifte sig. Under $16/11$ ansattes Frk. *U. Quist* som Oldfrue fra $15/11$.

Under Sygdom og Bortrejse har Timerne været besørget ved indbyrdes Vikariering samt ved velvillig Bistand af Fruerne *Gøtzsche* og *Gade*, som Skolen herved bringer sin Tak.

Danseundervisningen lededes af Danselærer *Aarøe*.

Undervisningen.

Skolen har Mellemskole, Realklasse og Gymnasium med 2 Linier, den nysproglige og den matematisk-naturvidenskabelige.

Den daglige Undervisning foregaar i 7 Lektioner („Timer“) paa 40 Minutter. De 5 første Lektioner falder Kl. 7⁵⁰—11⁵⁵, Kl. 12⁰⁵ er der Middag, Kl. 13⁰⁵—14³⁵ falder de to sidste Lektioner. Den følgende Time tilbringes i fri Luft, om Sommeren paa Sportspladsen. „Femmad“ serveres Kl. 17 (næste Skoleaar Kl. 16); derpaa har Disciplene fri indtil Eftermiddagslæsesal, der varer fra Kl. 17¹⁵ til 18³⁵. Kl. 19⁰⁵ spises Aftensmad, og Kl. 19³⁰—20³⁰ er der Aftenlæsesal.

Fag- og Timefordeling.

	Ugentlig	
Rektor <i>Friis-Hansen</i> : Engelsk IIGs, 1M .	12	Timer
Lektor <i>Götzsche</i> : Fransk IG, R, Historie IIG, Tysk 4M, Oldtidskundskab IIIG, IIG, IG, Skrivning 3M, 2M, 1M	27	—
Lektor <i>Ferdinand</i> : Naturfag IIIIGs + m, IIGs + m, IGs + m, Naturhistorie R, 4M, 3M, 2M, 1M, Sløjd 3M, 2M, 1M	33	—
Lektor <i>Borelli Møller</i> : Naturlære IIIGm, IIGm, IGM, R, 4M, 3M, 2M, 1M	30	—
Lektor <i>Helms</i> : Fransk IIIIGs + m, IIGs + m, Latin IIIIGs, IGs, Engelsk IIGm, R, 3M, Historie IGs + m	34	—
Lektor <i>Juel Møller</i> : Dansk IIGs + m, 4M, 2M, Engelsk IIIGm, IGs, 4M, Re- ligion 3M	30	—
Adjunkt <i>Steffensen</i> : Matematik IIIIGs, IIGs + m, IGs + m, 3M, Regning 1M, Træ-		

sløjd i 3M og Tilsyn med frivillig Sløjd	Ugentlig 31 Timer
Adjunkt <i>Illum</i> : Historie IIIGs + m, 4M, 3M, 2M, 1M, Latin IIGs, 4M, Geografi R, 4M, Dansk 3M	32 —
Adjunkt <i>Dinesen</i> : Tysk IIIGs + m, IIGs, 3M, Dansk IIIGs + m, R, Religion IIIGs + m, IIGs + m, IIGs + m, R	32 —
Adjunkt <i>Hempel Hansen</i> : Matematik IIIGm, R, 4M, 2M, Kemi IIGm, IGM	29 —
Adjunkt <i>Falk Jensen</i> : Engelsk IIIGs, 2M, Gymnastik III—IG, R, 4M, 1M	32 —
kst. Adjunkt <i>Freil</i> : Tysk IIGm, IIGs, R, 2M, Dansk IIGs + m, 1M, Religion 2M, 1M.	30 —
Organist <i>Gade</i> : Geografi 3M, 2M, 1M, Sang og Musik	39 —
Kunstmaler <i>Svensen</i> : Tegning 3M, 2M, 1M	6 —
Timelærer <i>Kierkegaard</i> : Historie R, Gymnastik 3M, 2M.	13 —

	IIIG		IIG		IG		R	4M	3M	2M	1M
	s	m	s	m	s	m					
Religion	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Dansk	5	3	5	3	4	4	5	5	4	5	6
Engelsk	6	2	6	2	5	2	6	4	4	4	6
Tysk	5	2	5	2	5		4	5	5	5	
Fransk	4	4	5	5	5	5	5				
Historie	5	5	4	4	4	4	3	3	3	2	3
Geografi	} 3	} 3	} 3	} 3	} 3	} 3	2	2	2	2	3
Naturhistorie							3	2	2 ^{1/2}	2	3
Latin	4		3		5		5				
Oldtidskundskab	1	1	2	2	1	1					
Matematik og Regning	2	7	2	7	2	7	6	7	6	5	5
Naturlære		8		7		8	3	2	2	2	2
Skrivning									1	1	2
Tegning									2	2	2
Sløjd									2	3	2
Sang	2	2	2	2	2	2			2	2	2
Gymnastik	4	4	4	4	5	5	4	5	5	5	4
	42	42	42	42	42	42	42	41	42 ^{1/2}	42	42

Meddelelser.

Skolens Timeplan lægges under Hensyn til, at *Konfirmationen* normalt foregaar i 4M. Med mindre særlige Grunde skulde foreligge, henstilles det derfor til Hjemmene at indrette sig derefter, da det for Konfirmander i 3M betyder et ikke uvæsentligt Tab af Skoletimer. Herlufsholm Sogns Præst forbereder til Konfirmationen.

Skolens *Telefoner*. Telefonisk Henvendelse sker sikrest alle Skoledage Kl. 12⁴⁰—13. Forbindelsen med Disciplene maa normalt foregaa skriftligt, og Anmodninger om at faa dem i Tale kan ikke ventes imødekommet. Dog kan i paatrængende Tilfælde en Discipel kaldes til Telefonen indenfor den angivne Tid, og en Discipel kan med Sovesalslærerens Tilladelse faa Adgang til at ringe fra hans Telefon.

Det kan naturligvis ikke undgaas, at der paa et Sted som Herlufsholm nu og da optræder smitsomme Sygdomme, og i de fleste Tilfælde kan der ikke i den Anledning rettes Bebrejdelser mod nogen, selv om det bagefter nogenlunde sikkert kan paavises, hvem det er,

der har bragt Smitten hertil, naar der nemlig ikke forud har været Grund til at nære Mistanke om, at der var Smittefare til Stede. Men paa den anden Side skal ikke blot Skolen gøre, hvad der staar i dens Magt, for at forebygge Indførelsen og begrænse Udbredelsen af smitsomme Sygdomme, men den maa bestemt kræve, at alle vedkommende gør det samme, og det ikke blot, naar det gælder farligere Sygdomme som Differitis og Skarlagensfeber, men ogsaa lige over for de mindre farlige som Faaresyge, Mæslinger o. lign. Naar saaledes en Discipel i sin Ferie har været i sit Hjem, og der dér har været en eller anden smitsom Sygdom, eller han paa anden Maade vides at have været udsat for Smitte, maa Skolen kræve, at der tilstilles den Meddelelse inden Feriens Slutning, og at vedkommende ikke vender tilbage hertil, før Rektor har givet sit Samtykke.

Naar en Discipel under Ophold i Hjemmet bliver syg og ikke kan møde rettidig paa Skolen, anmodes man indtrængende om at meddele dette, da hans Udeblivelse ellers giver Anledning til Uro og Ængstelse.

Det aarlige Kontingent for en Discipel paa Herlufsholm er i Mellemskolen 1000 Kr. I Realklassen og Gymnasiet 1200 Kr. Kontingentet er Vederlag for Undervisning, Bolig, Kost, Vask, Belysning og Brændsel, i Sygdomstilfælde (for saa vidt Behandlingen kan foregaa paa Herlufsholm) Lægehjælp og den af Skolelægen ordinerede Medicin. Tilladelse til at bo i Hjemmet har kun Sønner af Stiftelsens paa Herlufsholm boende Embedsmænd.

Anmeldelse af Aspiranter til de Pladser, der bliver ledige ved Slutningen af Skoleaaret, sker paa Blan-

ketter, der forud rekvireres hos og i udfyldt Stand sendes til *Rektor Friis-Hansen*, Herlufsholm pr. Næstved, inden 15. Maj. Denne Anmeldelse maa indeholde Oplysninger om, hvad Aspiranten har læst, og hvilken Klasse han ønskes optaget i, samt Vidnesbyrd fra den Skole eller Lærer, der hidtil har ledet Aspirantens Undervisning; originale Daabs- og Vaccinationsattester maa vedlægges. Til Vejledning ved Aspirantens Forberedelse udgiver Skolen i Oktober Maaned hvert Aar en Undervisningsplan for de lavere Klasser, der faas ved Henvendelse til Rektor. Nye Disciple optages ikke i de to øverste Klasser, og Optagelse finder normalt ikke Sted i Løbet af Skoleaaret

Udmeldelse maa altid tilstilles Rektor inden Udgangen af den Maaned, hvori Disciplen skal forlade Skolen; for enhver Discipel, der ikke er udmeldt inden den 1ste i en Maaned, maa denne Maanedes Kontingent betales. Udmeldelse ved Skoleaarets Slutning bør alt-saa ske inden Juni Maanedes Udgang.

Stipendierne.

I Skoleaaret 1934—35 har Fripladserne og Skolens øvrige Stipendier været fordelt saaledes:

Stiftelsens hele Fripladser (fuldstændig Fritagelse for Kontingent): *T. Bech, N. Faarhoff, N. U. Brams, A. Jacobsen, P. Nørreslet, J. Faber, N. Haagensen*

De Resenske Fripladser: *M. Naegeli, B. Ovesen.*

Den Rønnenkampske Friplads: *C. Ryberg.*

Ekstraordinær Friplads i Henhold til Forstanderresolution af $\frac{6}{12}$ 1927: *Ib Andersen.*

Det Oxholmske Legat: *Palle de Bang.*

Stiftelsens halve Fripladser: *P. Krarup, H. Rømeling, K. Sehested, A. Grum-Schwensen, L. Biering-Sørensen, Chr. Bruun, E. Olivarius Hansen, J. Scheel, E. Schovsbo, J. Selchau, J. Kaalund Nielsen, F. Carøe, E. Horneman, J. Lassen, F. Schlüter, T. Klein, K. Brinck Eliassen, P. de Fine Kühl, A. Kauffeldt, G. Stage, F. Selchau, A. Faarhoff, H. J. Bransen, J. Riis.*

De Meyerske Eksamenspræmier (Kr. 60,00): *Ib Andersen, A. Faarhoff.*

Stiftelsens Universitetsstipendier: stud. jur. *J. Damgaard*, stud. theol. *Vilh. Nielsen.*

Det grevelig Moltkeske Universitetsstipendium (Kr. 110,00 halvaarlig): stud. med. *B. Jørgensen*, stud. theol. *Vilh. Nielsen*.

Det grevelig Moltkeske Skolestipendium (Kr. 55,00 halvaarlig): *J. Faber*, *O. Maltesen*, *P. S. Mangor*, *P. Nørreslet*.

P. E. Rosenørns Legat (Kr. 94,66): *N. Faartoft*.

A. W. Brorsons Mindelegat (Kr. 45,00 halvaarlig): *T. G. Sørensen*.

H. B. Melchiors Mindelegat (Kr. 45,00 halvaarlig): *T. G. Sørensen*.

B. N. Kyndes Legat Nr. 2 og 4 (Kr. 22,50): *N. U. Brams*.

Provst H. L. Lunds Legat (Kr. 100,00 halvaarlig): *T. G. Sørensen*.

O. D. Sicks og Hustrus Legat (Kr. 40,00 halvaarlig): *H. H. Rømeling*.

Nic. H. Knudtzons Rejsestipendielegat for Herlovianere tilstodes ved Forstander-Resolution af 7/1 1935 cand. mag. *Frantz W. K. Wendt* med Kr. 1400,00 til Studier i Paris.

Ansøgning om dette Stipendium, der er bestemt til fortsat videre videnskabelig Uddannelse for Kandidater (ikke over 35 Aar) fra Universitetet og Polyteknisk Læreanstalt, stiles til Forstanderen og indsendes til Rektor i December Maaned.

Gehejmeraad Halls Mindelegat (Kr. 207,00) tildeltes for 1933/34 stud. med. *Helge Præst*, for 1934/35 stud. theol. *Vilh. Nielsen*. Ansøgning stiles til Forstanderen og indsendes til Rektor inden 15. December.

Blanketter til Ansøgning om Fripladser rekvireres i Juli Maaned hos Godsforvalter *Knudsen*, Herlufsholm pr. Næstved, og maa indgives i udfyldt Stand til For-

standeren for Herlufsholm Skole og Gods, Adr.: Godsforvalter *Horstmann*, Bornakke pr. Næstved, inden 1. August. Kun Ansøgninger i denne Form har Udsigt til at komme i Betragtning. Forudsætningen for Tildeling af Friplads er, at paagældende Discipel ved Dygtighed, Flid og Loyalitet overfor Skolen gør sig fortjent hertil, samt at hans økonomiske Forhold giver Motivering for en saadan Understøttelse. *Tildelingen af Fripladser gælder fremtidig kun for eet Aar ad Gangen, og ny Ansøgning maa fremsendes hvert Aar som ovenfor angivet.* Denne Ordning træder i Kraft med det forløbne Skoleaars Afslutning, og *alle Disciple, der ønsker at komme i Betragtning ved Uddeling af Fripladser for Skoleaaret 1935—36, maa derfor søge i Juli Maa- ned.* Fordelingen af Fripladser vil normalt kunne foreligge i September, til hvilken Tid Meddelelse vil blive givet Hjemmet.

Eksaminer.

Ved Studentereksamen, Realeksamen og Mellem-skoleeksamen 1934 bedømtes de skriftlige Fag af følgende:

Dansk Stil i IIIG: Lektor *Nørregaard* og Rektor *Paludan-Müller*; i R: Rektor *Clausen* og Undervisningsinspektør *Bjørneboe*; i 4M: Lektor *R. Knudsen*. Engelsk Stil i 3G: Rektor *Friis-Hansen* og Lektor *K. V. Olsen*; i R: Lektor *Helweg-Møller* og Frk. *Th. Møller*. Tysk Stil i IIIG: Lektor *Sigtryggsson* og Undervisningsinspektør, Dr. *Højberg Christensen*; matematiske Opgaver i IIIG: Lektor *Jacob Jensen* og Lektor *Mogensen*; i R: Skolebestyrer *Stenberdt* og Lektor *Høst*; i 4M: Rektor *Torsting*.

Ved mundtlig Eksamen mødte som beskikkede Censorer: Lektor Frk. *Baruël*: Fransk i IIIG; Lektor *K. J. Gemzøe*: Naturfag i IIIG; Lektor *Brøndum*: Engelsk i IIIG; Adjunkt *Rubinstein*: Matematik i IIIG og 4M; Lektor *Norrild*: Dansk i R; Lektor *Hakon Müller*: Historie i IIIG. — Som indbudt af Skolen: Lektor Frk. *Wilhjelm*: Engelsk i R; fhv. Lektor *Mørch*: Tysk i R; Sognepræst *Hee Andersen*: Naturhistorie i 4M; Lærer *Johansen*: Naturhistorie i R; Direktør *Schlüter*: Naturlære i 4M.

Studentereksamen blev bestaaet af følgende (A=Aarskarakter, E=Eksamenskarakter):

Studentereksamen 1934.

Den nysproglige Linie	Skriftlig Dansk	Mundtlig Dansk	Skriftlig Engelsk	Mundtlig Engelsk	Skriftlig Tysk	Mundtlig Tysk	Fransk	Latin	Oldtidskundskab	Historie	Naturfag	Matemat.	Legemsøvelser	Orden	Antal af Karakt.	Gennemsnitstal	Samlet Resultat	Sang
<i>Erling Frode Arntzen</i>	A mg ÷	mg	mg ÷	mg	mg	mg ×	mg	mg ×	mg ×	mg	mg	mg ÷	mg ÷	mg	14	6,008	mg	mg
	E mg	mg	mg ×	mg	mg ×	mg ×	mg	mg ×	mg ×	mg	mg	mg ÷	mg	mg	13	6,729	6,866	
<i>Jørgen Damgaard . . .</i>	A mg	mg ×	mg ×	mg ×	mg	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	mg	mg	mg ×	14	7,206	mg ×	
	E mg	mg	mg ÷	mg ×	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg	mg	mg	13	7,008	7,117	
<i>Børge Fritz Fabricius</i>	A mg ÷	mg	mg ×	mg	mg	mg	mg ÷	mg ÷	mg ×	mg ×	mg	mg ÷	mg ×	mg ÷	14	6,448	mg ÷	mg ÷
	E mg	mg	mg	mg ÷	mg ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	mg	mg	mg	mg ÷	13	6,154	6,440	
<i>Kristian August Linnæus . . . . .</i>	A mg	mg	mg ×	mg ÷	mg	mg ÷	mg ×	mg ×	mg	mg	mg	mg	mg	mg	14	6,306	mg ÷	mg
	E mg ×	mg	mg ÷	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ÷	mg ×	mg	mg	13	6,485	6,561	
<i>Vilh. Johannes Nielsen . . . . .</i>	A mg ÷	mg ×	mg ÷	mg ÷	mg ×	mg ÷	mg	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg ÷	mg ÷	14	6,476	mg	
	E mg ×	mg ×	mg ×	mg	mg	mg ÷	mg ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ÷	mg ÷	13	7,008	6,932	

Studentereksamen 1934.

Den matematiske- naturvidenskabelige Linie		Skriftlig Dansk	Mundtlig Dansk	Engelsk og Tysk	Fransk	Historie	Oldtids- kundskab	Geografi o. Naturh.	Fysik og Astron.	Kemi	Skriftlig Matemat.	Mundtlig Matemat.	Legems- øv Iser	Orden	Antal af Karak.	Gennem- snitstal	Samlet Resultat	Sang
<i>Eyvind Bartels</i>	A	mg ×	mg ×	mg ×	mg ÷	mg ÷	mg	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg ÷	ug ÷	mg ×	13	6,46	mg ÷	mg ÷
	E	sg ×	ug ÷	mg ×	sg ×	ug ÷	mg	sg ×	mg ÷	sg ×	sg ×	mg ×	sg ×	sg ×	12	6,50	6,48	
<i>Hans Peter Heiberg Ingerslev</i>	A	sg	mg	mg	mg	sg	mg	ug ÷	mg ÷	sg ×	sg	mg ÷	mg	mg ÷	13	6,49	mg ÷	mg ÷
	E	mg	ug	mg	sg ×	mg ×	mg ÷	mg ×	mg ÷	sg ×	mg ÷	mg	mg	mg ÷	12	6,09	6,59	
<i>Johan Ditlev Hveisel Lassen</i>	A	sg	sg	sg ×	mg ÷	sg	mg	mg ÷	mg ÷	mg	mg ×	mg ×	mg	mg ÷	13	6,28	mg ÷	mg ÷
	E	mg ÷	sg ×	mg ÷	mg ÷	sg ÷	mg	mg	mg ÷	mg	sg ×	mg ÷	mg	mg ÷	12	6,17	6,23	
<i>Mogens Vilh. Jørgen Rasmussen</i>	A	sg ×	mg	mg	mg	mg	mg	ug ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	mg ×	sg ×	13	6,97	mg	mg ×
	E	sg ×	mg ×	mg ÷	sg ×	mg ×	ug ÷	ug	ug ÷	ug	mg	sg ×	mg ×	sg	12	6,78	6,88	
<i>Jørgen Andreas Troels-Smith</i>	A	sg ×	mg ÷	mg ÷	sg ×	sg	mg ÷	mg ×	mg	mg ÷	sg	sg ×	mg ×	sg ×	13	6,13	mg ÷	
	E	sg	mg	sg ×	sg ÷	sg ×	mg	ug ÷	ug ÷	sg ×	sg ×	mg	mg	sg ×	12	6,11	6,12	
<i>Christian Didrik Jerichow</i> .	A	sg ×	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg	mg ÷	mg ×	ug ÷	mg ×	mg ×	mg ×	mg	mg ÷	13	6,79	mg	mg
	E	sg	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg	mg ÷	ug	ug	mg	ug ÷	ug	mg	mg ÷	12	6,94	6,87	

Ved Realeksamen fik *Gustav Adolf Bergemann* mg (6,71), *Knud Bruun* mg÷ (6,56), *Erik Dammegaard* g× (5,58), *Johan Erhard-Frederiksen* mg÷ (6,58), *Mogens Fournais* mg÷ (6,46), *Ib Johansen* g× (5,68), *Ib Steenberg Nikolajsen* mg (7,16), *Gregers Wilhelm Schack* g× (5,42).

Ved Mellemskoleeksamen: *Svend Høgsbro Bagge* mg (7,15), *Jon Bille Brahe* mg÷ (6,12), *Gordon Bramson* g× (5,89), *Kai Brinck Eliassen* mg÷ (6,17), *Kay Georg Feldthusen* g× (5,37), *John Hakon Frandsen* g (5,14), *Erich Horneman* mg÷ (6,63), *Bent Svitzer Muusfeldt Høst* g (4,49), *Jørgen Anker Jensen* mg÷ (6,34), *Torben Victor Klein* mg÷ (6,25), *Claus Gustav Kähler* mg (6,67), *Jørgen Hveisel Lassen* mg (7,07), *Per Magnussen* mg÷ (6,56), *Hans Ludvig Michaelsen* mg (6,86), *Herbert Møller* mg÷ (6,47), *Marcus Jurg Naegeli* mg (7,16), *Carl Jacob Downing Riis* mg (6,71), *Carl Theodor Ryberg* mg× (7,39), *Jørgen Marcussen Schack* g× (5,50), *Flemming Thaulow Schlüter* mg÷ (6,42), *Mogens Thaulow Schlüter* mg (6,75), *Otto Selchau* g× (5,81), *Daniel Peter Troels-Smith* mg÷ (6,41), *Gunner Ørberg* mg× (7,17).

Disciplene.

Ved det nye Skoleaars Begyndelse optoges 23 nye Disciple, nemlig 4 i IG, 3 i 4M, 1 i 3M, 5 i 2M og 10 i 1M. I Skoleaarets Løb optoges T. G. Sørensen og P. Toussieng i IG, P. Tvede i 2M, medens A. Park udmeldtes af 4M. Skolen tæller saaledes 132 Disciple, af hvilke 1, L. Ferdinand, som Lærersøn bor i Hjemmet.

I den efterfølgende Fortegnelse er Disciplene opført klassevis efter Bogstavorden. De nyoptagne beteg-

nes med *. Den nysproglige Linie betegnes med (s), den matematiske med (m).

III Gymnasieklasse.

1. Tyge A. Bech (Sparekassekasserer B., Slagelse), f. $^{30}/_4$ 1917 (m).
2. N. Ulrik Brams (Dyrlæge B., Hobro), f. $^{3}/_{10}$ 1917(m).
3. Georg Bruun (Købmand B., Næstved), f. $^{13}/_{10}$ 1916 (m).
4. Niels Faartoft (afd. Direktør F., Hellerup), f. $^4/_9$ 1917 (m).
5. Axel M. A. Jacobsen (Landmand J., Ørby), f. $^1/_1$ 1916 (m).
6. Preben J. Krarup (Landsretssagfører K., Maribo), f. $^{16}/_5$ 1917 (s).
7. C. Valdemar Kähler (Ingeniør K., Korsør), f. $^{30}/_3$ 1916 (m).
8. Paul Nørreslet (Sognepræst N., Snese), f. $^{31}/_7$ 1916 (s).
9. Bent E. Ovesen (fhv. Kontorchef O., Rungsted), f. $^6/_{11}$ 1917 (s).
10. Hans-Henrik Rømeling (Tandlæge R., Køge), f. $^{14}/_{12}$ 1915 (m).
11. Knud G. Sehested (Direktør S., Penang), f. $^1/_{10}$ 1917 (m).
12. Jes Skovgaard-Petersen (Dispacheur S.-P., Rungsted), f. $^{13}/_1$ 1917 (m).

II Gymnasieklasse.

1. Ib H. Andersen (Gartner A., Næstved), f. $^3/_7$ 1917 (m).
2. Leif F. Biering-Sørensen (Tandlæge B.-S., Næstved), f. $^{25}/_1$ 1919 (m).
3. Christian O. Bruun (Sagfører, cand. jur. B., Køge), f. $^{23}/_{12}$ 1917 (s).

4. Finn Carøe (Konsul C., Stege), f. $^{26}/_1$ 1919 (s).
5. Svend Aage Clausen (Sognepræst C., Sværdborg), f. $^{19}/_5$ 1917 (s).
6. Johannes H. Faber (afd. Sognepræst F., Vorupør), f. $^{14}/_2$ 1917 (m).
7. Arne Grum-Schwensen (Dampskibsekspeditor G.-S., Stege), f. $^{17}/_2$ 1917 (s).
8. Christian E. G. Hage (Kammerherre, Oberstløjtnant H., Oremandsgaard), f. $^{26}/_9$ 1917 (s).
9. Ebbe Olivarius Hansen (Landinspektør O. H., Vordingborg), f. $^{19}/_{10}$ 1918 (m).
10. Hans Ryberg Johansen (fhv. Kontorchef R. J., København), f. $^{27}/_7$ 1918 (s).
11. Peder A. Linnet (Kommunelæge L., Bogø), f. $^{16}/_2$ 1917 (m).
12. Olaf J. Maltesen (Amtslæge M., Thisted), f. $^{19}/_1$ 1918 (s).
13. Hans Godske Nielsen (Bankdirektør, cand. polit. G. N., Middelfart), f. $^{2}/_2$ 1918 (m).
14. Jørgen Kaalund Nielsen (Inspektør N., København), f. $^{23}/_9$ 1917 (m).
15. Jørgen Ditlev Scheel (Legationsraad S., London), f. $^{16}/_{11}$ 1918 (s).
16. Kaare W. Schmit (Politimester S., Næstved), f. $^{1}/_4$ 1916 (s).
17. Ebbe F. Schovsbo (Provst S., Vemmetofte), f. $^{24}/_5$ 1917 (m).
18. Jacob C. Selchau (afd. Overretssagfører S., Toftlund), f. $^{27}/_6$ 1918 (m).

I Gymnasieklasse.

1. Svend H. Bagge (Konsul B., Turda, Rumænien), f. $^{28}/_2$ 1919 (m).
2. Jon Bille Brahe (afd. Baron B. B., København), f. $^{17}/_{11}$ 1918 (m).

3. Johannes Møller Kristiansen (Købmand M. K., Holstebro), f. $^{20}/_{10}$ 1918 (m).
4. Cai I. Clausen (Broder til Nr. 5 i IIG), f. $^{5}/_{9}$ 1918 (s).
- 5.* Ole P. D. Ditlevsen (Bankdirektør D., Odense), f. $^{28}/_{10}$ 1917 (m).
6. Kai Brinck Eliassen (Dr. med. B. E., København), f. $^{28}/_{12}$ 1918 (m).
7. Jørgen Anker Jensen (Stationsbestyrer J., Honkong), f. $^{26}/_{6}$ 1919 (s).
8. Claus G. Kähler (Broder til Nr. 7 i IIIG), f. $^{8}/_{12}$ 1918 (m).
9. Jørgen H. Lassen (Skovrider L., Vemmetofte), f. $^{5}/_{8}$ 1918 (m).
10. Per Magnussen (Tandlæge M., Stege), f. $^{31}/_{7}$ 1918 (s).
- 11.* Poul E. Mangor (Dommer M., Vordingborg), f. $^{31}/_{7}$ 1918 (m).
12. Hans L. Michaelsen (Købmand M., Ringsted), f. $^{19}/_{12}$ 1918 (m).
13. K. Herbert Møller (Dommerfuldmægtig, cand. jur. M., Vordingborg), f. $^{15}/_{10}$ 1919 (s).
14. Markus J. Naegeli (afd. Bankprokurist N., Bern), f. $^{24}/_{6}$ 1919 (m).
- 15.* Preben Gylling Nielsen (Dyrlæge N., Korsør), f. $^{20}/_{4}$ 1918 (m).
16. C. Jacob D. Riis (Ingeniør R., Jogjakarta, Java), f. $^{20}/_{4}$ 1918 (m).
17. Carl T. Ryberg (Fru G. R., Aarhus), f. $^{27}/_{9}$ 1918 (m).
18. Flemming T. Schlüter (Driftsbestyrer, cand. polyt. S., Holmegaards Glasværk), f. $^{3}/_{11}$ 1918 (m).
19. Mogens T. Schlüter (Tvillingbroder til Nr. 18) (m).
- 20.* Tage G. Sørensen (Førstelærer S., Hammelev), f. $^{27}/_{3}$ 1918 (s).
- 21.* Poul Toussieng (Læge T., Java), f. $^{5}/_{9}$ 1918 (s).

22. D. Peter Troels-Smith (Dommerfuldmægtig, cand. jur. T.-S., Samsø), f. $\frac{7}{6}$ 1918 (s).
- 23.* Niels Yde (Læge Y., Thisted), f. $\frac{8}{6}$ 1919. (s.)
24. Gunner Ørberg (Direktør Ø., San Paulo, Brasilien), f. $\frac{13}{1}$ 1919 (m).

Realklassen.

1. Erik Horneman (Grosserer H., København), f. $\frac{23}{1}$ 1919.
2. Torben V. Klein (Revisor K., København), f. $\frac{5}{10}$ 1917.
3. Jørgen Schack (Dommerfuldmægtig, cand. jur. S., Rude), f. $\frac{17}{2}$ 1918.
4. Otto Selchau (Broder til Nr. 18 i IIG), f. $\frac{6}{9}$ 1919.

4. Mellemskoleklasse.

1. Palle O. de Bang (Grosserer de B., Chikago), f. $\frac{23}{2}$ 1920.
2. Finn Konow Bojsen (Overlæge Hempel, Stege), f. $\frac{4}{1}$ 1921.
- 3.* Poul Brams (Broder til Nr. 2 i IIIG), f. $\frac{5}{8}$ 1920.
4. Georg O. Bruun (Broder til Nr. 3 i IIG), f. $\frac{6}{5}$ 1919.
5. Erik Carlsson (Direktør C., Golezow, Polen), f. $\frac{25}{3}$ 1920.
6. Rolf Eskelund (Direktør E., Shanghai), f. $\frac{18}{3}$ 1920.
7. Conrad A. Fabritius de Tengnagel (Dommer F. de T., Nakskov), f. $\frac{8}{1}$ 1920.
8. Poul H. Gottlieb (Trælasthandler G., København), f. $\frac{19}{12}$ 1918.
9. Bent S. M. Høst (Generalkonsul H., Sidney), f. $\frac{13}{3}$ 1918.
10. Axel Kauffeldt (Fru K., København), f. $\frac{9}{12}$ 1919.

11. Niels A. J. Kihlstrøm (Direktør K., Helsingfors), f. $2\frac{1}{3}$ 1919.
- 12* Holger H. Knudsen (Restauratør K., Hobro), f. $11\frac{1}{1}$ 1920.
13. Preben de Fine Kühl (Sagfører, cand. jur. K., Stege), f. $1\frac{1}{3}$ 1920.
14. Kurt N. Møller (Konditor M., Faxe), f. $16\frac{1}{11}$ 1919.
15. Jørgen T. Nørreslet (Broder til Nr. 8 i IIIG), f. $2\frac{1}{7}$ 1920.
16. Janus A. W. Paludan (Læge P., Aarhus), f. $20\frac{1}{8}$ 1920.
- 17.* Nils W. Sommerfelt (Læge Sederfeldt de Simonsen, Præstø), f. $17\frac{1}{6}$ 1919.
18. Finn Westerby (Grosserer W., København), f. $22\frac{1}{8}$ 1919.

3. Mellemskoleklasse.

1. Bjørn Carøe (Prokurist C., Præstø), f. $28\frac{1}{10}$ 1920.
2. Jørgen Carøe (Broder til Nr. 4 i IIG), f. $5\frac{1}{10}$ 1921.
3. Eric Erichsen (afd. Telegrafbestyrer E., Nagasaki), f. $12\frac{1}{8}$ 1921.
4. Svend M. Grünbaum (Grosserer G., København), f. $8\frac{1}{12}$ 1919.
5. Niels Erik R. Haagensen (Købmand H., Næstved), f. $19\frac{1}{3}$ 1921.
6. Peter N. Halberg (Læge H., Nakskov), f. $21\frac{1}{3}$ 1921.
7. Preben O. C. Hertz (Overretssagfører H., Kolding), f. $15\frac{1}{12}$ 1921.
8. Erik L. Johannesen (Landsretssagfører J., Næstved), f. $13\frac{1}{11}$ 1921.
9. Erik V. Johansen (Restauratør J., København), f. $8\frac{1}{6}$ 1920.
10. Holger N. Knudsen (Dommerfuldmægtig, cand. jur. K., Næstved), f. $23\frac{1}{1}$ 1922.
11. Poul Vilhelm Lange (afd. Fabrikant L., Slagelse), f. $9\frac{1}{8}$ 1920.

- 12.* Hans H. Mathiesen (Overlæge M., Stubbekøbing), f. $21/10$ 1921.
13. Helge Mørkeberg (Overlæge M., Vordingborg), f. $22/10$ 1920.
14. Axel G. T. Reedtz Thott (Ritmester, Baron R. T., Strandegaard), f. $20/6$ 1920.
15. Einer M. Schack (Broder til Nr. 3 i R), f. $8/1$ 1921.
16. Jørgen B. Schrøder (Generalkonsul S., Leningrad), f. $7/6$ 1920.
17. Frank B. Selchau (Broder til Nr. 18 i IIG), f. $3/11$ 1820.
18. Jørn Skovgaard-Petersen (Broder til Nr. 12 i IIIG), f. $15/3$ 1921.
19. Georg Stage (Plantagebestyrer S., Bagindien), f. $29/6$ 1920.
20. Peter Stig-Nielsen (Ingeniør, cand. polyt. S.-N., New York), f. $9/7$ 1921.
21. Aage Wolff-Snedorff (Hofjægermester W.-S., Engelholm), f. $3/1$ 1921.

2. Mellemskoleklasse.

1. Hans Jørgen Brasen (Bogholder B., Gørlev), f. $19/7$ 1921.
- 2.* Christian Dreyer (Direktør D., Hongkong), f. $3/8$ 1921.
3. Anders C. Faartoft (Broder til Nr. 4 i IIIG), f. $20/9$ 1921.
4. Lorenz P. Ferdinand (Lektor F., Herlufsholm), f. $26/9$ 1921.
5. Peter E. L. Frigast (Direktør F., København), f. $12/4$ 1922.
- 6.* Jan Olivarius Hansen (Broder til Nr. 9 i IIG), f. $18/1$ 1923.
7. Bertel Høegh-Guldberg (Kaptajn H.-G., Tygeslund pr. Hadsund), f. $2/1$ 1921.

8. Bent Jessen (afd. Kaptajn J., København), f. $13/2$ 1921.
9. Claus Jessen (Broder til Nr. 8), f. $16/4$ 1922.
- 10.* Niels Steen Johannesen (Forpagter S. J., Snedinge), f. $21/11$ 1921.
11. Jørgen Kauffeldt (Broder til Nr. 10 i 4M), f. $16/1$ 1921.
12. Erik Kähler (Broder til Nr. 7 i III G), f. $6/3$ 1921.
13. Anders F. E. V. S. Lassen (Godsejer L., Bækkeskov), f. $22/9$ 1920.
14. Frants A. Lassen (Broder til Nr. 13), f. $8/4$ 1922.
15. James D. Mc. Dougal (Overlæge Mc. D., Nakskov), f. $20/2$ 1921.
16. Erik G. O. F. Moltke (afd. Greve M., København), f. $17/3$ 1922.
17. Niels Rasmusen (Forpagter R., Spjellerupgaard), f. $28/2$ 1922.
18. Gordon Riis (Broder til Nr. 16 i IG), f. $1/4$ 1922.
19. John Riis (Broder til Nr. 16 i IG), f. $6/9$ 1923.
- 20.* Harry F. Schrøder (Grosserer S., København), f. $11/4$ 1922.
- 21.* Jørgen C. B. Skalberg (Universitetsdocent S., Kiel), f. $4/3$ 1921.
22. J. A. Nicolas Suenson (afd. Direktør S., Teheran), f. $17/4$ 1921.
- 23.* Poul A. Tvede (Fru T., København), f. $30/7$ 1922.

1. Mellemskoleklasse.

- 1.* Uffe Biering-Sørensen (Broder til Nr. 2 i IIG), f. $8/5$ 1923.
2. Svend-Erik Feldthusen (Fabrikant F., København), f. $27/2$ 1922.
- 3.* Ib S. Jørgensen (Læge J., Menstrup), f. $16/5$ 1923.
4. Erik Kiær (Tandlæge K., København), f. $7/3$ 1922.

- 5.* Viggo N. Knudsen (Broder til Nr. 10 i 3M), f. $\frac{7}{10}$ 1923.
  - 6.* Otto Qvist Krüger (Lærer K., Køge), f. $\frac{7}{9}$ 1922.
  - 7.* Gregers S. Richter (Sagfører R., Nykøbing Sj.), f. $\frac{5}{2}$ 1922.
  - 8.* Aksel Schack (Broder til Nr. 3 i R), f. $\frac{10}{9}$ 1922.
  - 9.* Ole Schou (ex. pharm. S., København), f. $\frac{5}{5}$ 1923.
  - 10.* Flemming Schrøder (Broder til Nr. 16 i 3M), f. $\frac{27}{6}$ 1923.
  - 11.* Niels P. Tulstrup (Baneingeniør T., Næstved), f. $\frac{11}{5}$ 1923.
  - 12.* G. Agias Widding (Folkeforbundets Kommissær W., Klaipéda, Litauen), f. $\frac{18}{7}$ 1924.
-

Aarets Arbejde.

Religion.

- III G (*Dinesen*). En Gennemgang af Søren Kierkegaards Forfatterskab i mundtlig Form og gennem Læsning af Tekster fra Carl Kochs Udvalg, som Eleverne har anskaffet.
- IIG (*Dinesen*). En Gennemgang af de vigtigste Religioner paa Grundlag af Søderbloms Religionshistorie.
- IG (*Dinesen*). Som IIG.
- R (*Dinesen*). Ved en Gennemgang af 1. Korinthierbrev er søgt at give en Forstaaelse af Livet i Oldtidens Menigheder.
- 4M (*Dinesen*). De 10 Bud, Fadervor og Trosbenedelsen er gennemgaaet. (I Vinterhalvaaret er Klassen blevet forberedt til Konfirmation).
- 3M (*Juel Møller*). Apostlenes Gerninger er gennemgaaet efter Ny Testamente og belyst ved Skildringer af Missionsvirksomhed i Nutiden (f. Eks. de forskellige Missionsselskabers Beretninger og Oversigter). Spørgsmaalsbesvarelse er dyrket systematisk. I Uddrag er gennemgaaet 1. og 2. Timoteusbrev.
- 2M (*Freil*). Bentzens „Israels Folk“ S. 62 ud er gennemgaaet i Tilknytning til Lehmann og

Pedersens Bibelbog. Endvidere Bentzens: „Jesus og hans Apostle“ til Side 34. Teksterne er gennemgaaet efter Ny Testamente. Nogle Salmer er lært.

- IM (*Freil*). Bentzens „Israels Folk“ til S. 62. Tekster læst efter Lehmann og Pedersens Bibelbog. Nogle Salmer er lært.

Dansk.

- IIIG (*Dinesen*). G. Christensens kortfattede Litteraturhistorie fra H. C. Andersen til Nutiden. Litteraturprøver efter Mortensens Udvalg. Desuden er læst: Goldschmidt: Maser og Avromche Nattergal, Brandes: Udvalgte Stykker, J. P. Jacobsen: Mogens og andre Noveller, Bjørnson: Synnøve Solbakken. 10 Stile. 46 Sider af Bertelsens Sprog-historie. Eksamenspensum delvis repeteret.

Til Prøven opgives: Erasmus Montanus, St. Hans Aftenspil, En Landsbydegns Dagbog, Mogens, 2 Verdener, Pesten i Bergamo. Mortensens Litteraturudvalg: I 73—75, II 24—32, 51—55, III 43—68, 76—82, 91—94, 103—107, IV 87—90, 126—128, V 1—6, 46—47, 51—52, 57, 61, 65, 74, 82—88, 90—94, 118—124, 127—132, VI 29—32, 33—38, 48—51, 56. Maser. Det uendeligt smaa og det uendeligt store (Brandes). — G. Christensen: Litteraturhistorie fra Holberg. — Rehling og Hasselberg: Svenske Fortættelse: S. 12—18, 32—40, 94—106, 111—112, 113—115. Bertelsen: Oldnordisk Læsebog: 1,1—5,33, 8,10—13,24, 43—47. — Bertelsens Sproghistorie S. 9,20—11,22, 26,8—42,36.

- IIIG (*Juel Møller*). G. Christensen: Kortfattet Litteraturhistorie fra Holbergs Samtid til og med Poul Møller. Litteraturprøver efter Mortensens Udvalg.

III 28—42, 51—60, 60—67, 68, 74—75, 79—80, 94—100, 101—103, IV 83—84, 85—86, 87—90, 100—101, 102—103, 105—106, 108—126. V 1—8, 22—25, 34—36, 43—44, 46—47, 51—52, 53—54, 57, 62—63, 65—70, 74—75, 77, 82—88. Endvidere er læst *Kærlighed uden Strømper*, *St. Hansaften Spil* og *En dansk Students Eventyr*. Nogle Elevforedrag. 12 Stile.

Sproglig Afdeling har læst Bertelsen: *Oldnordisk Læsebog* S. 1—2, 8—27, 38—41, 43—47. IG (*Freil*). G. Christensen: *Større Litteraturhistorie*, i *Uddrag til Holbergs Samtid*. Litteraturprøver efter *Falkenstjernes Haandbog I*: S. 2—5, 9—24, 38—41, 48—50, 120—126, 136—140, 144—163, 165—169. Af *Værker* er gennemgaaet: *Gunløgs Saga*, *Udvalg af Folkeviser* efter Axel Olrik: S. 97—105, 108—112, 128—131, 154—160, 165—195, 223—225, 235—238, 244—249. *Holberg: Erasmus Montanus*, *Poul Møller: En dansk Students Eventyr*. Læst for Klassen: *Udvalg af „Niels Klim“*. 15 Stile. Ca. 10 Elevforedrag. *Svensk* efter Rehling og Hasselberg: S. 12—26, 28—31, 90—106, 131—143.

R (*Dinesen*). Clausen og Hansen: *Dansk Læsebog for Realklassen (Udvalg)*. Af *Værker* er gennemgaaet: *Holberg: Den politiske Kandestøber* samt *J. P. Jacobsen: Mogens og 2 Verdener*. En Del litteraturhistorisk Stof er behandlet. Analyse efter *Teksterne*. 28 Stile.

Til Eksamen opgives: *Den politiske Kandestøber*, *Mogens*, *2 Verdener* samt *Clausen og Hansen*: S. 37—40, 57—70, 76—81, 93—100, 137—147, 148—149, 173—178, 218—227.

4M (*Juel Møller*). Clausen og Hansen: *Dansk Læsebog III* er benyttet. *Heiberg: Syvsoverdag*. Ho-

strup: Genboerne. Goldschmidt: To Fortællinger (Dansk lærerforen. Udg.). Christensen: Svensk Læsebog ca. 45 Sider. Store Uddrag af Johs. V. Jensen: Den lange Rejse læst for Klassen. Ca. 20 Stile.

Til Eksamen opgives: Læsebog S. 24—26, 40—42, 53—54, 57—63, 114—118, 200—202, 261—263 Hostrups Genboerne. Goldschmidts To Fortællinger. Hovedværk: Heibergs Syvsoverdag. Svensk: S. 14—18, 39—40, 41—48, 87—91, 103—112.

3M (*Illum*). Clausen og Hansen: Læsebog III. Forskellige Værker er læst for Klassen. 2 Stile hver 3. Uge. — Svensk efter Christensen: Svensk Læsebog.

2M (*Juel Møller*) Clausen og Hansen: Læsebog II. Sætningsarterne er gennemgaaet. Ugentlig Diktat eller Genfortælling. Forskellige Værker er læst for Klassen.

1M (*Freil*). Clausen og Hansen: Dansk Læsebog I. I Grammatik er gennemgaaet: Ordklasser, Sætningsbygning og de simpleste Sætningsarter. Læst for Klassen: Værker af Ingemann og Blicher. Ca. 30 Stile, Diktat og Genfortællinger. Tegnsætningsøvelser paa Tavlen.

Engelsk.

III Gs (*Falk-Jensen*). Shakespeare: Merchant of Venice. British Reader: S. 131—138, 151—187. English Poems (v. Østerberg) S. 79—88, 95—110, 132—144. Byron v. Ad. Hansen, Tennyson v. Ad. Hansen. Selvstændigt læst: Eliot: Silas Marner. Ad. Hansens Stiløvelser for Gymnasiet. Adolf Hansens Litteraturhistorie. De to foregaaende Aar har Klassen læst: British Reader S.

1—131, 138—151, 187—207. Bruun: Modern English Plays and Dialogues. Jerome: Three men in a Boat. Sheriff: Journey's End. Stevenson: Dr. Jekyll and Mr Hyde. Østerberg: English Essays I S. 36—123. Østerberg: English Poems S. 1—79, S. 88—95.

Til Eksamen opgives: Merchant of Venice III Act., English Poems S. 60—76, 89—92, 100—110, English Essays I S. 74—115. British Reader: S. 138—168, 187—207.

Eksaminationsmaade: Oversættelse.

IIIGm (*Juel Møller*). Bøgholm og Madsen: Engelsk Læsebog for Gymnasiet 144—156, 229—237, 243—251, 273—288. Extemporallæsning efter samme. Kursorisk efter Great Characters in English Literature (Harrap).

Til Eksamen opgives: Bøgholm og Madsens Læsebog S. 131—139, 163—176, 198—218.

IIIGs (*Rektor*). Østerberg: Poems S. 1—67. Helweg-Møller: Modern Prose S. 1—71. Jespersen: British Reader S. 3—75, 93—131, 138—148, 168—207. Shakespeare: „Merchant of Venice“ ved Alsted og Østerberg Act. I—III. Jespersens Grammatik, Adolf Hansens Stiløvelser, Ingemann Ottesen: How England is governed.

IIIGm (*Helms*). Bøgholm og Madsen: Engelsk Læsebog for Gymnasiet S. 198—218, 251—319. B. Shaw: You never can tell Act. I.

IGs (*Juel Møller*). Brahde: Engelsk Fortsætterbog. Ad. Hansen: Engelske Digtere (Tennyson). Kursorisk efter Stigaard: The Dickens Reader. Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realkl. Ugentlig Stil (Oversættelse). Nogle korte Elevforedrag.

IGm (*Juel Møller*). Bøgholm og Madsen: Engelsk Læsebog for Gymnasiet. S. 29—92, 125—131.

- R (*Helms*). Andersen og Panduro: Engelsk i Real-
klassen S. 1—41, 48—89. Kursorisk: R. Knudsen:
Englandsbogen I S. 1—55. 1 ugentlig Lingua-
phone-Time. P. Jacobsen: Engelske Stiløvelser.
- 4M (*Juel Møller*). Jespersen: Engelske Læsestykker
Stk. 96—104, 117—135, 168—184, 187—199,
214—235, 267—297, 301—320. Nogle Stile.
Jespersens Begynder-Grammatik.
Til Eksamen opgives: Stk. 96—104, 117—155,
187—199, 267—297.
- 3M (*Helms*). Bøgholm og Madsen: Engelsk Læse-
bog S 86—153, Jespersen: Engelske Læsestykker
S. 21—56. P. Jacobsen: Engelske Stiløvelser.
- 2M (*Falk-Jensen*). Werner og Brahde: Lærebog i
Engelsk S. 75—92. Jespersen: Engelske Læse-
stykker S. 1—44. Jespersen: Engelsk Begynder-
grammatik. Chr. Sørensen: Engelske Stiløvelser.
En Stil paa Klassen hver 14. Dag.
- 1M (*Rektor*). Jespersen og Sarauw: Engelsk Begyn-
derbog. Sammes Lærebog S. 1—22.

Tysk.

- III Gs (*Dinesen*). Deutschland II³ Nr. 6 og 8. Digte af
Schiller (efter Østergaard) Goethe: Hermann
und Dorothea; Sander: Das Feldgraue Herz.
Som Privatlæsning: Uddrag af Faust I. — Ka-
pers kortfattede Sproglære. 1—2 Stile om Ugen,
Genfortællinger og Oversættelser. Litteraturhisto-
rie efter Kapers Hefter. Repetition af Eksamens-
pensum.

De to foregaaende Aar er læst: Skouboes
Noveller, Deutschland II³ Nr. 1—5, 7, 9, 22;
Wilhelm Tell; efter Østergaards Digte: Goethe og
Schiller. Kursorisk: Mörike: Mozart og Ludwig:
Zwischen Himmel und Erde.

Til Eksamen opgives: Deutschland II³ Nr. 6 og 8. Hermann und Dorothea I, III og VI. Wilhelm Tell I. Østergaards Digte I 4, 27 og II 2, 3, 4, 5. Til Taleprøven: Skouboes Noveller (5. Opl.) Side 46—83. — Eksaminationsmaade: Oversættelse.

III Gm (*Dinesen*). Ingerslev og Vibæk: Tysk III (1918) S. 5—40, 58—72, 88—115. Stiløvelse efter Glosehæftet. Kapers kortf. Sproglære.

Til Eksamen: Tysk III (1918) S. 5—40, 58—72, 88—97.

II Gs (*Dinesen*). Deutschland II³ 9, 10, 11, 12, 14, 20, 27, 28. Wilhelm Tell III—V. Østergaards Digte: Goethe. Cursorisk: Ludwig: Zwischen Himmel und Erde. (Hirt) Die Nationalsozialistische Revolution (Hirt Nr. 8500). Kapers kortfattede Sproglære. Vibæks Stiløvelser for Viderekomne. 2 ugentlige Stile, Genfortællinger og Oversættelser. En Del Litteraturhistorie.

II Gm (*Freil*). Gad: Moderne tyske Noveller: S. 5—59. Vibæk og Kramer: Deutsche Umgangssprache: S. 1—27, 33—59, Kapers mindre Grammatik: Formlære og lidt Syntaks.

IGs (*Freil*). Sigtryggsson: Deutsche Kultur- und Charakterbilder: S. 17—36, 55—64, 151—161. Ingerslev og Vibæk: Deutschland II: S. 14—23, 29—43, 169—188. Schiller: Wilhelm Tell: Akt I. Cursorisk: Skouboes Noveller. Lidt Litteraturhistorie. Vibæks Stiløvelser for Viderekomne: S. 7—45. Ca. 30 Stile, Diktat og Genfortællinger. Formlæren gennemgaaet og Syntaks læst efter Behov efter Kapers større Grammatik. Nogle Elevforedrag.

R (*Freil*). Ingerslev og Vibæk: Tysk III³ Statarisk: S. 5—47, 54—79. Nogle Digte. Cursorisk: S.

92—135. Kapers mindre Grammatik: Formlæren læst og repeteret, Syntaks efter Behov.

Til Eksamen opgives: S. 5—47, 54—79.

4M (*Gøtzsche*). Kaper og Nielsen: Deutsch für die mittlere Stufe S. 65—142. Kapers kortfattede Sproglære. En ugentlig Stil paa Klassen.

Til Eksamen opgives: Læsebogen S. 65—110, 126—137.

3M (*Dinesen*). Deutsch für Anfänger fra Stk. 81 — Bogen ud. Deutsch für die mittlere Stufe til S. 43. Formlæren er gennemgaaet efter Kapers kortfattede Sproglære. Stile skrevet efter Kapers tyske Stiløvelser for Mellemskolen.

2M (*Freil*). Ingerslev og Vibæk: Tysk I S. 1—114 med enkelte Overspringelser. De tilhørende Retroversioner er benyttet til Stile i Klassen.

Fransk.

IIIG (*Helms*). Merimée: Colomba (Høst 1922) S. 3—106. Bainville: Napoléon S. 11—66. N. C. Nielsen: Fransk Skolegrammatik.

IIG (*Helms*). Jung: Fransk Læsebog. Pailleron: Le monde ou l'on s'ennuie. O. Nielsen: Fransk Sproglære.

IG (*Gøtzsche*). Nielsen og Hoffmann: Fransk Begynderbog. Chr. Niensens Grammatik.

R (*Gøtzsche*). Henrik Madsen: Fransk Læsebog for ældre Begyndere I til S. 97. Henrik Madsen: Fransk Grammatik for Realklassen.

Historie.

IIIG (*Illum*). Schjøth og Lange: Verdenshistorie II. Maria Nielsen: Nordens Historie II S. 23 ud. Morville: Samfundslære.

- Særpensa til Eksamen: Munch: Verdenshistorie I S. 24—69. Nordens Historie I S. 22—59.
- IIG (*Gøtzsche*). Schjøth og Lange: Verdenshistorie I S. 76—221. Ottosen: Nordens Historie S. 1—167.
- IG (*Helms*). Munch: Verdenshistorie I—II.
- R (*Kierkegaard*). Schmidt: Frankrigs, Tysklands og Englands Historie siden 1860. H. L. Møller: Samfundskundskab for Realklassen.
- Til Eksamen opgives: Schmidt S. 5—14, 26—38, 41—50, 53—56, 58—72 og 76—104. Møller: S. 7—23, 29—36, 41—46, 52—60 og 70—82.
- 4M (*Illum*). L. Schmidts Lærebog II S. 121 ud.
- 3M (*Illum*). L. Schmidt I S. 104 ud, II S. 1—114.
- 2M (*Illum*). L. Schmidt I S. 111—203.
- 1M (*Illum*). L. Schmidt I S. 1—111.

Geografi.

- IIIGs (*Johs. Ferdinand*) P. Andersen og M. Vahl: Almindelig Geografi: Klima- og Plantebælter, Erhvervskulturens Hovedformer, Oversigt over Europa. Opgives til Eksamen.
- IIIGm (*Johs. Ferdinand*). Tidligere (i IIG) er læst: Samme Bog: Havet, Atmosfæren, Klima- og Plantebælter, Erhvervskulturens Hovedformer, Oversigt over Europa.
- IIGm (*Johs. Ferdinand*). Samme Pensum som IIIGm.
- R (*Illum*). P. Andersen og Vahl: Erhvervsgeografi.
- 4M (*Illum*). C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen: Amerika, Danmark, Norge, Sverige.
- 3M (*Gade*). C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen: Afrika, Asien, Australien.
- 2M (*Gade*). C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen: Donaulande, Middelhavet, Sydeuropa.

- 1M Størstedelen af forrige Aars Pensum repeteret. (Gade). C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen: Forfra til Schweiz (inkl).

Naturhistorie.

(Johs. Ferdinand).

- IIIGs P. Andersen og M. Vahl: Geologi for Gymnasiet. Kr. Simonsen: Biologi. A. Krogh: Mennekskets Fysiologi.
Til Eksamen opgives: Biologi.
- IIIGm Samme Geologi, Biologi og Fysiologi.
Til Eksamen opgives: Biologi og Fysiologi.
- IIIGs Samme Geologi S. 126 ud. Samme Biologi S. 52—62. Samme Fysiologi S. 4—110.
- IIIGm Samme Bøger og Pensa i Geologi, Biologi og Fysiologi.
- IGs og m Samme Geologi: S. 1—125.
- R V. Balslev og P. Andersen: Zoologi for Realklassen. V. Balslev og Kr. Simonsen: Botanik for Realklassen (med Forbigaaelser).
- 4M Alb. Stockmarr og J. Bøving-Petersen: Zoologi for Mellemkolen: Orme Bogen ud. Kr. Simonsen og V. Balslev: Botanik for Mellemkolen, Hæfte IV samt Græsser efter Hæfte III.
- 3M Samme Zoologi: Fiske, Leddyr. Botanik: Hæfte III. H. Rasmussen og Kr. Simonsen: Organisk Kemi.
- 2M Samme Zoologi: Fugle, Krybdyr, Padde. Botanik: Hæfte II. Plantebestemmelse: Lille Flora.
- 1M Samme Zoologi: Pattedyr, Fugle til Kragen. Botanik: Hæfte I.

Latin.

- IIIGs (Helms) Ovid: Metamorphoser (ed. Fr. Polle) S. 59—66. Holberg (Nielsen og Østergaard) S. 1—23.

Til Eksamen: Cæsar (Høeg) S. 16—29, Cicero (Høeg) S. 32—50, Ovid S. 13—25, Holberg S. 1—23,

IIGs (*Illum*). Høeg: Cicero S. 19—62, 75—77.

IGs (*Helms*) Høeg: Cæsar S. 1—76.

4M (*Illum*) Mikkelsen: Latinsk Læsebog, S. 1—37.

Oldtidskundskab.

IIIGs (*Gøtzsche*). Platon: Apologien, Kriton ved H. Frisch. Secher: Græsk Kunsthistorie over Billeder hos Luckenbach.

Til Eksamen opgives: Odysseen X. XI. XII. Sofokles: Antigone (ovs. Th. Lange). Herodot: Kong Kroisos. Platon: Apologien.

IIG (*Gøtzsche*). Sofokles: Kong Oidipus, Antigone. Aischylos: Perserne. Stykker af Aristofanes: Skyerne. Kragelund: Græske Kunstværker.

IG (*Gøtzsche*): Iliaden i Østergaards Udvalg til XVI incl. Secher: Græsk Mytologi S. 3—45, 75—91.

Matematik og Regning.

IIIGs (*Steffensen*). Jakob Jensens Matematik S. 133 og ud. Til Prøven opgives S. 37—65, 89—115, 120—140.

IIIGm (*Hempel Hansen*). Pihl og Kristensen: Matematik III, C. Juel: Stereometri. Til Eksamen opgives efter Anordning af 1. Decbr.: Aritmetik og Algebra Stk. 4, 6, 7. Trigonometri. Stereometri 1, 2, 3, 4. Analytisk Geometri: Ret Linie og Cirkel. Infinitesimalregning.

IIGs (*Steffensen*). Jakob Jensens Matematik S. 88—140.

IIIGm (*Steffensen*). Pihl og Kristensen: Matematik II.

IGs (*Steffensen*). Mogensens Matematik S. 1—88.

- IGm (*Steffensen*). Pihl og Kristensen: Matematik I.
R (*Hempel Hansen*). Pihl og Ring: Regnebog V
S. 1—135.
- 4M (*Hempel Hansen*). Pihl og Ring: Regnebog IV.
Pihl og Rasmussen: Geometri II S. 45—59.
- 3M (*Steffensen*). Pihl og Ring: Regnebog III. Pihl
og Rasmussen: Geometri II S. 30—50.
- 2M (*Hempel Hansen*). Pihl og Ring: Regnebog II.
Pihl og Rasmussen: Geometri II S. 1—20.
- 1M (*Steffensen*). Pihl og Ring: Regnebog I. Pihl og
Rasmussen: Geometri I.

Naturlære.

(*Borelli Møller*, Kemi i I og IIGm *Hempel Hansen*).
IIIGm Fysik: Eriksen og Kofoed: Elektricitet II, Barm-
waters Astronomi. Til Eksamen opgives: Eriksen
og Kofoed: Elektricitet I S. 8—16, 73—80, 86—
90, Elektricitet II S. 22—88, 106—108, 132—
143, Varmelære S. 1—47, Optik S. 1—52, Me-
kanik S. 1—26, 31—34, 48—53, 56—93, 129—
136, Astronomi S. 7—44, 56—80, 156—157,
169—170.

Øvelser: Faste Stoffers Varmefylde, Isens
Smeltevarme, Luftarters Normalvægtfylde, Luf-
tens Fugtighedsgrad, Maaling af Modstande, Fa-
radays elektrolytiske Love, Bestemmelse af et
Elements Konstanter, Joules Lov, Treelektrode-
rørets Karakteristik, Bestemmelse af de jord-
magnetiske Elementer, Fotometer Bestemmelse
af Brydningsforhold, Linsers Brændvidde, Spek-
tralliniers Bølgelængde, Bestemmelse af et rote-
rende Legemes levende Kraft.

Kemi: L. J. Ring: Kemi for Gymnasiet S.
143—181. Til Eksamen opgives: S. 86—105,
113—174.

- II Gm Fysik: Eriksen og Kofoed: Mekanisk Fysik og Optik.
Kemi (*Hempel Hansen*) Ring: Kemi for Gymnasiet S. 81—138.
- I Gm Fysik: Eriksen og Kofoed: Varmelære og Elektricitet I.
Kemi (*Hempel Hansen*): J. Petersen: Kemi for Gymnasiet S. 1—73.
- R Rasmussen og Simonsen: Varmelære for Realklassen. Fischer og Simonsen: Elektricitetslære for Realklassen. Samme Øvelser og Opgaver i Elektricitetslære.
- 4M Rasmussen og Simonsen: Fysik II fra Lyden og Bogen ud. Fischer: Øvelser i Magnetisme og Elektricitet II. Rasmussen og Simonsen: Uorganisk Kemi, II Afsnit. Rasmussen og Simonsen: Opgaver II fra Nr. 20 og Bogen ud.
- 3M Rasmussen og Simonsen: Fysik II til Elektricitet. Samme: Opgaver II til Nr. 20.
- 2M Rasmussen og Simonsen: Fysik I fra Magnetisme og Bogen ud. Jac. Fischer: Øvelser I. Rasmussen og Simonsen: Uorg. Kemi S. 1—26 Samme: Øvelser I Nr. 27—45.
- 1M Rasmussen og Simonsen: Fysik I til Side 61. Samme: Øvelser I til Nr. 26.

Skrivning (*Götzsche*).

- 3M Afskrift efter Lærerens Forskrift paa Klasetavlen.
- 2M Larsens Skrivehefter 7 og 8
- 1M Larsens Skrivehefter 5 og 7.

Tegning (*Svensen*).

- 3M Klassen har haft Enkeltmandsundervisning: fritstaaende Figurer, Fugle og Keramik. Enkelte har tegnet og malet Malerier i det fri.

- 2M Klasseundervisning i praktisk Perspektiv og Farvelægning af Vægmonstre. Enkeltmandsundervisning i Tegning af Brugsgenstande.
- 1M Klasseundervisning efter Vægtavle, senere Tegning og Farvelægning af lettere fritstaaende Ting.

Sang og Musik (*Gade*).

Med Undtagelse af R og 4M har hver Klasse haft 2 ugentlige Timer i Sang; den ene, der er en Fællestime, er benyttet til Indøvelse af flerstemmige Sange (bl. a. efter „Gymnasiesangbogen“), medens den anden har været anvendt til Indøvelse af enstemmige Kirke- og Folkemelodier. Der er lagt stærk Vægt paa at lære Disciplene en fornuftig Behandling af Sangstemmen; Øret har man søgt udviklet med Solfége og Musikkidtat, særlig efter Forskrifterne i H. Riemanns „Systematische Gehörbildung“; ved at overdrage Disciplene selv at levere Forskriften til Musikkidtat har man stræbt efter at vække Forstaaelse for smuk og sangbar Melodiføring. I Musikundervisningen har deltaget 36 Disciple Undervisningen har omfattet Klaver, Violin og Cello. Da det efter Forholdenes Natur er udelukket, at den enkelte kan erhverve sig større teknisk Færdighed paa sit Insfrument, søger man at skaffe Disciplene en saa omfattende musikalsk Almen-Dannelse som muligt, dels ved i Undervisningstimerne at bibringe dem Kendskab til musikalske Former og Stilmomenter, til Tonartsystemet og Harmonilærens Grundlag m. m., dels ved allerede paa Begynderstadiet at indordne dem i en eller flere af de større eller mindre Grupper, der er dannet med kollektiv Musiceren som Formaal.

Sløjd.

- 3M (*Steffensen*). Enkeltmandsundervisning.
- 2M (*Johs. Ferdinand*). Tildels Klasseundervisning.
- 1M (*Johs. Ferdinand*). Klasseundervisning.

Skolehaven (*Johs. Ferdinand*).

I Skolehaven, hvori der i Foraaret 1935 er 54 Disciple, som har Jord til Dyrkning i Fritiden, arbejder 3M og 1M i 2 Timer samt 2M i 3 Timer ugentlig fra 1. April til 1. November. Arbejdet bestaar dels i Renholdelse af Haven, dels i Dyrkning af nogle Køkkenurter og Prydplanter, saaledes at hver Discipel har sit Bed (Klasseundervisning).

Legemsøveiser.

(2M og 3M *Kierkegaard*, de øvrige Klasser
Falk-Jensen).

Tiden fra Midten af Oktober til Slutningen af Marts har været anvendt til Gymnastik og Haandbold. Den øvrige Del af Aaret har været brugt til udendørs Øvelser i Fodbold, Fri Idræt, Haandbold og Svømning. Svømmesæsonen afsluttedes d. 2. September med en Kapsvømning i Susaaen.

Gymnastik.

Søndag d. 9. December aflagde Gymnastik- og Svømmeforeningen „Hermes“ Besøg paa Herlufsholm, hvor Foreningens Danmarksmesterskabshold gav en overordentlig vellykket Gymnastikopvisning.

Den 29. November stiftedes Herlufsholm Skoles Gymnastikforening, hvori et mindre Antal interesserede Disciple i Vinterens Løb har dyrket Idrætsgymnastik.

Den 26. Marts afholdt Foreningen Konkurrence om Gymnastikmesterskabet, som blev vundet af Mogens Schlüter. Nr. 2 blev Kurt Møller og Nr. 3 Tage Sørensen.

Fodboldkampe.

²³/₉ Skoleholdet mod Haslev Gymnasium 0—5. ²/₁₀

Samme to Hold 1—2. ¹⁰/₁₁ Pokalturnering mod Birkerød Statsskole 2—3.

Endvidere er der spillet adskillige Kampe mod Næstved Boldklub, Næstved Idrætsklub og Næstved Mellem- og Realskole.

Fri Idræt.

Klassemesterskaberne fandt Sted i September Maaned.

²⁶/₉ afholdtes paa Skolens Stadion et Idrætsstævne med Deltagelse fra Haslev Gymnasium, Nykøbing Katedralskole og Stenhus Kostskole.

Herlufsholm blev Nr. 3 i Gruppe I og Nr. 1 i saavel Gruppe II som Gruppe III. Gruppe I blev vundet af Haslev Gymnasium. ⁷/₁₀ afholdtes i København den aarlige Match mod Gammel Hellerup Gymnasium. Herlufsholm vandt alle 3 Grupper.

Haandbold.

³¹/₃ afholdtes et Haandboldstævne med Deltagelse af Gymnasiehold og Mellemskolehold fra Vester Borgerdydskole i København og Haslev Gymnasium. Herlufsholm vandt baade Mellemskole- og Gymnasierækken.

Endvidere er der spillet nogle Træningskampe mod Herlufsholm Sogns Gymnastikforening.

Præmier.

For særlig Dygtighed og Iver til Gymnastik og Idræt er der i III G uddelt Bogpræmier til Tyge Bech, Niels Faartoft, H. H. Rømeling og Knud Sehested. I Realklassen til Torben Klein og Erich Horneman.

Under mere private Former drives fremdeles:

Tennis og Badminton.

(Borelli-Møller).

Klubben er aaben for Disciple i Gymnasiet, R og 4M. Kontingentet er 4 Kr. pr. Halvaar. Medlemsantallet ca. 50. Vinder af Efteraarets Turnering i Tennis blev Erich Horneman R. I Tennis har Klubben haft Kampe med Flyverne fra Ringsted og Aunø og i Badminton med Spillere fra Køge og Herlufsholm Sogns Badmintonklub.

Fra Skolens Dagbog.

Juni. Lørdag den 30. afholdt Herlufsholm Stiftelse paa Festsalen en Middag til Ære for Rektor *Krarup* i Anledning af hans forestaaende Afsked med Skolen. Ved denne Lejlighed rettede *Forstanderen, Lensbaron Rosenkrantz* følgende Ord til Rektor *Krarup*.

Mine Damer og Herrer!

De har vist alle, ligesom jeg, lagt Mærke til, hvorledes vore Begreber om Tiden forandrer sig, efterhaanden som vi bliver ældre. Saa længe vi er Børn, kan en Dag forekomme os uendelig lang, og et Aar er en hel Evighed, som vi overhovedet ikke tænker ud over. Men naar vi bliver voksne og kommer ind i Arbejde og Stillinger, der tager alle vore Kræfter, begynder Tiden at gaa hurtigere og hurtigere, og til sidst synes vi Aarene ruller af Sted i en ligefrem uhyggelig Fart. Det er nu 7 Aar siden, jeg kom her til Herlufsholm som Forstander, og jeg spørger mig selv, hvor disse syv Aar dog er blevet af. Jeg har altid fra første Færd næret den største Interesse for Herlufsholm og gerne villet være noget for Stiftelsen og Skolen, men jeg føler desværre, at jeg kun har kunnet yde saa lidt. Anden Embedsgerning har lagt stærkt Beslag paa min Tid — og desuden maa det vel nærmest betragtes som For-

standerens Opgave at administrere Stiftelsens Gods og sørge for, at de ydre Rammer for Skolens Liv er i Orden. Skolens egentlige Sjæl er Rektor. Det er ham, der præger den med sin Personlighed, det er ham, der indblæser den rette Aand baade i Lærere og Elever, det er ham, der skal lægge alt til Rette, saa at Skolens Arbejde kan lykkes. De har nu, Rektor Krarup, beklædt denne Stilling igennem atten Aar, og jeg formoder, at ogsaa De i Dag undrer Dem over, hvor hurtigt disse mange Aar er gaaet. Men jeg forstaar meget godt, at det daglige Slid nu omsider har gjort Dem træt, saa at De ønsker at trække Dem tilbage. Og De kan gøre det med en god Samvittighed: De har altid igennem alle disse Aar ydet Skolen Deres bedste og gjort Deres Pligt fuldtud. De har paa den ene Side været lydhor over for Tidens Krav, saaledes at Herlufsholm nu staar som en fuldt moderne Skole; og paa den anden Side har De forstaaet at bevare Skolens gamle og gode Traditioner, som alle Herlovianere sætter saa megen Pris paa. Naar man skal bedømme Deres Virksomhed, maa man jo nærmest spørge om dens Resultater. Der er i Deres Rektor-Tid udgaaet adskillige Hundrede unge Mænd fra denne Skole, der har baaret Præget af den Undervisning og den Opdragelse, som De har givet dem. Og jeg tror, man med Rette kan sige, at det anses som en god Anbefaling for en ung Mand, der skal frem i Livet, at han er Herlovianer. Og vi ved jo ogsaa, hvor nøje de gamle Herlovianere føler sig knyttede til deres gamle Skole og til Rektor. — Jeg mener, at dette er et Bevis paa, at Deres Gerning her har baaret god Frugt.

Jeg vil nu paa Herlufsholms Vegne bringe Dem en oprigtig Tak for, hvad De har ydet her i de forløbne Aar. Og denne Tak vil jeg ogsaa gerne rette til Fru Krarup. Vi ved alle, hvilken trofast og betydnings-

fuld Støtte De har været for Deres Mand, og af hvilken Betydning for Skolen Deres smukke og gæstfri Hjem har været.

De forlader os nu, Rektor Krarup, paa et Tidspunkt, hvor De endnu staar i Deres fulde aandelige Kraft, og naar De nu flytter til København, vil der endnu blive rig Lejlighed for Dem til at dyrke Deres særlige Interesser. Tillige med vor Tak udtaler vi vore bedste Ønsker for Dem og Deres Hustru i Deres nye Hjem i Hovedstaden.

— — —
Rektor Krarup udtaler i sin Svartale iflg. „Herlo-vianerens“ Referat, at de sidst forløbne 18 Aar jo kun var en Krusning paa Overfladen af den brede Flod af Begivenheder, der havde strømmet dernede i snart 400 Aar. Men hvor lidt de end betød for Helheden, havde de saa meget mere Betydning for den Enkeltmand, for hvem de havde været hele Tilværelsen i dette Tidsrum.

Medens han i sin tidligere Virksomhed kun havde haft Forhold til et enkelt Element, nemlig Skolebørnene, saa han sig her stillet Ansigt til Ansigt med talrige nye. Han havde med 3 Forstandere i hyppige Samtaler drøftet mangfoldige og ofte alvorlige Emner, og ogsaa med andre Repræsentanter for Stiftelsen var han kommet i Berøring, mest jo med Godsforvalteren, men ogsaa med Sekretæren, Konsulenten, Arkitekten og Skovrideren. Det var gaaet op for ham, at Skole og Stiftelse var eet — og dog to, at ligne ved et Par siamesiske Tvillinger, der ikke kunde leve uden hinanden og dog havde hver sin Hjerne og hver sit Behov; ligesom den ene af disse ikke altid ønskede at holde Diæt, fordi den anden havde ondt i Maven, saaledes faldt Interesserne heller ikke her altid sammen. Saaledes i det vigtigste Forhold, der bestemtes af Devisen: jeg drikker, du betaler; Skolen krævede, Stiftelsen havde

at punge ud. Her kunde det med Taknemlighed siges, at Skolen saa godt som aldrig bad forgæves; det strømmede rigeligt med store Bevillinger, saa andre Skoler blev gule af Misundelse.

En Slags Fællesorganer mellem Tvillingerne var de Personer, der eksisterede i Kraft af Kostskolen, og som han hver for sig følte sig i Gæld til: Oldfruen, Skolelægen og Sygeplejersken, Inspektørerne, Økonomen og hans Hustru (ved Omtalen af disse sidste førtes Tanken med Vemod tilbage til Forpagter Hertz, der i Stedet for, som han havde glædet sig til, at sidde ved det festlige Bord, nu laa paa Baaren i sit Hjem). I denne Forbindelse maatte man ikke glemme det store Antal Funktionærer: Postbud, Maskinmester, alle, der gik i deres Gerning paa det vidtstrakte Terræn, Tjernerstaben og Pigerne, som alle vilde blive bevarede i taknemlig Erindring.

En Hovedplads i Talerens Hjerter havde dog Skolen, Undervisnings- og Opdragelsesanstalten. Blandt sine Kolleger ved denne, ikke mindst de nuværende, havde han følt sig helt hjemme, var gaaet til Lærermøderne og til snævrere Konferencer med Glæde og Frimodighed, altid sikker paa, at een stor fælles Interesse forenede dem alle. Hvis nogen havde den Opfattelse, at en Adjunkt paa Herlufsholm væsentlig tænkte paa at gøre sig Livet behageligt, tog han mærkeligt fejl; tidlig og silde optog Drengene Lærernes Tanker, og selv under frit selskabeligt Samvær var det i denne Kreds ganske umuligt, endog under Trusel af Bødestraf, at spærre Drøftelse af Drengene ude. Og alles Stræben gik ikke i mindre Grad ud paa at hævde Skolens Navn som jævnbyrdig med de andre Gymnasieskoler; derfor ønskede man ogsaa oprigtigt hyppige Besøg af Undervisningsinspektionen for derigennem at hente Belønning og Fornyelse.

Hvad Drengene angik, var det, især i Begyndelsen, svært at give Afkald paa det indgaaende Kendskab, som de mange Timer hidtil havde skænket en til de enkelte, men som her udelukkedes ved de mange andre Forretninger, en Rektor havde at besørge. Helt havde det Savn ikke kunnet afbødes, som voldtes ved, at man kun kunde læse med 3 af de 8 Klasser. Samtaler paa Tomandshaand var ingen fuld Erstatning for den Kontakt, man kunde naa i en Klasse. Alligevel havde dog mange forstaaet, at det ikke i sig selv betød det mindste eller berettigede til Stolthed og Selvglæde, at man gik i en fin og fornem Skole, men at den først fortjente det Navn, naar hver Generation af Drengene paa ny gjorde den dertil. Et Bevis for Lydhørhed overfor den Prædiken turde man vel have Lov at se i de mange spontane Udtryk for Hengivenhed, de sidste Uger havde udløst. — Forholdet til de gamle Drenges Sammenslutning, Herlovianersamfundet, havde formet sig harmonisk og godt, hvad den smukke Blomsterhilsen i Dag ogsaa gav Udtryk for.

Forældrenes Stilling til en Skole af denne Art var jo af en særlig Natur, fordi der kun for et Faatals Vedkommende kunde bestaa en stadig personlig Forbindelse, da Hjemmene var spredt over hele Kloden. Til Gengæld medførte dette en Korrespondance, som ofte havde været meget frugtbar og kunde føre til en Fortrolighed, som gjorde de sjældne Møder desto hjerteligere.

Rektor sluttede med et Leve for det Navn, der forenede alle disse Faktorer til et stort Fællesskab, et Leve for Herlufsholms Trivsel og Lykke.

REKTOR FRIIS-HANSENS INDSÆTTELSE

August. Da Skolen paany begyndte efter Sommerferien Onsdag d. 15., samledes Disciple og Stiftelsens

Embedsmænd og Lærere paa Festsalen Kl. 11, hvor *Forstanderen* indsatte den nye Rektor i sit Embede med følgende Ord:

Jeg har bedt alle, der er knyttet til Herlufsholm, om at komme til Stede i Dag, idet der forestaar en for Skolen vigtig Begivenhed, Indsættelsen af en ny Rektor. (Forstanderen oplæste Kongens Stadfæstelse af Rektorens Udnævnelse og fortsatte:) I Henhold til dette kongelige Stadfæstelsesbrev indsætter jeg Dem, J. O. Friis-Hansen, til Rektor for Herlufsholm Skole. Jeg beder Dem styre Skolen med Fasthed, saaledes at der altid hersker god Orden og Disciplin, men ogsaa i Kærlighed til Skolen og dens Gerning og til Disciplene, saa at de kan føle, at de her ikke blot har en Skole, men ogsaa et Hjem. Den ydre Ramme er i god Orden: der er rige Midler til Raadighed, saaledes at der er alle Betingelser for en første Klasses Skole. Og jeg beder Dem gøre Brug af disse rige Midler: Gennem Gymnastik og Sport beder jeg Dem styrke Elevernes Legemer, saa de kan blive sunde og stærke Mænd. Gennem Undervisningen beder jeg Dem skærpe Elevernes Forstand, saa de kan erhverve de Kundskaber, der er nødvendige for Skolen og Livet. Og ikke mindst beder jeg Dem bibringe Eleverne den rette Aand, saa Karakteren kan udvikles paa en god Maade.

Jeg indsætter Dem herved i Deres nye Embede, og jeg gør det i fuld Overbevisning om, at De har Evne og Vilje til at tage Gerningen op, saa at Disciplene kan vokse op til Mænd, der gør deres gamle Skole og deres Fædreland Ære. Og jeg indsætter Dem i Haabet om, at Deres Gerning maa blive til Lykke og Velsignelse for Dem og Skolen.

— — —

Herpaa svarede *Rektor Friis-Hansen*: Jeg takker *Forstanderen* for hans venlige Ord til mig og for den

Tillid, Lensbaronen har vist mig ved at udnævne mig til Rektor for Herlufsholm. Jeg skal efter bedste Evne søge at følge de Linier, De har trukket op for Arbejdet.

Forstanderen er af Birgitte Gøyes Æt, og ikke blot af hendes Blod, men ogsaa af hendes Aand, hvis Særpræg for begge ædle Stifteres Vedkommende var i Gudfrygtighed at tjene Konge og Land, udtrykt i Herluf Trolles kendte Ord om, at de gyldne Kæder, der var Adelen forbeholdt, var Symbol paa Forpligtelsen til at tjene. Hverken Birgitte Gøyes eller Herluf Trolles ædle Blod flyder i mine Aarer, men jeg haaber, at deres Aand maa komme til at præge mig saavel som enhver, der har det Privilegium at leve under Herlufsholms Tag. Enhver af os, baade Lærere og Disciple, har, før vi kom hertil, kunnet skaffe os saa megen Viden om Stiftelsens Idealer, at vi har vidst, under hvilket Flag Skolen sejlede, og ved frivilligt at gaa ind under dette Flag har vi forpligtet os til at være loyale derimod; thi Stifterne havde deres bestemte Formaal med Gaven og Maal for de unges Opdragelse. — Det var ikke en liberalistisk Tids Selvudfoldelse, hvor hver skulde dyrke sin egen Individualitet og lade alle Anlæg udfolde sig frit uden Anvendelse af en moralsk Prøvesten paa godt og ondt; nej, deres Ideal var som før nævnt det gamle Ridderideal at tjene Gud og Fædrelandet, og deres Ønske var, at de unge skulde opdrages hertil, og den Linie har da ogsaa, mer eller mindre bevidst, været fulgt i de snart 400 Aar, Skolen har bestaaet, og jeg vil, med Guds Hjælp, bestræbe mig for, at den Kurs vedblivende maa holdes, i Fortrøstning til, at mine Kolleger og alle, der har med Skolen at gøre, vil arbejde i samme Retning og kun have eet Maal for Øje: Skolens Vel.

Men vi kan kun sætte en Kurs, I Disciple maa selv styre den. Jeg haaber, at I vil gøre det og saale-

des løfte Herluf Trolles Arv (thi I er jo paa en Maade Herluf Trolle's Arvinger og kaldes derfor ogsaa i gamle Herlovianersange „Herlufs Sønner“) og stræbe mod de samme ridderlige Dyder som han. I kender dem blandt andet fra Ingemanns Romaner: Sanddruhed, Renhed af Tanke, Ord og Handling, Lydighed, Mod og Hjælp-somhed mod Kvinder, svage og smaa, hvilket sidste kan praktiseres overfor de yngre Disciple og hører med til et godt Kammeratskab. Og husk endvidere, at Herluf Trolle ikke blot var Ridder og Krieger, men ogsaa en lærd Mand, der elskede boglig Sysse og blandt andet har oversat det latinske Te Deum, som vi lige har sunget, og som blev sunget her hver Morgen i de første 200 Aar, Skolen bestod; derfor ønskede han ogsaa, at hans Myndlinge flittigt skulde holdes til Bogen, og det har da ogsaa været gjort — og jeg skal ogsaa her gøre mit bedste for, at den høje Standard kan holdes, som Herlufsholm i Almindelighed har hævdet i Forhold til Landets øvrige Latinskoler. Den var saa høj, at der har været Tider, hvor ingen Discipel, der ikke kunde faa første Karakter, taaltes indenfor Skolens Mure (men saa skrappt gaar det jo ikke til nu!). — Men paa dette som paa de øvrige Omraader kan vi Lærere kun hjælpe jer, det er jer selv, der maa bære Skolens gode Traditioner videre, og jeg sætter min Lid til, at I vil gøre det og bruge de Aar, I er her, til at dygtiggøre jer til en Manddoms Gerning i jeres Lands Tjeneste som det var Stifternes Tanke med denne Gave til skiftende Generationer af Danmarks Ungdom, i Erkendelse af, at det virkelig er en Gave til jer og et Privilegium for jer at gaa henede.

D. 25. fandt Aarets Fugleskydning Sted i straalende Vejr; Palle de Bang IV og Flemming Schrøder I blev store og lille Fuglekonge. Undervisningsinspektør, dr.

phil. *Højberg Christensen* overværede Fugleskydningen og det paafølgende Bal.

September. 1. VI Kl. havde geologisk Excursion til Stevns med Lektor *Ferdinand*. 2. Besøg af Sorø Amts historiske Samfund. Lektor *Helms* holdt Foredrag om Herlufsholms Historie. 5. Skoleskovtur til Storstrømsbroen og Knudshoved. 12. Excursion for IV til Holmegaards Mose og Glasværk med Lektor *Ferdinand*. 26. Idrætsstævne med Besøg af Haslev og Stenhus Kostskoler og Nykøbing F. Katedralskole. 28. Besøg af to Flyvemaskiner fra Marinens Skole paa Aunø med Demonstration og Opvisning.

Oktober. D. 4. og 5. inspicerede Undervisningsinspektør dr. phil. *Højberg Christensen* Skolens Undervisning. 4. Magister *Mathiasen* fra Nationalmuseet undersøgte og fotograferede et gammelt Ildsted, der var afdækket under Rektorboligens Istandsættelse. 8. Skoledirektør *Franck* holdt Lysbilledforedrag om „Vore Planter gennem Aarstiderne“, Næstved Rotary var Skolens Gæster. 25. Et let Tilfælde af Børnelammelse konstateredes blandt Disciplene, og Skolen isoleredes i 14 Dage. 27. Recitator *Mürbe* foredrog tyske Digte. 28. Film og Underholdning ved egne Kræfter.

November. 4. Paany „Hjemmeaften“ med forskellig Underholdning. 6. Filmsforevisning „Vinter i Sverige“, 11. Besøg fra Birkerød Statsskole. Pokalkamp. 22. Lysbilledforedrag om „Rejse- og Folkeliv i Kina“ af Arkitekt *Prip-Møller*. 23. Undervisningsinspektør, dr. phil. *Højberg Christensen* inspicerede Undervisningen. 28. Teaterdirektør *Aa. Garde* reciterede Olaf Hansens „Rungsted Kro“.

December. 2. Lektor Frk. *Sophie Petersen*: Lysbilledforedrag om Afrika; derpaa Holbergaften paa Spisesalen ved lokale Kræfter. 9. Gymnastikopvisning af „Hermes“. Udstilling af Disciplenes Fritidsarbejder.

20. Julekoncert i Herlufsholm Kirke. 22. Juleauditorium med Oplæsning af Lektor *Juel Møller* og Tale af Pastor *Hee Andersen*.

Januar. 14. Trolledag, der fejredes paa traditionel Vis med Gudstjeneste om Morgenen og Bal om Aftenen. 17. Lektor *C. C. Andersen* inspicerede Matematikundervisningen. 20. Besøg af Musiklærer *Savery* med 60 Elever, der holdt en fælles „Syngetime“ med vore Disciple. 23. Lysbilledforedrag af Dr. *Krarup-Nielsen*: „Blandt Hovedjægere i Equador“.

Februar. 7. Til Filmsforestillingen „Junglen kalder“. 14. Pastor *Høgsbro* holdt Foredrag for Gymnasiet om „Kommunisme og Religion“. 23. Koncertbal med Medvirken af Pianisten *Sigurdsson* og Frue.

Marts. 4. De hjemmeværende Disciple slaar Katte af Tønden. 9. Lektor *K. V. Olsen* inspicerede Engelskundervisningen. 11. Magister *Bahnsen* fra Københavns Kommunes psychotekniske Institut talte om „Valg af Livsstilling“. 13.—15. Besøg af Dr. *Warner*, Berlins Musikakademi, med 22 Studenter, Konserter paa Festsalen og i Kirken. 22.—24. Besøg af to engelske Gymnastiklærere, der overværede Undervisning og holdt Foredrag om engelsk Skoleliv. 25. Filmsforevisning „Fra Urskovens Dyb“. 30. Komediabal med Oplæsning af Prof. *Vilh. Andersen* „En dansk Students Eventyr“ (dramatiseret).

April. 14. Konfirmation af Disciplene i 4 Melkl. 26. Til Filmsforestillingen „40 Aar der gik“.

Maj. Dr. phil. Fräul. *Landsberg* var Skolens Gæst i Maj Maaned og assisterede ved Tysk- og Musikundervisningen. 3. Lektor *K. V. Olsen* inspicerede Engelskundervisningen og cand. mag. *P. Kierkegaard* afsluttede sit pædagogiske Kursus, som han havde gennemgaaet med Adjunkt *Illum* som Vejleder i Historie og *Rektor* i Engelsk. 10. Et Hold fra Oxford Gruppen

besøgte Skolen og redegjorde ved et Møde for Gymnasiet for Bevægelsens Grundtanker. 11. *Forstanderen, Kammerherre, Lensbaron Rosenkrantz* udnævntes til Kommandør af 1. Grad. 18. Sang- og Musikafteften paa Festsalen under Ledelse af Organist *Gade*.

Ferier og Fridage i Skoleaaret 1935—36:

Fugleskydningsdagen, Lørdag 24. August.

Kongens Fødselsdag, Torsdag 26. August.

Oktoberferie Lørdag 12. Oktober Kl. 12⁰⁰ til Søndag 20. Kl. 22⁰⁰.

Juleferie Lørdag 21. December Kl. 12⁰⁰ til Søndag 5. Januar Kl. 22⁰⁰.

Herluf Trolles Fødselsdag, Tirsdag 14. Januar.

Fastelavnsferie Lørdag 22. Februar Kl. 14³⁰ til Tirsdag 25. Kl. 22⁰⁰.

Paaskeferie Tirsdag 7. April Kl. 12⁰⁰ til Tirsdag 14. Kl. 22⁰⁰.

Bededagsferie Torsdag 7. Maj Kl. 14³⁵ til Søndag 10. Kl. 22⁰⁰.

Kristi Himmelfartsdag, Torsdag 21. Maj.

Pinseferie Lørdag 30. Maj Kl. 12⁰⁰ til Fredag 5. Juni Kl. 22⁰⁰.

Valdemarsdag, Mandag 15. Juni.

Sommerferien begynder Lørdag 27. Juni og varer til 14. August Kl. 22⁰⁰.

De videnskabelige Samlinger.

Biblioteket.

Siden Maj Maaned f. A. er Biblioteket blevet forøget med følgende Bøger, der er ordnet efter det System, der følges i „Katalog over Herlufsholms Skoles Bogsamling 1882“. De med † mærkede er tilsendt Skolen fra Ministeriet; * betegner Gaver fra private.

Videnskabelige Skrifter, Tidsskrifter.

† Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Meddelelser.

Edda. Nordisk Tidsskrift for Litteraturforskning.

Revue des deux mondes.

Tilskueren.

Gads danske Magasin.

Nordisk tidskrift för vetenskap, konst och industri, utg. av Letterstedtska föreningen.

Theologi.

† *Mosbech, H.*: Fortolkningen af Johannes' Aabenbaring. Kbh. 1934. U Pr.

Torm, Fr.: Nytestamentlig Tidshistorie. Kbh. 1934.

* *Albinus, J.*: Hovedpunkter af Kirkehistorien. Kbh. 1935.

— Udvalgte Stykker af det gamle Testamente. Kbh. 1935

* *Hee Andersen, K.*: Oxford og Danmark. Kbh. 1934.

Nordisk Missions-Tidsskrift. Udg. af *F. Munck*.

Lovkyndighed.

Samling af Love, Anordninger m. m. Afdl. A og B.

Danmarks gamle Landskabslove med Kirkelovene. Udg. af d. danske Sprog- og Litteraturselskab ved *Johns. Brøndum-Nielsen*.

Philosophi.

† *Plum, N. M.*: Schleiermacher i Danmark. Kbh. 1934. U Pr.

Pædagogik.

Vor Ungdom.

Hanselmann, H.: Opdragelsesvanskeligheder. Ovs. af *M. B. Greger*. Kbh. 1934.

Jespersen, O.: Sprogundervisning. Kbh. 1935.

† Meddelelser ang. de højere Almenskoler i Danmark for Skoleaaret 1932—33. Udg. af *Fr. Graae*. Kbh. 1934.

* Herlovianeren. Medlemsblad for Herlovianer-Samfundet. Red. af *P. C. Florian-Larsen*.

* Askov Lærlinge. Aarsskrift 1934. Kolding 1935.

† Aar bog for Københavns Universitet. Udg. efter Konsistoriums Foranstaltning af *H. Munch-Petersen*.

Ward, B. M.: Reddie of Abbotsholme. Lond. 1934.

Olsen, O.: Idræt og Karakterdannelse. Kbh. 1934.

Webster, F. A. M.: The Game Masters Hand Book. Lond. U. A.

Das Bastelbuch. Ein Wegweiser in Handfertigkeit. Stuttgart U. A.

† Aarsskrift for Aarhus Universitet. VI. 1934.

† Universitets- og skoleannaler. 48. årg. Oslo. 1934.

Statsvidenskaberne.

Nationaløkonomisk Tidsskrift.

* *Lauritsen, V. S.*: Samfundslære for Gymnasiet. Kbh. 1934.

Økonomi og Politik.

* *Morville, A.*: Samfundslære. Kbh. 1934.

Kunst.

† Kunstmuseets Aarsskrift. 1933—1934.

Lexow m. fl.: Verdens Kunsthistorie. 6. Bd. Oslo. 1935.

Poulsen, Fr.: Græsk Kunst i Alexander den Stores Aarhundrede. Kbh. 1934.

Kunst i Danmark. Ny Række. X. *E. Zahle*: Italiensk Kunst og Kunstindustri II. Kbh. 1934.

Vor Tids Kunst. Red. af *K. Borchsenius*.

Johansen, P.: Goya og Ingres. Kbh. 1934.

* Exposition des tableaux et dessins de Ph. Maliavine. 1934.

Hertz, P.: Maleren L. A. Ring. Kbh. 1934.

Lægevidenskab.

Liv og sundhet. Red. af *C. Schiøtz*.

* *Krogh, Aug.*: Lærebog i Menneskets Fysiologi. 7. Udg. Kbh. 1934.

De matematiske Videnskaber.

Matematisk Tidsskrift. Udg. af Matematisk Forening i København. A.

Kemi.

Rheinboldt, H.: Chemische Unterrichtsversuche. Dresden. 1934.

Petersen, Jul.: Lærebog i den kvalitative uorganiske Analyse. 2. Udg. Kbh. 1922.

Naturhistorie.

- Dansk Naturfredning.
Videnskabelige Meddelelser fra Dansk naturhistorisk Forening i København.
* *Simonsen, K.*: Biologi. 6. Udg. Kbh. 1934.
Thomsen, O.: Menneskets Arvelighedsforhold. Kbh. 1934.
Naturens Verden.
Flora og Fauna. Udg. af Naturhistorisk Forening for Jylland.
Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift.
Danmarks Fauna 39. *Hørring, R.*: Fugle, III Maagefugle, Alkefugle og Rovfugle. Kbh. 1934. — 40. *Jensen, Ad. S.* og *R. Spärck*: Bløddyr. II Saltvandmuslinger. Kbh. 1934.
† Danmarks geologiske Undersøgelser.
Meddelelser fra Dansk geologisk Forening.

Landøkonomi.

- Kampp, R.*: Verdens-Landbrug. Kbh. 1934.

Geografi og Rejser.

- Geografisk Tidsskrift.

Historie.

- * *Holm, S.*: Religionerne. Kbh. 1935.
Grønbech, V.: Mystikere i Europa og Indien. IV. Kbh. 1934.
Numismatisk Forenings Medlems-Blad.
Einstein, A.: Mein Weltbild. Amsterdam. 1934.
Norstedts världshistoria, utg. av *S. Tunberg* och *S. E. Bring*.
Forts.
* *Lauritsen, V. S.*: Lærebog i Historie for Realklassen. Kbh. 1934.
Carter, H.: Tut-Ankh-Amon's Grav. Paa Dansk ved *P. de Hemmer Gudme*. 3. Bd. Kbh. 1934.
Pedersen, Johs.: Israel. III—IV. Kbh. 1934.
Churchill, W.: Den store Krig.
Ferlov, K.: Frankrig. Kbh. 1931.
Gaxotte, P.: Le siècle de Louis XV. Paris. 1933.
Rasmussen, S. E.: London. Kbh. 1934.
Bøgholm og *Lawrenson*: Modern England, its ways and manners. Kbh. 1934.
* *Neale, J. E.*: Dronning Elisabeth. Ovs. af *H. J. Helms*. Kbh. 1934.
Rosenberg, A.: Der Mythus des 20. Jahrhunderts. München. 1934.
Langhoff, W.: Die Moorsoldaten. 13 Monate Konzentrationslager. Zürich. 1933.
Das Innere Reich. Forts.
Zweig, St.: Erasmus fra Rotterdam. Ovs. af *G. Rønberg*. Kbh. 1934.
Aarbøger for nord. Oldkyndighed og Historie, udg. af det kgl. nord. Oldskrift-Selskab.
Scandia, tidskrift för historisk forskning. Utg. af *L. Weibull*.
Nordens Kalender 1935.
De ældste danske Arkivregistraturer. 4. og 5. Bind. Kbh. 1885—1910.

- † Danmarks Kirkebøger ved *S. Nygård*, udg. af Rigsarkivet. Kbh. 1933.
Historisk Tidsskrift. Udg. af den danske hist. Forening.
Fortid og Nutid. Udg. af Dansk historisk Fællesforening.
Jyske Samlinger, udg. af Jysk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur.
Danske Magazin. Udg. af det kgl. danske Selsk. for Fædrelandets Historie og Sprog.
Danmarks Folkeminder. Nr. 41. *Ussing, H.*: Mellem sydfynske Sunde. Kbh. 1934.
Aarboeg for Historisk Samfund for Sorø Amt.
Matthiessen, H.: Hærvejen. 2. Udg. Kbh. 1934.
Hjelholt, H.: Falsters Historie. II. Nyk. F. 1934.
Kraks Vejviser.
Klein, P. A.: Oversigt over Vordingborg Slots Historie. Vordingborg. 1931.
Borries, Ph.: Omkring Landsbykirken, Hamner og Lundby Sognes Historie. Næstved. 1934.
† Statistisk Aarboeg 1934.
Kong Valdemars Jordebog, udg. af *S. Aakjær*. Forts.
Kgl. dansk Hof- og Statskalender.
Danmark i Fest og Glæde, red. af *J. Clausen* og *T. Krogh*, 4.—5. Bd. Kbh. 1934.
Kirkehistoriske Samlinger.
Fabricius, L. P.: Danmarks Kirkehistorie I'. Kbh. 1934.
Nørlund, P.: De gamle Nordbobygder ved Verdens Ende. Kbh. 1934.
† Meddelelser om Grønland, udg. af Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland.
Sønderjyllands Historie, red. af *V. la Cour, K. Fabricius, H. Hjelholt* og *H. Lund*.
Sønderjyske Aarboeger. Udg. af Historisk Samfund for Sønderjylland.
Hanssen, H. P.: Et Tilbageblik, IV. Kbh. 1934.
Dansk biografisk Leksikon, red. af *P. Engelstoft* og *Sv. Dahl*.
Personalhistorisk Tidsskrift. Udg. af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.
Danmarks Adels Aarboeg.
Kraks Blaa Bog.
Aakjær, J.: Efterladte Erindringer. Kbh. 1934.
Toksvig, S.: H. C. Andersen. Kbh. 1934.
Høeg, T.: H. C. Andersens Ungdom. Kbh. 1934.
* *Dahl, Fr.*: C. Goos. Kbh. 1935.
Steenstrup, Joh.: Nogle Omrids af min Virksomhed som Universitetslærer. Kbh. 1934.
* *Høeg, E.*: Licent, med. Johann Valentin Wille. Kbh. 1934.
Historisk tidsskrift. Utg. av d. norske hist. forening.
Norsk biografisk leksikon. Bd. 6.
Bjørnson, Bjørn: Bare Ungdom, Oslo. 1934.
Historisk tidsskrift. Utg. af svenska hist. föreningen.
Berendsohn, W. A.: Selma Lagerlöf, Kbh. 1928.

Sprogvidenskab.

- Nyrop, Kr.*: Ordenes Liv. VI. Kbh. 1934.
Blinkenberg og Thiele: Dansk-fransk Ordbog. Forts.
Grimm, J. u. W.: Deutsches Wörterbuch. Forts.
Curme, G. O.: A grammar of the German language. New York. 1922.
Hammerich, L. L.: Tysk Fonetik. Kbh. 1934.
* *Rabe og Skude*: Tyske Læse- og Taleøvelser. I—II. Kbh. 1934.
* *Herløv, K.*: Engelsk Grammatik. Kbh. 1934.
Acta philologica Scandinavica. Tidsskrift for nordisk Sprogforskning.
Studier tilegnet Verner Dahlerup paa Femoghalvfjerdsaaersdagen. Aarhus, 1934.
Ordbog for det danske Sprog. Grundlagt af *V. Dahlerup*. Udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Forts.
Danske Studier, udg. af *G. Knudsen* og *M. Kristensen*.
* *Celander och Oterdahl*: Vers och prosa från Bellmann till våra dagar. Stockh. 1932.

Den græske og latinske Litteratur.

- Platon*: Skrifter i Oversættelse, udg. ved *C. Høeg* og *H. Ræder*. Forts.
Ovid: Phaëthons Flugt. Med Indledning og Noter af *K. G. Brøndsted*. Kbh. 1934.

De nyere Litteraturer.

- Hilton, J.*: Good-bye, Mr. Chips. London. 1935.
Grimm, H.: Volk ohne Raum. München. 1933.
* *Durch die weite Welt*. Jahrbuch für Natur, Sport und Technik. 8. Jahrg. Stuttgart. U. A.
Olrik, A.: Nordens Trylleviser, udg. af *A. Bjerrum* og *I. M. Boberg*. Kbh. 1934.
Danmarks gamle Folkeviser. Forts.
Petersen, N.: Spildt Mælk, Kbh. 1934.
Ibsen, H.: Samlede verker. Hundreårsutgave. Forts.

Litterær- og Litteraturhistorie.

- Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning, udg. af det filologisk-historiske Samfund. N. 166. *H. A. Paludan*: Sproglige Misvisere — N. 167. Fem danske Studier tilegnet Vilh. Andersen. — N. 168. *Fr. Poulsen*: Billeder af Pompejus og Cæsar. Kbh. 1934—35.
* *Billeskov Jansen, F. J.*: Sources vives de la pensée de Montaigne. Kbh. 1935.
Festskrift til Vilhelm Andersen. Kbh. 1934.
Ehrencron-Müller, H.: Forfatterlexikon, omfattende Danmark, Norge og Island indtil 1814. Forts.
Dansk Bogfortegnelse. Udg. af *G. E. C. Gad*. Forts.
Dansk Tidsskrift-Index, ved *Th. Døssing* og *R. L. Hansen*. 19. Aarg. 1933. Kbh. 1934.

- Petersen, Carl S.*, og *Vilh. Andersen*: Illustreret dansk Litteraturhistorie. Forts.
* *Christensen, G.*: Den danske Litteraturs Historie. 4. Udg. Kbh, 1934.
* *Krogh, A.*: Kortfattet dansk Litteraturhistorie for Gymnasiet. Kbh 1935.
Galster, Kj.: Fra Ahasverus til Landsbybørnene. Kolding. 1927.
Rubow, P. V.: Smaa kritiske Studier. Kbh. 1935.
Topsøe-Jensen, H. G.: Den skandinaviske Litteratur fra 1870 til vore Dage. Kbh. 1928.
Thomsen, E.: Dansk Litteratur efter 1870. Kbh. 1935.
Bull og *Paasche*: Norsk Litteraturhistorie. Forts.
† Katalog over nyere udenlandsk Litteratur ved Statens offentlige Biblioteker 1933, ved *V. Seemann*. Kbh. 1934.

Discipelbiblioteket

er i Skoleaaret 1934—35 blevet forøget med følgende Bøger:

Skønlitteratur.

- Birney, Hofmann*: Det blaa Lyn.
Buck, Pearl S.: Østenvind—Vestenvind.
Deeping: Den lille By.
Dimmock: Spøgelseshunden.
Fleuron: Den jydsk Kro.
Galsworthy: Over Floden.
— : Blomstrende Vildnis.
Jerndorff-Jensen: Nordstjernen.
King, J.: Guldklumpen.
Lewis, E. Foreman: Unge Fu.
Masefield: Det vilde Jag.
Rønberg, Georg: Den gamle Købmandsgaard.
Voss, R.: Drengen fra Rom.
Walepole, H.: Den sidste Herries.
Vestermann, P.: Emirens Rubin.
— : Konge for en Maaned.
Wodehouse: Tak Jeeves.
Wren, P. C.: Rænker i Ørkenen.

Faglig Litteratur.

- Bahnsen, P.*: Din Fremtid — En Livsstilling!
Birket-Smith: Naturmennesker I—II.
Frænkel, John: I U. S. A.
Jensen, G.: Fridtjof Nansens Polarfærd.
Koch, Lauge: Vi flyver over Isbjørnens Land.
Krarup-Nielsen: Blandt Hovedjægere i Equador.
Kruif, P. de: Dødens Banemænd.
Mathews: Tidehverv i det fjerne Østen.

Pedersen, Alvin: Polardyr.

Queling: Seks Drenges drager til Himalaya.

Rydh, Anna: Livet i Faraos Land.

Til den fysisk-kemiske Samling er anskaffet følgende:

- 1 Kortbølgesender, Bølgeområde 3—5 m,
  - 1 Kortbølgebøjle med Kondensator,
  - 3 Højfrekvensbøjler,
  - 1 Pladekondensator paa Brædt,
  - 1 Rørbrædt,
  - 3 isolerede Polskruer paa Fod.
  - 4 Dipolholdere,
  - 2 Lecherstave,
  - 3 Ebonitholdere,
  - 5 Blokkondensatorer paa Brædt,
  - 1 Spole med 1200 Vindinger,
  - 1 — - 12000 —
  - 1 Metalskærm paa Fod,
  - 1 isoleret Skærm,
  - 1 Natriumlampe,
  - 1 roterende Gnistapparat,
  - 5 Kompasgalvanometre,
  - 1 Vægt med Arretering til 500 g,
  - 1 Sæt Lodder hertil,
  - 3 Dilatometre,
  - 1 Skraaplan med forniklede Skinner,
  - 1 Hulprisme med Aluminiumblændere til Reliefspektre,
  - 1 Buelampe paa Fod (Sprudler og Højer Model),
  - 2 Metalskinner til optisk Brug (Sprudler og Højer Model),
  - 3 Ryttere,
  - 1 Glaskuvette til Projektion ved Elektrolyse,
  - 1 Opladeske,
  - 1 Serie Friedel Fysikapparater,
- samt Kemikalier, Reagensglas, m. m.

Til det fysiske Bibliotek er anskaffet følgende:

- Fysisk Tidsskrift,
- Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht,
- Tidsskrift för elementär matematik och fysik,
- Nordisk Astronomisk Tidsskrift,
- Teknikkens Vidundere,
- Praktische Schul-Physik,
- Kemisk Maanedssblad,
- Populær Radio,
- Roller-Pricks: Schulversuche zur Electricitätslehre, Gleichstrom und Schwingungen.
- Roller: Physikalische Versuche für Schule und Haus I.

Heussel: Elementäre Elektrizitätslehre I og II.
Eddington: Stjerner og Atomer.
Luplau Janssen: Hvad er det for en Stjerne.
— : Vor Erobring af Luften.

Den naturhistoriske Samling.

Ingeniør *S. Riis*, Jogjakarta, Java, har skænket Skolen en meget stor Samling tropiske Sommerfugle, som paa fortrinlig Maade forøger Skolens Sommerfuglesamling.

Cand. pharm. *H. Schlesch*, Kbhvn., har velvilligst bestemt og forøget Skolens Samling af danske Snegle.

Dr. phil. *H. Ødum* har skænket 101 Arter Snegle og Muslinger fra Danmark.

Desuden er modtaget følgende Gaver: 6 Stk. typiske danske Flintredskaber (stud. mag. *J. Troels-Smith*), 2 smukke Papegøjer (Gartner *Sørensen*, Næstved), Brødrugt (stud. jur. *B. Fabricius*), Cederkogle fra Libanon (Planteskoleejer *Paludan*, Klarskov), 4 Trækodser med Pæleorm (Dr. phil. *Kramp*), Ortoceratitkalk (Arbejdsmand *Karl Petersen*, Ladby), Ansjovis, fanget i Faxe Bugt (Fisker *Hans Andersen*, Faxe Ladeplads), Kobbermalm, fundet ved Grøftegravning (Gaardejer *Hans Hansen*, Gerdrup), stor Svovlkiesklump (Kunsthändler *Hansen*, Næstved), Kranium, Finne og Rygradstykke af Sømus, en Art Fisk (Overretsagfører *Billeskov Jansen*, Thisted).

Gaver er modtaget fra følgende Disciple: *Aa. Wolff-Sneedorff* (Taarnfalk), *H. H. Mathiesen* (Menneskebændelorm), *E. V. Johansen* (Spovekranium), *E. Schack* (Frugter, behandlede af Kærnebider, forskellige Fugle, Urfuglehoved), *A. Lassen* (Fugle), *Jørn Skovgaard-Petersen* (2 Fugle), *F. Lassen* (Rørhøne), *L. Ferdinand* (Knogler af Sule, forskellige Sødyr m. m.), *B. Høegh-Guldberg* (Hugorm), *G. Riis* (Fugl), *Mc. Dougal* (Jaguarklo), *S. Grünbaum* (broget Fluesnapper, musegnavet Asketræ), *B. Høst* (Svovlkieskrystaller), *N. Rasmussen* (Svinekæbe), *Sten Johannesen* (Forstening), *O. Maltesen* (stor Samling Sten), *P. de Bang* (Fyrsvamp), *Ib Andersen* (Spætmejsle).

Følgende Disciple har ydet meget værdifuld Hjælp: *H. H. Rømeling* (Ordning af Samlinger), *E. Erichsen* og *S. Grünbaum* (Undervisningstegninger).

Der er anskaffet følgende: Udstoppede Dyr: Gøgeunge, islandsk Ryle, Skind af 2 Snespurve. Opstilling af følgende af de kinesiske Fugleskind: Ørefasan, Ringfasan, Stenhøne, Isfugl, 2 Hærfugle; endvidere Hvirvelsøjle af Ko, Elefanttand, Kronhjortetak fra en Mose, 2 Stk. Gabbro, 2 Stk. Nordmarkit, 1 Stk. Hornblende-

skifer, 1 Stavsild og 1 Sømus (Fisk) ved velvillig Bistand af Overretssagfører Billeskov Jansen, Thisted. Bøger: Biologiske Kauserier og 12 faglig Læsning; 1 stort Aquarium, 3 Messingbakker, Kemikalieflasker, Slemmeapparat, Vandtryksluftpumpe til Aquarieanlægget, Vandstrømsluftpumpe til samme, 26 Cementplader til Plantepresning, 8 geologiske Hamre, m. m.

Den geografiske Samling

er forøget med: Meteorologisk Instituts Vejrberetning, Glødelampe til Lysbilledapparatet.

Mundtlig Eksamen.

Torsdag den 6. Juni.

Kl.	8.	III G.	Dansk (D. JM.)
	8.	R.	Geografi (I. F.)

Lørdag den 8. Juni.

Kl.	8.	III Gs.	Latin (H. Adjunkt Gyiring).
	8.	III Gm.	Naturlære (BM. HH.)
	2.	R.	Dansk (D. JM.)
	10.	4M.	Latin (I. Adjunkt Gyiring).

Onsdag den 12. Juni.

Kl.	8.	III G.	Naturfag (F. Adjunkt Lund).
	8.	IIG.	Matematik (S. HH.)
	8.	R.	Fransk (G. Lektor Mørch).

Torsdag den 13. Juni.

Kl.	8.	IIG.	Oldtidskundskab (G. Kd.)
	8.	IGm.	Naturlære (BM. HH.)
	8.	3M.	Dansk (I. JM.)
	2.	2M.	Naturlære (BM. HH.)

Fredag den 14. Juni.

Kl.	8.	III G.	Fransk (H. Adjunkt Skov).
	8.	IIG.	Naturfag (F. S.)
	8.	IGs.	Tysk (Fr. D.)
	2.	R.	Tysk (Fr. D.)

- Kl. 8. 4M. Historie (I. Kd).
8. 3M. Naturlære (BM. HH.)
2. 2M. Naturhistorie (F. Frk. Lassen).
2. 1M. Naturlære (BM. HH.)

Mandag den 17. Juni.

- Kl. 8. IIIG. Oldtidskundskab (G. H.)
8. IIGs. Engelsk (Fr.-H. FJ.)
2. IIGm. Engelsk (H. FJ.)
8. IG. Matematik (S. HH.)
3. R. Naturhistorie (F. Komml. Johansen).
8. 4M. Naturh. (F. Sognepr. Hee Andersen).
2. 2M. Religion (Fr. D.)

Tirsdag den 18. Juni.

- Kl. 8. IG Dansk (Fr. D.)
8. 4M. Naturlære (BM. Direktør Schlüter).
8. 3M. Historie (I. Kd.)
2. 2M. Geografi (Gd. F.)
2. 1M. Dansk (Fr. JM.)

Onsdag den 19. Juni.

- Kl. 8. IIIG. Matem.(S. og HH. Lekt. Bennedsen).
8. IIGs. Tysk (D. Fr.)
11. IIGm. Tysk (Fr. D.)
8. IIGs. Latin (H. I.)
2. R. Matematik (HH. Lektor Bennedsen).

Torsdag den 20. Juni.

- Kl. 8. IIG. Fransk (H. Lektor Mørch).
8. 4M. Matematik (HH. Adjunkt Brudsig).
2. 3M. Matematik (S. Adjunkt Brudsig).
8. 2M. Dansk (JM. Fr.)
8. 1M. Historie (I. Kd).

Fredag den 21. Juni.

- Kl. 8. IIIG. Tysk (D. Fr.)
8. IG. Fransk (G. Lektor Mørch).

- Kl. 8. R. Engelsk (H. FJ).
2. 3M. Engelsk (H. FJ).
2. 2M. Historie (I. Kd).
2. 1M. Religion (Fr. JM).

Lørdag den 22. Juni.

- Kl. 8. IIGs. Latin (I. H).
8. IIGm. Naturlære (BM. HH).
8. IG. Engelsk (JM. FJ).
8. 4M. Tysk (G. D).
2. 1M. Regning (S. BM).

Mandag den 24. Juni.

- Kl. 8. IIIG. Engelsk (FJ., JM. Lektor K.V. Olsen).
8. R. Historie (Kd. G).
1. 4M. Engelsk (JM. Lektor K. V. Olsen).
8. 3M. Geografi (Gd. F).
8. 2M. Tysk (Fr. D).
3. 1M. Naturhistorie (F. Frk. Lassen).

Tirsdag den 25. Juni.

- Kl. 8. IIG. Historie (G. Kd).
8. IG. Naturfag (F. I).
2. 3M. Tysk (D. G).
2. 2M. Engelsk (FJ. Kd).
2. 1M. Geografi (Gd. I).

Onsdag den 26. Juni.

- Kl. 8. IIIG. Historie (I. Lektor Bruun).
8. R. Naturlære (BM. HH.)
8. 4M. Dansk (JM. Fr.)

Torsdag den 27. Juni.

- Kl. 8. IIG. Dansk (JM. Fr.)
8. IG. Historie (H. Kd.)
2. 4M. Geografi (I. Gd.)
8. 3M. Naturhistorie (F. Fru Ferdinand).

2.	2M.	Matematik (HH. S.)
2.	1M.	Engelsk (Fr.-H. FJ.)
-

Fredag d. 28. Juni meddeles Udfaldet af Eksamen, hvorefter Sommerferien begynder.

Lørdag d. 29. Juni er der Prøve for Aspiranter.

Sommerferien varer til Onsdag d. 14. August Kl. 22; dog maa de nyoptagne Disciple være paa Skolen senest Kl. 12^{1/2}.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes Disciplenes Forældre og enhver, der har Interesse for Skolen.

Herlufsholm i Maj 1935.

O. Friis-Hansen.
